

Příčiny vandalismu mládeže

Bc. et Bc. Libor Navrátil

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Institut mezioborových studií Brno

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Libor NAVRÁTIL**
Osobní číslo: **H128181**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Příčiny vandalismu mládeže**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na charakteristiku vandalismu, období dospívání a volný čas mládeže;
- na hledání odpovědi na otázku, jaké aspekty vedou adolescenta k vandalismu;
- na možnosti sociální pedagogiky při eliminaci příčin vandalismu mládeže.

Součástí práce bude realizovaný kvantitativní výzkum zaměřený na zjištění názorů mládeže na problematiku příčin vandalismu.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tiskřená/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Jedlička, R., Koča, J. **Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.** Praha: Karolinum, 1998.

Matoušek, O., Kroftová, A. **Mládež a delikvence.** Praha: Portál, 2003.

Nikl, J. **Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci.** Praha: PA ČR, 2000.

Sak, P., Saková, K. **Mládež na křižovatce.** Praha: Svoboda servis s.r.o., 2004.

Zoubková, I., Nikl, J., Černíková, V. **Kriminalita mládeže.** Praha: PA ČR, 2001.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Ivan Nedoma

Katedra sociální pedagogiky

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2014

V Brně dne 30. listopadu 2012

prof. PhDr. Pavel Mgr. Jpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PhDr. František Vízdal, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bez na vědomí, že:

- autorizovaná diplomová práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby²¹;
- budu na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 131/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²²;
- podle § 60²³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60²⁴ odst. 2 a 3 mohu učít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejího skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

LIDON NAVRÁTIL

Jméno příjmení studenta

V Brně 31.3.2014

Podpis

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

§ 11 Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47a Zákona o užití školního díla

ABSTRAKT

Diplomová práce autora nese název Příčiny vandalismu mládeže. Skládá se z teoretické a praktické části. V kapitolách teoretické části je charakterizována problematika vandalismu včetně uvedení vývoje vandalismu dětí v České republice. Jsou definována vývojová období mládeže a charakterizovány aspekty ovlivňující příčiny vandalismu, mezi něž řadíme zejména osobnost, primární a sekundární skupiny, subkultury mládeže, volný čas aj.

Praktická část obsahuje realizovaný výzkum uskutečněný formou dotazníkového šetření zaměřený na postoj mládeže týkající se problematiky vandalismu.

Klíčová slova: Vandalismus, příčiny, graffiti, vývojové období, adolescence, pubescence, osobnost, rodina, škola, subkultura mládeže, volný čas, prevence

ABSTRACT

The thesis is called "Causes of Youth Vandalism". It consists of the theoretical and practical part. The chapters of the theoretical part characterize vandalism issues, including presentation of development of children vandalism in the Czech Republic. Developmental periods of youth are defined and the aspects influencing the causes of vandalism, such as personality, primary and secondary groups, youth subcultures, free time, etc., are characterized.

The practical part consists of implemented research carried out in the form of questionnaire survey focused on attitudes of youth concerning vandalism issues.

Key words: vandalism, causes, graffiti, developmental period, adolescence, pubescence, personality, family, school, youth subculture, free time, prevention

Poděkování

Děkuji PhDr. Ivanu Nedomovi za vedení mé diplomové práce, za jeho rady a připomínky, kterých si velmi vážím.

Také bych chtěl poděkovat mé rodině a manželce Janě Navrátilové za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytli při zpracování této práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VANDALISMUS	11
1.1 CHARAKTERISTIKA A TYPY	11
1.2 LEGISLATIVA.....	13
1.3 VÝVOJ VANDALISMU DĚTÍ V ČESKÉ REPUBLICE	19
1.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	23
2 CHARAKTERISTIKA OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ MLÁDEŽE	25
2.1 PUBESCENCE	26
2.2 ADOLESCENCE	29
2.3 DÍLČÍ ZÁVĚR	33
3 ASPEKTY OVLIVŇUJÍCÍ PŘÍČINY VANDALISMU	35
3.1 OSOBNOST	35
3.2 PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ SKUPINY	37
3.3 KRIMINOGENNÍ SKUPINY A SUBKULTURY MLÁDEŽE	42
3.4 VOLNÝ ČAS	44
3.5 DÍLČÍ ZÁVĚR	50
II PRAKTICKÁ ČÁST	51
4 VÝZKUM NÁZORŮ MLÁDEŽE NA PROBLEMATIKU VANDALISMU	52
4.1 PROJEKT DOTAZNÍKOVÉHO VÝZKUMU	52
4.2 ANALÝZA A HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	57
4.2.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÝCH OTÁZEK	58
4.2.2 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	99
4.3 SHRNU TÍ.....	106
ZÁVĚR	109
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	111
SEZNAM GRAFŮ	115
SEZNAM TABULEK	117
SEZNAM PŘÍLOH	119

ÚVOD

Není špatná mládež, jsou jen špatní vychovatelé.

(Makarenko Anton Semjonovič)

Celospolečenské téma týkající se hledání příčin vandalismu mládeže je v dnešní době často zmiňovaným tématem, byť dle závazných statistik Policie České republiky či organizací zabývajících se prevencí vyplývá, že podíl mládeže na páchání vandalismu se zmenšuje, tj. že mládež se v současnosti nedopouští vandalismu tak často jako v letech předcházejících. Nicméně i přes tento pozitivní trend je nutno konstatovat, že byť počet takovýchto pachatelů rok od roku ubývá, tak intenzita, se kterou se vandalismu dopouštějí, se stupňuje.

„Pod termínem vandalismus si lze představit svévolné poškozování a ničení veřejného i soukromého majetku či podobných statků, které nepřináší pachateli žádné materiální obohacení, a pro které pachatel zpravidla nemá žádný závažný motiv, pomíneme-li pachatelovo vnitřní potěšení a odreagování.“¹

Hlavním důvodem, proč jsem si vybral téma diplomové práce „Příčiny vandalismu mládeže“ je jeho zajímavost a aktuálnost, ale rovněž i ta skutečnost, že má profese policisty se tímto tématem rovněž v nemalé míře zabývá. V souvislosti s mým zaměstnáním mohu teoretické statě odborných knih přímo konfrontovat s mnoha statistickými výstupy a aktuálními daty Policie České republiky týkající se problematiky vandalismu mládeže.

Příčinami vandalismu mládeže se v rámci různorodých programů prevence kriminality zabývá mnoho státních i nestátních organizací s cílem tyto příčiny zjistit a aplikovat vhodná, účinná a efektivní opatření vedoucí k eliminaci vzniku tohoto negativního společenského jevu, jakým vandalismus mládeže bezpochyby je.

Cílem diplomové práce je specifikovat aspekty mající významný vliv na vznik vandalismu mládeže. Charakterizovat vandalismus jako protispoločenský jev, popsat jeho nejčastější projevy, mezi něž řadíme graffiti, demolování veřejných objektů a městského mobiliáře a poškozování soukromého majetku. Charakterizovat vývojová období pubescence a adolescence z hlediska predikce aspektů majících vliv na páchání

¹ Vandalismus, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vandalismus>, [cit. 14.3.2014]

vandalismu a podat návrhy a doporučení, které by společnost měla podniknout proto, aby příčiny vandalismu mládeže v co největší míře eliminovala.

Cílem praktické části je kvantitativní dotazníkovou metodou zjistit názory mládeže na problematiku příčin vandalismu, zejména se zaměřením na skutečnosti, které podstatnou měrou ovlivňují vznik tohoto negativního protispolečenského jevu. V této části chci verifikovat či falzifikovat mnou stanovené hypotézy (H1 - Respondent vidící, že jeho dobrý kamarád ničí odpadkový koš, o této skutečnosti méně často vyrozumí policii či dospělou osobu, než když odpadkový koš poškozuje jemu neznámá osoba; H2 - Mládež vyrůstající v úplných rodinách odsuzuje graffiti (sprejerství) více než mládež vyrůstající v rodinách neúplných; H3 - Adolescenti se domnívají, že nutnost vybití agresivity je významnější příčinou vandalismu než příčina nudící se mládež).

Diplomová práce je vyhotovená na základě komparace informací odborné literatury, vlastních zkušeností a osobních názorů týkajících se dané problematiky. V práci jsou rovněž využity informace z právních předpisů, monografií či z internetu.

Práce je koncipována tak, aby široké veřejnosti přiblížila problematiku vandalismu a objasnila příčiny, které u mládeže vandalismus vyvolávají.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VANDALISMUS

V současné společnosti se není výjimkou, že se mládež dopouští nežádoucích jednání majících znaky trestnosti, tedy škodlivosti jednání pro společnost. Mezi nejčastější projevy negativního chování mládeže patří majetkové a násilné trestné činy, mezi něž můžeme podřadit krádeže, násilí proti jednotlivci či skupině, opilství, výtržnictví, neoprávněné užívání motorového vozidla, toxikomnie, prostituce, gamblerství, ale bezesporu rovněž i vandalství páchané různou intenzitou.

V obecné rovině řadíme vandalismus pod delikvenci, resp. kriminalitu, kdy pod pojmem „delikvence“ rozumíme způsob chování odporující platným právním normám a pod pojmem „kriminalita“ rozumíme páchání trestných činů či přestupků.

„Delikvence a kriminalita patří k nejzávažnějším celosvětovým problémům, zařazujeme je k sociálně patologickým deviantním formám chování.“²

1.1 CHARAKTERISTIKA A TYPY

„Vandalismem rozumíme svévolné poškozování a ničení veřejného i soukromého majetku či podobných statků, které nepřináší pachateli žádné materiální obohacení, a pro které pachatel zpravidla nemá žádný závažný motiv, pomineme-li pachatelovo vnitřní potěšení a odreagování. Vandalismus je často páchán pod vlivem alkoholu či drog.“³

Vandalismus bychom mohli taktéž charakterizovat jako agresi páchanou na neživém předmětu s cílem tento předmět poškodit či zničit.

„Takovýto neživý předmět se poté stává prostředkem uvolnění agresora, mnohdy se však jedinec svým chováním jen prezentuje před ostatními a ukazuje navenek svou fyzickou sílu. Ve většině případů se těmito ničiteli stávají jedinci s nižším sebevědomím, ti, kteří se před ostatními nedokáží předvést jiným, pozitivním způsobem. Agrese vybitá na neživém předmětu může být i prostředkem zastrašování ostatních.“⁴

² Emmerová, I. *Prevenca sociálnopatologických javov v školskom prostredí*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB v Banské Bystrici, Občianske združenie PEDAGÓG, 2007, s. 46

³ Vandalismus, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vandalismus>, [cit. 14.3.2014]

⁴ Martínek, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009, s. 21

Mezi nejčastější projevy a objekty vandalismu řadíme:

❖ Graffiti

Lidmi jsou graffiti vnímány vesměs negativně. „Není divu, nejčastěji se s nimi setkávají ve formě tagů, nebo-li podpisových značek jednotlivých sprejerů. Tato dílka nevalné grafické kvality "zdobí" fasády domů, sedačky v prostředcích městské dopravy, vagóny Českých drah a podchody. Význam těchto tagů lze významově přirovnat ke značkování teritorií, na které jsme zvyklí u psů nebo kocourů. U menších, ale časově náročnějších dílek se jedná často o vyjádření vzdoru vůči většinové společnosti, touhu po ilegální činnosti a v neposlední řadě jde i o adrenalin spočívající ve hře na kočku a myš s policií.“⁵

❖ Veřejné objekty

Veřejné objekty jsou v zájmu vandalů také zejména proto, že k těmto objektům mívá veřejnost volný přístup a tyto objekty nebývají, až na ojedinělé výjimky, oploceny. Vandalům nahrává rovněž i skutečnost, že široká veřejnost poškozování veřejných objektů odsuzuje méně, než poškozování objektů v soukromých vlastnictvích. Mezi veřejné objekty řadíme výstavní prostory, kostely a historické budovy, sportovní haly, venkovní terasy, venkovní posezení restaurací apod.

❖ Městský mobiliář

Značná pozornost vandalů je věnována také městskému mobiliáři, tedy majetku města, který se nachází volně přístupný veřejnosti. Právě z tohoto důvodu se tyto objekty stávají terčem vandalů, kteří na nich demonstrují svou odvahu a sílu. Mezi nejvíce poškozované objekty řadíme informační tabule, plakátovací plochy, informační ukazatele směru, stojany na kola, boxy na kola, zastávkové přístřešky, odpadkové koše, parkové lavičky, pítka, zahrazovací sloupky, parkové stoly, mříže ke stromům, nádoby na květiny, venkovní vitríny, informační a zákazové tabulky aj.

⁵ Graffiti: umění nebo vandalismus?,

<http://www.novinky.cz/vase-zpravy/jihomoravsky-kraj/brno-mesto/755-6206-graffiti-umeni-nebo-vandalismus.html>, [cit. 14.3.2014]

❖ Soukromý majetek

Pozornost vandalů neunikne ani soukromý majetek občanů. Terčem se stává zejména majetek, který je volně přístupný. Jsou jimi vozidla na ulici, fasády domů, ploty, okna a dveře domů a vše, co je v soukromém vlastnictví občanů.

1.2 LEGISLATIVA

*Postupuj podle takových zásad,
u nichž bys mohl jednoznačně žádat,
aby se staly všeobecnými zákony.
(Immanuel Kant)*

Vandalismus mládeže, tedy jednání společensky nežádoucí a společnosti škodící, řadíme pod kriminalitu mládeže. Vzhledem k těmto skutečnostem je nezbytné, aby problematika vandalství, ať již páchané osobami v jakékoliv formě a intenzitě, byla upravena v platných a účinných právních předpisech s výslovným uvedením, že se jedná o jednání společensky nežádoucí, škodlivé a vyznačující se protiprávností. Jen za předpokladu právní úpravy této problematiky lze pachatele sankcionovat, resp. trestat a tímto preventivně působit i na potenciální budoucí vandaly. Právní úprava konstatující, že jednání mající znaky vandalství je nezákonné, vnáší právní jistotu a podporu celé společnosti obětím vandalství, neboť státní instituce v podobě policie, státního zastupitelství či soudů jsou na straně obětí a zájem celé společnosti je pachatele protiprávního jednání vypátrat a podle platných a účinných právních norem spravedlivě potrestat.

Pojem kriminalita (z latinského „crimen“ = provinění, zločin) představuje souhrn trestných činů, které spáchali úmyslně či z nedbalosti trestně odpovědní jedinci.

„Jinými slovy lze kriminalitu definovat jako úhrn činů uvedených v trestním zákoně obvykle popisovaných podle prostoru, času, rozsahu, struktury a pohybu. V obecném slova smyslu se jedná o veškeré páchaní přestupků nebo trestných činů na území daného státu.“⁶

⁶ Kriminalita, delikvence, vandalismus, <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>, [cit. 14.3.2014]

„Jedním z klíčových kriminologických pojmů ve vztahu k mládeži je pojem kriminalita mládeže. Jde o porušení trestně právních norem určitou skupinou mladých lidí. Pod kriminalitou mládeže v užším slova smyslu rozumíme porušování zákona ze strany pachatelů ve věku zpravidla 15 až 18 let, ale i starších (kategorie „osoby blízké věku mladistvých“ se kryje se sociologickým vymezením věku mládeže) i mladších (kategorie prepubertální a postpubertální mládeže, kterou již není možno považovat za děti, když zákon jim ještě nepřisuzuje status mladistvých)“⁷

Vzhledem k výše uvedenému věkovému vymezení mladých pachatelů můžeme kriminalitu mládeže rozdělit na:

❖ Dětská kriminalita

„(též dětská delikvence, predelikvence, prekriminalita) se týká věkové kategorie dětí do 15 let. Typickým znakem dětské delikvence je skupinovitost, malá připravenost i promyšlenost. Jde o činy páchané převážně spontánně, méně často jde o plánované a předem připravené akce. Nežádoucí aktivity těchto jedinců (skupin) jsou směřovány převážně proti majetku, jde i o nežádoucí jednání ve spojení s drogovou závislostí, méně často se pak setkáváme s násilnými činy.“⁸

Vandalismus dětí se zpravidla projevuje nižší intenzitou s existencí nižších následků. Tohoto negativního společenského jednání se dopouští zejména na veřejných objektech a městském mobiliáři, kdy předmětem útoků dětských vandalů jsou zejména parkové lavičky, odpadkové koše či vybavení dětských hřišť. Jednání dětských vandalů je spontánní, nepromyšlené páchané zejména v přítomnosti svých vrstevníků, kdy poškozením věcí chtějí na sebe upozornit v domnění, že mezi vrstevníky zvýší jejich oblíbu.

⁷ Jusko, P. *Sociální práca s mládežou a sociálnopatologické javy*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická Fakulta Univerzity Mateja Bela Občianske združenie Pedagog, 2009, s. 108

⁸ Kriminalita, delikvence, vandalismus, <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>, [cit. 14.3.2014]

❖ Kriminalita mladistvých

(též juvenilní delikvence) se týká věkové kategorie 15 – 18 let. V tomto období dospívání, které je považováno za kritické, se formují hlavní rysy osobnosti. Vliv vrstevníků je velmi silný, vytváří se party. Vytrhnout mladého člověka z takové party je často velmi nesnadné až nemožné. Trestná činnost dětí a mladistvých se v mnoha ohledech liší od trestné činnosti ostatních věkových skupin pachatelů. To je dáno stupněm duševního a tělesného vývoje, vlastnostmi, zkušenostmi i motivy k páčání trestné činnosti. Mládež páchá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině. Trestná činnost je ve většině případů páčána živelně pod vlivem momentální situace (převládá emotivní motivace oproti rozumové).“⁹

Problematika kriminality mládeže je upravena z zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

„Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže. Zákon upravuje projednávání protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství, sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páčání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem. Zákon požaduje, že řízení má být bylo vedeno tak, aby přispívalo k předcházení a zamezování páčání protiprávních činů. Pokud v zákoně není stanoveno jinak, užije se na toho, kdo v době spáchání činu nepřekročil osmnáctý rok věku.“¹⁰

⁹ Kriminalita, delikvence, vandalismus, <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>, [cit. 14.3.2014]

¹⁰ § 1 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Každé jednání mající znak protiprávnosti se vyznačuje jistým stupněm závažnosti jednání pachatele, nebo-li nebezpečnosti činu pro společnost, nově též známo pod označením škodlivost činu pro společnost.

„Stupně závažnosti jednání/činu, kterým osoba porušuje normy:

- disociální (např. dětský vzdor, neposlušnost, nekázeň ve škole, lhavost, poruchy afektu, špatné návyky, drobné přestupky proti normám, aj.)
- asociální (závažnější odchylky chování od sociálních, etických a pedagogických norem, které však ještě nemají ráz trestné činnosti, např. výtržnictví, útěky, toulky, záškoláctví, alkoholismus, toxikomanii, tabakismus, demonstrativní sebepoškozování, gamblerství, popř. prostituci, kdy jedinec poškozuje spíše sebe než okolí)
- antisociální (je závažné protispolečenské jednání zahrnující veškerou trestnou činnost - krádeže, loupeže, vandalství, sexuální delikty, zabití, vraždy, rasismus, distribuce drog a další, vyznačuje se agresivitou, destruktivní činností).¹¹

Problematiku vandalismu upravují trestní předpisy České republiky, neboť úmyslné jednání mající znaky vandalismu se vyznačuje protiprávností. Trestní předpisy pod pojmem vandalismus považují zejména poškození cizí věci. Poškození cizí věci je upraveno jako v zákoně č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích, tak i v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Ten, kdo se dopustí vandalství tím, že poškodí cizí věc, naplnil svým jednáním buď trestný čin Poškození cizí věci dle ust. § 228 tr. zákoníku nebo skutkovou podstatu přestupku proti majetku dle ust. § 50 zákona o přestupcích.

¹¹ Kriminalita, delikvence, vandalismus, <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>, [cit. 14.3.2014]

❖ Zákon o přestupcích

Zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, upravuje problematiku poškození cizí věci v ust. § 50 cit. zákona, kdy „přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí.“¹² Z uvedeného vyplývá, že zákon o přestupcích v cit. ustanovení mimo jiné chrání zájem společnosti na tom, aby nebyl poškozován cizí majetek ani ve stadiu pokusu. Tomu, kdo úmyslně poškodí cizí věc či se o takové poškození alespoň pokusí, může být uložena blokové pokuta v souladu s ust. § 84 cit. zákona až do výše 1.000,-Kč a ve správním řízení může být pachateli přestupku uložena pokuta do výše 15.000 Kč nebo sankce zákaz pobytu.

Pachatel vandalství vyznačující se právní kvalifikací úmyslného poškození cizí věci dle zákona o přestupcích, by byl projednáván a sankcionován dle této právní normy, tj. dle zákona č. 200/1990 Sb., zákona o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Toto ustanovení přestupkového zákona se vztahuje na poškození cizí věci v případě, že škoda poškozením nedosahuje hranice 5.000,-Kč. Pakliže by pachatel poškozením cizí věci způsobil škodu nejméně 5.000,-Kč, tak jeho jednání není možno posuzovat dle zákona o přestupcích, nýbrž jednání je kvalifikováno je trestný čin a je posuzováno dle trestního zákoníku.

❖ Trestní zákoník

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v hlavě 5 označené jako trestné činy proti majetku, v ustanovení § 228 cit. zákona uvádí, že přečinu „Poškození cizí věci se dle ust. § 228:

- odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Trestní zákoník předpokládá, že neznámý pachatel svým jednáním způsobí přímou škodu dosahující nejméně 5.000,-Kč a za spáchání

¹² § 50 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

může být potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

- odst. 2 tr. zákoníku je základní skutkovou podstatou a uvádí, že stejně bude potrestán ten, kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou. Tato jednání lze souhrnně nazvat sprejerstvím.
- odst. 3 tr. zákoníku je již kvalifikovanou skutkovou podstatou, která se projevuje vyšší stupněm škodlivosti činu pro společnost, zpřísňuje hrozbu trestu odnětím svobody až na 3 léta, pakliže pachatel
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na věci svědka, znalce nebo tlumočnicka pro výkon jejich povinnosti,
 - b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - c) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, nebo
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu, čímž se rozumí škoda ve výši nejméně 500 000,-Kč
- odst 4 tr. zákoníku stanovuje, že odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, tj. dosahující nejméně částky 5 000 000,-Kč.¹³

Z uvedeného vyplývá, že k naplnění základní skutkové podstaty trestného činu Poškození cizí věci dle ust. § 228 odst. 1 tr. zákoníku dojde za předpokladu, že pachatel způsobí poškozením škodu dosahující nejméně 5.000,-Kč.

Naproti tomu k naplnění základní skutkové podstaty trestného činu Poškození cizí věci dle ust. § 228 odst. 2 tr. zákoníku dojde jednáním v tomto ustanovení tr. zákoníku uvedeném, avšak není zde již předpoklad a nutnost, aby pachatel způsobil škodu

¹³ § 228 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

poškozením škodu dosahující nejméně 5.000,-Kč. Tímto ustanovením je chráněn zájem společnosti na ochraně majetku proti sprejerům.

Proti pachateli, který se dopustí jednání mající znaky trestného činu, jsou v souladu s ustanovením § 158 odst. 3 tr. řádu zahájeny úkony trestního řízení a jednání pachatele je postupem dle ustanovení trestního řádu prověřováno.

1.3 VÝVOJ VANDALISMU DĚTÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Trestní předpisy rozdělují pachatele dle věku do dvou kategorií a to na děti a na dospělé osoby. Děti trestním předpisy rozumí osoby ve věkové skupině od narození do 18 let. Dospělými osobami jsou v trestním právu označeny osoby od dovršeného 18. roku svého života až do své smrti.

Děti jsou následně děleny ještě na dvě podskupiny a to na osoby nezletilé, tj. děti od narození do 15. roku života a na osoby mladistvé, tj. osoby od 15 do 18 let.

Česká republika disponuje podrobnými statistikami vandalismu dětí, tj. nezletilých a mladistvých pachatelů protiprávních jednání naplňujících skutkovou podstatu trestného činu poškození cizí věci dle ust. § 228 tr. zákoníku.

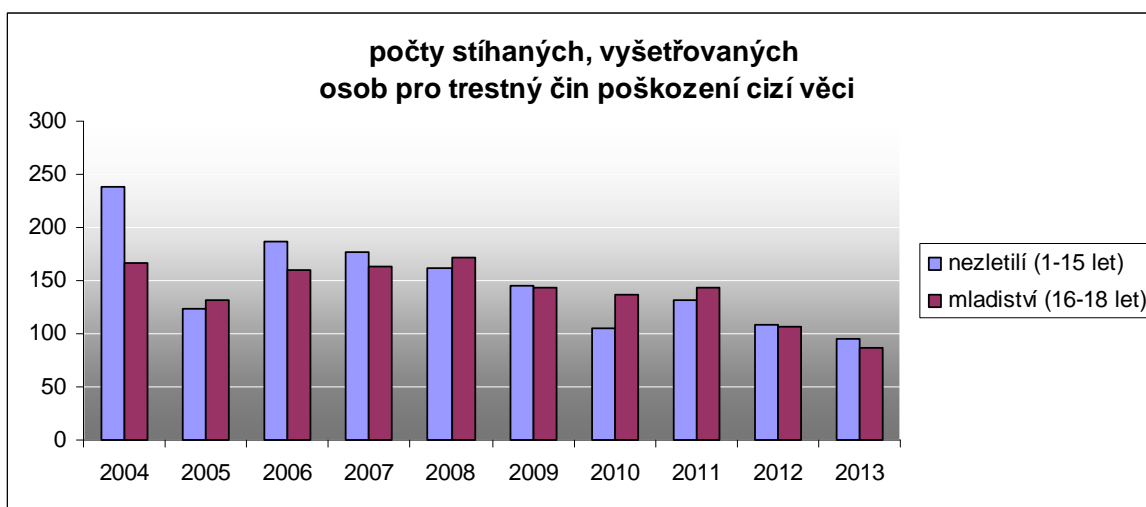
Tabulka 1. Celkový počet objasněných trestných činů Poškození cizí věci dle jejich pachatelů za roky 2004 až 2013.

Rok	Celkový počet objasněných trestných činů	Počet trestných činů spáchaných dospělou osobou (18 a více let)	Počet trestných činů spáchaných nezletilou osobou (1-15 let)	Počet trestných činů spáchaných mladistvou osobou (16-18 let)
2004	1 592	1 187	239	166
2005	1 436	1 181	123	132
2006	1 560	1 213	187	160
2007	1 618	1 279	176	163
2008	1 640	1 307	162	171
2009	1 832	1 544	145	143
2010	1 714	1 473	105	136
2011	1 821	1 547	131	143
2012	1 799	1 584	109	106
2013	1 769	1 585	95	89
<i>Celkem</i>	16781	13900	1472	1409

Zdroj: Policie České republiky

V tabulce č. 1 jsou uvedené pouze objasněné trestné činy, jejichž pachatelé svým jednáním naplnili obligatorní znaky trestného činu Poškození cizí věci dle ustanovení platného a účinného trestního zákoníku, resp. tr. zákona, kteří byli orgány činným v trestním řízení stíháni a vyšetřováni. Z tabulky je zřejmé, že nejvíce nezletilých pachatelů se dopustilo uvedeného trestného činu v roce 2004, kdy takto zjištěných nezletilých pachatelů dosáhl počtu 239, naopak nejméně nezletilých pachatelů bylo orgány činnými v trestním řízení dopadeno a usvědčeno v roce 2013, kdy počet těchto pachatelů dosáhl počtu 95. Co se týče mladistvých pachatelů, tak z uvedené tabulky je zřejmé, že největší počet těchto pachatelů byl zaznamenán v roce 2008 (171 mladistvých pachatelů) a nejmenší počet v roce 2013 (89 pachatelů). Ze statistických ukazatelů uvedených v tabulce č. 1 je zřejmé, že v roce 2013 bylo zjištěno nejméně mladistvých i nezletilých pachatelů z hlediska desetiletého sledování vývoje této problematiky.

Graf 1. Stíhané, vyšetřované osoby pro trestný čin poškození cizí věci z hlediska jejich věku (nezletilí, mladiství).

Zdroj: Policie České republiky

Z grafu č. 1 lze pozorovat klesající tendenci stíhaných a vyšetřovaných mladistvých i nezletilých pachatelů, kteří svým jednáním naplnili skutkovou podstatu trestného činu Poškození cizí věci dle ustanovení trestních předpisů (tr. zákon, tr. zákoník). Z uvedeného grafu vyplývá, že v roce 2013 bylo stíháno, vyšetřováno nejméně mladistvých i nezletilých pachatelů za posuzované a znázorněné období let 2004-2013.

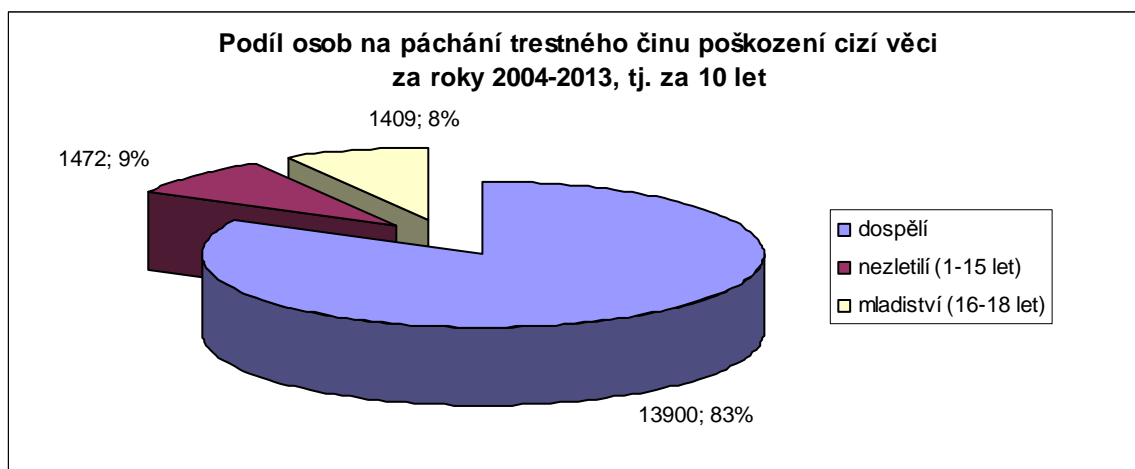
Klesající tendenci znázorněnou v grafu č. 1 lze interpretovat dvěma způsoby:

1. Osoby nezletilé i mladistvé ustupují od páchaní trestného činu poškození cizí věci, tj. že tento trestný čin již není ze strany mladistvých či nezletilých pachatelů páchán v takové míře jako v předcházejících letech;
2. Orgánům činným v trestním řízení se nedaří objasňovat trestnou činnost dětí, tj. trestná činnost mladistvých a nezletilých se nezmenšila, jen orgánům činným v trestním řízení se svou činností nedaří zjišťovat skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že trestných činů kvalifikovaných jako poškození cizí věci se dopustily děti.

V kontextu s dlouhodobě sledovanou statistikou Policie České republiky a organizací zabývajících se prevencí kriminality lze konstatovat, že trestná činnost

mládeže má ve srovnání s minulými lety opravdu klesající tendenci. Z tabulky č. 1 i z grafu č. 1 je patrné, že mimo rok 2004 se poměr mezi mladistvým a nezletilým pachatelem výrazně neliší. Vzhledem ke skutečnosti, že Policie České republiky má rok od roku vyšší objasňenost v odhalování pachatelů trestných činů lze usoudit, že trestná činnost dětí v podobě vandalismu má klesající tendenci.

Graf 2. Podíl osob na páčání trestného činu poškození cizí věci za roky 2004-2013.

Zdroj: Policie České republiky

Graf č. 2 značí početní i procentuální podíly zjištěných pachatelů, kteří se v období let 2004 až 2013 dopustili trestného činu (provinění) poškození cizí věci. Za uvedené období 10 let bylo v České republice spácháno celkem 112.055 trestných činů kvalifikovaných jako poškození cizí věci, ze kterých bylo 16.781 osob obviněno a vyšetřováno. Z grafu č. 2 je patrný celkový počet obviněných a vyšetřovaných osob (16.781) rozdělených na nezletilce, mladistvé a dospělé osoby. Z grafu je zřejmé, že trestného činu (provinění) poškození cizí věci se za období 10 let dopustilo 83% dospělých pachatelů, 9% nezletilých pachatelů a 8% mladistvých pachatelů. Lze konstatovat, že nezletilci páchají více těchto provinění, resp. činů jinak trestných, než mladiství.

1.4 DÍLČÍ ZÁVĚR

Vandalismus je širokou veřejností považován jako jev společensky nežádoucí a vyznačující se protiprávností. Osoby páchající vandalství svým jednáním úmyslně poškozují veřejný či soukromý majetek a dle trestních předpisů se tímto dopouštějí trestného činu poškození cizí věci či přestupku proti majetku. Trestný čin poškození cizí věci je v celkové kriminalitě České republiky zastoupen poměrem 3,36%. Ze statistik Policie České republiky je zřejmé, že ve srovnání s minulými léty dochází ze stran mladistvých a nezletilých pachatelů k poklesu páchaní tohoto trestného činu. Nutno podotknout, že policejní statistiky hovoří a interpretují pouze data vycházející ze zjevné kriminality, tj. z těch trestných činů, které byly orgánům činným v trestním řízení oznámené. Vedle zjevné kriminality se v nemalé míře vyskytuje i tzv. kriminalita latentní, do níž řadíme trestné činy, které nebyly orgánům činným v trestním řízení oznámeny, které nebyly těmito orgány prověřovány a které nemohly být soudy projednávány a které nejsou statisticky zpracovány.

Nutno konstatovat, že do latentní kriminality spadá nemalé procento trestných činů majících znaky vandalství, neboť poškození veřejného nebo soukromého majetku či městského mobiliáře není vždy ze stran jejich majitelů či správců oznamováno, zejména, jedná-li se o vandalství typu sprejerství, kdy neznámý pachatel posprejuje v parku lavičku, na sklo autobusové zastávky vytvoří tag ve formě sprejem vytvořené značky aj.

Lze konstatovat, že v trestním předpisech je problematika vandalismu dostačujícím způsobem popsána a upravena. Tresty, které pachatelům za spáchaný trestný čin poškození cizí věci hrozí, jsou v kontextu s ostatními tresty či sankcemi vyvážené.

Z hlediska závažnosti vandalismu pro společnost je nutno konstatovat, že se jedná o jednání nižší společenské škodlivosti, přesto je jeho výskyt pro veřejnost nepříjemný a obtěžující. Lidé chtějí mít ve městech i na vesnicích pořádek, chtějí mít krásně a ničím neznehodnocené prostředí a vandalové svým jednáním tyto společenské hodnoty a ideály ničí.

Na osoby páchající vandalismus je potřeba nahlížet jako na jiné pachatele protiprávních jednání, neboť v případě, že by společnost tolerovala páchaní vandalství, byl by předpoklad, že by se tento negativní společenský jev nekontrolovatelně šířil a pro společnost by se stal ještě více přitěžujícím a znepríjemňujícím aspektem její nespokojenosti. Je důležité, aby majitelé či správci poškozených věcí vandalstvím

neprodleně tyto skutečnosti oznamovali orgánům činným v trestním řízení, neboť v případě, že se policie či státní zastupitelství o těchto protizákonných činech chráněných trestními předpisy nedozví, jejich pachatelé budou nepotrestáni a nebude jim zabráněno v dalším ničení a poškozování cizích věcí. Je nutné si uvědomit, že odhalení pachatele a jeho spravedlivé potrestání je generální prevencí pro případné další potenciální pachatele a dobrým signálem pro celou společnost, že protiprávní činy nejsou v České republice tolerovány.

2 CHARAKTERISTIKA OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ MLÁDEŽE

*Člověk je dospělý,
pokud neváhá převzít odpovědnost za své dětinské jednání.
(Pavel Kosorin)*

Mládeží rozumíme demografickou skupinu obyvatel ve věkové hranici do 18 let. Věkové vymezení plně koresponduje s trestními předpisy, resp. trestní předpisy plně korespondují s tímto vymezením a označují trestnou činnost páchanou osobami mladšími 18 let pojmem „Kriminalita mládeže“.

„V jednoduše organizovaných společnostech neexistuje samostatné období dospívání, kterému by byl připisován zvláštní význam tím, že se jedincům dostává jiných práv a povinností než dětem nebo na druhé straně dospělým. Jinak řečeno – přechod z dětství do dospělosti je tu bezprostřední, jedinec dosud závislý je v určité době přijímán hned do společností dospělých jako plně rovnoprávný člen. Často je takový okamžik určen okamžikem iniciačního ritu, při němž má mladý člověk dokázat svou oddanost a odvahu a jsou mu při něm předávány symboly dospělého statutu.“

Dospívající se začínají lišit jak od dětí, tak od dospělých, vytvářejí si zvláštní znaky i specifickou subkulturu s odlišným vyjadřováním, oblečením, úpravou, někdy zakládají i zvláštní neformální či formální seskupení – různá hnutí mládeže. Ostatně i legislativní úprava většiny států s odlišností mladistvých alespoň zčásti počítá při úpravě právních norem. Přesto je však společností určená demarkační čára oddělující tuto vymezenou etapu značně neurčitá a dospělými rozdílně chápána. Postavení dospívajících ve společnosti je proto nejisté a jejich výchovné vedení často nejednotné. Nejasnosti související s rychlými společenskými proměnami mohou být jistě příčinou mnoha obtíží mládeže v dnešním světě a vytvářejí četné problémy při jejich výchově.¹⁴

„V základním biologickém smyslu lze období dospívání vymežit široce jako životní úsek ohraničený na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání a více nebo méně vyznačenou akcelerací růstu, na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti, tj. plné reprodukční schopnosti, a dokončením tělesného růstu.“

¹⁴ Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, s. 146 – s. 147

Současně s biologickým zráním probíhá řada významných a nápadných psychických změn, které můžeme povšechně charakterizovat ohlášením nových pudových tendencí a hledáním způsobů jejich uspokojování a kontroly, celkovou emoční labilitou a zároveň nástupem vyspělého způsobu myšlení a dosažení vrcholů jeho rozvoje.

Do jisté míry paralelně s tím dochází k novému sociálnímu zařazení jedince, které se odráží v odlišném očekávání společnosti, pokud jde o jeho chování a výkony, i v měnícím se pojetí vlastní role a nově reflektovaného sebepojetí.¹⁵

2.1 PUBESCENCE

Pubescenci řadíme do vývojového období jedince, do období dospívání. Toto vývojové období následuje po školním věku, resp. prepubertě a předchází adolescenci. Nutno podotknout, že neexistuje pevná hranice kategorizující a rozlišující jednotlivá vývojová období. Jedinec z jednoho vývojového období plynule přechází do období následujícího aniž by se dalo konstatovat, že v ten daný okamžik opustil jedno vývojové období a ocitá se ve vývojovém období jiném. Z hlediska psychického vývoje období pubescence lze konstatovat, že toto vývojové období dospívání začíná mezi 11. až 13. rokem a končí mezi 14. až 15. rokem života, přičemž délka období je u každého dopívajícího individuální, stejně jako průběh a intenzita.

Období pubescence lze rozdělit na dvě fáze:

- „Fáze prepuberty (první pubertální fáze): Začíná prvními známkami pohlavního dospívání, zejména objevením se prvních sekundárních pohlavních znaků, a obvykle i vlnkou urychlení v růstové křivce. Končí nástupem menarche¹⁶ u dívek, resp. analogickým vývojem u chlapců (první emise semen – noční poluce). U většiny našich dívek trvá tato fáze zhruba od 11 do 13 let, u chlapců probíhá fyzický vývoj asi o 1-2 roky později
- Fáze vlastní puberty (druhá pubertální fáze): Nastupuje po dokončení prepuberty a trvá do dosažení reprodukční schopnosti. První menzes bývá zpravidla anovulační a často nepravidelné. Podobně i reprodukční schopnost u chlapců je dosahována

¹⁵ Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, s. 142

¹⁶ Pozn. první menstruace a prvotní začátek menstruačního cyklu

o něco později po dokončení vývoje hlavních sekundárních pohlavních znaků. Zhruba můžeme období vlastní puberty vymezit věkem 13-15let.“¹⁷

„Pubescent si vytváří svou identitu, pomalu přepisuje status "dítě" na status "dospělý". Současně dochází k pohlavnímu dospívání provokovanému hormonálními změnami (tělesné změny, první menses a poluce, zájem o sexualitu, masturbace) a růstovému spurtu (ztráta koordinace pohybů - období neohrabanosti).

Hormonální změny přinášejí i zvýšenou emoční labilitu, úzkosti, pocity ztráty jistoty a problémy se sebestříjetím (někdo vyroste moc, někdo naopak vůbec, někomu se zvětší jen určité partie,...).

Pubescent má pocit, že mu dospělí nerozumějí (bývá k nim uzavřenější, vše neguje), je vztahovačný, mívá pocity méněcennosti, které kompenzuje začleněním se do nějaké party (často směřující k agresi - posílení sebedůvěry), jeho chování je impulzivní a nepředvídatelné. Jde o tzv. období "vulkanismu" ("hormonální bouře") a období vzdoru (odpor k autoritě).“¹⁸

Koncem období pubescence dochází k následujícím kognitivním vývojovým procesům:

- ❖ „abstraktní přemýšlení - přemýšlí kým je (sebekriticky) a kým by chtěl být - je tak často v denním snění (představy všemocnosti a erotična)
- ❖ vědecké myšlení - uvažuje nejen o skutečnosti, ale o svých úsudcích, zvládá formální obecné operace (např. $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$)
- ❖ pocit výjimečnosti - jeho myšlenky jsou jediné správné, jsou jedinečné, potřeba je komunikovat (dlouhé diskuze), demonstrovat
- ❖ přebírání skupinové identity - skupina poskytuje oporu, sdílí zájmy a starosti, klade důraz na konformitu (styl řeči, oblékání, chování), má větší význam než rodiče (domov)

¹⁷ Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, s. 143

¹⁸ Etapy psychického vývoje, <http://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/6-pubescence-adolescence.html>,

[cit. 15.3.2014]

- ❖ první zamilovanost - navazování prvních kontaktů, nesmělé pohledy, psaníčka, "tajné" schůzky.¹⁹

„Během období pubescence dochází k obrovským změnám ve vyvíjecí se schopnosti dospívajícího. Jednou z nich je i další nárůst významu a vlivu vrstevnických vztahů, které silně působí na vyvíjecí se identitu dospívajícího. V předcházejícím vývojovém období, tj. ve středním školním věku, dítě začalo hledat identifikační vzory mezi vrstevníky a dosavadní vzory z rodiny začaly ustupovat do pozadí. V období pubescence je již jeho preference jasná. Rodiče jsou tzv. odsunuti na druhou kolej a směrodatné je to, co se odehrává ve vrstevnických vztazích. Toto jednání je projevem začínající snahy odpoutat se od rodičů.“²⁰

V sebehodnocení se pubescent více spoléhá sám na sebe, zatímco dříve si o sobě vytvářel představu na základě názorů druhých lidí. Teď se tedy začíná mnohem více ptát sám sebe, kým vlastně je, a bývá k sobě velmi kritický. Protože již umí přemýšlet abstraktně, představuje si rovněž, kým by se chtěl stát, přičemž často utíká k nereálným fantaziím.

„Pubescent se dennímu snění oddává velmi často a jeho nejtypičtějšími tématy bývají vlastní všemocnost a erotika. Pubescent nesnáší kompromisy a usiluje o jednoduché, přímočaré řešení, je vášnivým diskutérem a své názory (jako jediné správné) dokáže prosazovat se značnou vehemencí. Jiným typickým rysem pubescenta je pocit vlastní výjimečnosti - má za to, že jeho myšlenky a pocity jsou naprosto jedinečné a proto je také nikdo jiný nemůže pochopit. Komunikace mezi rodiči a jejich dospívajícím potomkem bývá problematická a obě strany často vnímají totéž - totiž že s tím druhým se nedá mluvit.“²¹

¹⁹ Etapy psychického vývoje, <http://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/6-pubescence-adolescence.html>, [cit. 15.3.2014]

²⁰ Scheerová, L. Vrstevnické vztahy. In: *Sborník studií, děti a jejich problémy III*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2010, s. 96

²¹ Období dospívání – pubescence, <http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/obdobi-dospivani-pubescence.htm>, [cit. 15.3.2014]

Pubescenti nejsou dobrými komunikačními partnery mj. pro svoji vztahovačnost, časté výbuchy a nepředvídatelné reakce; dospělí naopak projevují málo pochopení těmto přechodným jevům a často nadbytečně zkoušejí uplatňovat svoji autoritu.

„Pro pubescenta je velmi důležitá skupina vrstevníků, která poskytuje oporu jeho ještě nehotové identitě - přebírá tzv. skupinovou identitu. Vrstevníci spolu sdílejí zájmy i starosti.

Ve skupině se klade důraz na konformitu jejích členů - potřeba konformity se projevuje ve stylu řeči, oblékání nebo třeba v preferované značce mobilních telefonů. Za to, že se člen skupiny částečně vzdá své individuality, mu skupina poskytuje jistotu a přijetí. Ke konci pubescence potkává některé jedince první zamilovanost. Svého partnera si dospívající velmi idealizuje a má potřebu častého kontaktu s ním. Tyto vztahy bývají většinou platonické.²²

2.2 ADOLESCENCE

„Adolescence je nejen důležitým, ale také subjektivně velmi zajímavým obdobím života. Někteří lidé mají dojem, že právě tehdy začínají žít naplno či doopravdy. Vynořuje se zde nová kvalita sebeuvědomování – mladý člověk si zřetelně uvědomuje, jak intenzivně prožívá, jak myslí a jak komunikuje s druhými lidmi. Je si vědom svých emocionálních prožitků, svých potřeb a přání. Z hlediska časové perspektivy si uvědomuje, kolik toho má ještě před sebou, z hlediska vědomí vlastní existence se však často cítí přímo ve středu vlastního života. Zabývá se odpověďmi na otázky, které směřují k jeho vymezení, k sebehodnocení a ke smyslu jeho života. Důležité události, pocity a zkušenosti z období dospívání již obvykle nikdy nezapomene a nese si je v mysli a v pocitech celý život.“²³

Do období adolescence můžeme zařadit osoby ve věku 16 - 20 let, tedy věk, kdy mladý člověk chce vypadat a žít jako dospělý, ale chybí mu k tomu důležité vnitřní předpoklady - zkušenost a odpovědnost.

²² Období dospívání – pubescence, <http://www.psychotesty.psych.cz/texty/obdobi-dospivani-pubescence.htm>, [cit. 15.3.2014]

²³ Macek, P. *Adolescence*. 2. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2003, s. 7

„Charakteristické pro toto období je:

- ❖ fyzické vyvrání - je ukončen proces růstu, stejně tak se ustálila i váha
- ❖ proces osamostatňování se - spojen s touhou stát se dospělým, rodiče ztrácejí svoji nadřazenou pozici nad svým "dítětem"
- ❖ pocity nejistoty - obavy z budoucnosti, co budu dělat po škole (práce, vysoká škola), kde budu bydlet,..
- ❖ proces hledání vlastního místa ve světě, urovnávání si vlastních hodnot, postojů a cílů. Vlastní sebepojetí získá převzetím nějakého vzorce (pokračuje v rodinném podnikání), antiidentifikací (dělá opak toho, co je od něj očekáváno), vytvořením vlastní identity (studuje herectví, loví zvířata v divočině) nebo se projeví tzv. adolescentní moratorium (odkládá rozhodnutí a odjede jako au pair do USA)
- ❖ "hlubší" socializace - probíhá přeskupení nebo budování nových přátelských skupin (přechod na SŠ, později na VŠ nebo do práce), přičemž jsou kladeny větší nároky na hloubku vztahu (porozumění, společné cíle)
- ❖ podceňování a přeceňování sebe sama - výkyvy ve výkonu a v kázni ve škole nebo v práci, potřeba "velkých výkonů" - prokazování odvahy, fyzické kondice
- ❖ role rovnocenného oponenta - v diskuzích s dospělými již disponují bystrým úsudkem, nejsou zatíženi předsudky, ale mají málo zkušeností
- ❖ péče o zevnějšek - fyzická krása je důležitou součástí sebepojetí, je úzce spjata se psychosociální sexuální potřebou
- ❖ sexuální aktivita a partnerský život - sex není jen tělesnou a "prestižní" záležitostí, vzniká potřeba se k někomu citově vázat, partner je idealizován a zcela nárokován.²⁴

„Teprve v této době je postupně dosahována plná reprodukční zralost a dokončování tělesný růst. Rychle se mění postavení jednice ve společnosti – došlo k přechodu ze základní školy do učebního poměru nebo na střední školu, začínají častější a hlubší

²⁴ Etapy psychického vývoje, <http://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/6-pubescence-adolescence.html>, [cit. 15.3.2014]

erotické vztahy, mění se zásadně sebepojetí. Běžně bývá tato skupina označována jako mladiství, dorost, teenagers. Tělesný růst však není rovnoměrný – dolní a horní končetiny rostou na začátku období dospívání rychleji, takže dochází k určité disharmonii postavy, dítě je samá noha a samá ruka, dělá dojem tělesné nevyváženosti a pohybové neobratnosti, jako by si nevědělo se svým tělem rady.²⁵

Vrstevnícké vztahy v období adolescence napomáhají dospívajícímu v odpoutání se od rodiny a v procesu osamostatnění se. Vrstevnícké vztahy, stejně jako v předchozích vývojových obdobích, uspokojují mnoho psychických potřeb jedince, mezi které patří např. potřeba stimulace, potřeba orientace a smysluplného učení, potřeba jistoty a bezpečí. Potřeba stimulace je naplňována kontakty s vrstevníky, společnými činnostmi, zážitky, které mohou být různé, od sportu, chození na party, analýzy literatury, po výlety a cestování. Potřeba orientace a smysluplného učení se ve vrstevníckém vztahu naplňuje vzájemným učením se strategiím v komunikaci a řešení problémů. Dospívající se porovnávají s vrstevníky a tím si více uvědomují vzájemné rozdíly a podobnosti a současně více prohlubují poznání sebe sama. Potřeba jistoty a bezpečí, především v citové oblasti, je silně pociťována v době odpoutání se od rodičů, a tudíž i ztráty jakéhosi zdroje jistoty a bezpečí. V období adolescence je tato potřeba uspokojována v rámci vrstevníckého vztahu.²⁶

„Adolescence už nemá jako základní charakteristiku konflikty, zvraty a krize, zůstává skutečností, že je to velmi citlivé období pro rozvoj tzv. rizikového a problémového chování. To je v zásadě dvojího druhu. Jednak se týká poškozování zdraví adolescentů (tělesného či duševního), ve druhém významu je rizikové a problémové chování adolescentů spjato s ohrožením společnosti, tj. negativním vlivem a újmou druhých lidí.

²⁵ Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, s. 143 - s. 144

²⁶ Scheerová, L. Vrstevnícké vztahy. In: *Sborník studií, děti a jejich problémy III*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2010, s. 97

Mezi oblasti problémového chování současných adolescentů se tak nejčastěji zařazují:

- nedelikventní chování a páchání trestné činnosti
- agrese, násilí, šikana a týrání (včetně rasové nesnášenlivosti a diskriminace některých skupin)
- užívání drog (včetně alkoholu a kouření)
- sexuální rizikové chování
- poruchy příjmu potravy
- sebevražedné pokusy a dokonané sebevraždy

k těmto oblastem či formám rizikového chování dále nově zařazujeme též rizikové sporty a rizikové chování adolescentů při řízení vozidel.²⁷

V období adolescence se dotváří identita - dospělý jedinec v optimálním případě ví, kým je - tedy zná své vlastnosti, své silné a slabé stránky, je si vědom limitů svých možností a vytyčil si realistické cíle.

„Adolescent má v zásadě dvě možnosti, jak dojít k vlastnímu sebepojetí, ke své identitě:

- buď převezme nějaký prefabrikovaný vzorec od rodiny nebo jiných lidí (např. syn převezme otcovu firmu a pokračuje v "rodinné tradici"),
- si vytvoří identitu aktivně sám (nechá firmu firmou a jde studovat herectví).²⁸

„Zvláštním typem převzetí identity je tzv. antiidentifikace, kdy člověk dělá přesný opak toho, co po něm chce jeho okolí. Antiidentifikace je ovšem ve skutečnosti pouze způsob kopírování druhých, kterým jedinec sice vyjadřuje nesouhlas, ale současně nehledá vlastní cestu - jen dělá to, co okolí nechce, aby dělal, a naopak nedělá to, co okolí pokládá za žádoucí.

²⁷ Etapy psychického vývoje, <http://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/6-pubescence-adolescence.html>,

[cit. 15.3.2014]

²⁸ Adolescence, <http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/adolescence.htm>, [cit. 15.3.2014]

Podobně jako v pubescenci jsou i nyní preferována jednoznačná a zásadní řešení problémů, přetrvává nechuť k děláním kompromisů a typické je zlehčování nebo úplná ignorance cizích "dobrých rad". Myšlení je velmi pružné a výkonné. Adolescent má zatím poměrně málo zkušeností, což paradoxně bývá v některých případech paradoxně výhodné - může přijít na nějaké originální řešení, které by staršího a zkušenějšího člověka vůbec nenapadlo.²⁹

Celý vývoj od dětství k dospělosti je charakterizován neustálými změnami a neustálým osamostatňováním. Tento proces zasahuje i vrstevnickou adolescentní skupinu, od které se zralý jedinec postupně odpoutává.

2.3 DÍLČÍ ZÁVĚR

Vývojová období jsou charakterizována významnými změnami, které se bezprostředně dotýkají dospívajícího člověka. V těchto vývojových obdobích probíhá tělesný a pohybový vývoj, vývoj poznávacích procesů, vývoj osobnosti i vývoj sociálních vztahů. Pubescenti, resp. adolescenti se odpoutávají od jistot rodičovské péče a chtějí se osamostatnit a poznávat život mimo rodinný kruh. Z toho důvodu vstupují do různých vrstevnických skupin, hnutí a hledají a poznávají nové přátele a partnery.

V období dospívání se jedinec dostává do kontaktu s objekty, které v jeho dřívější existenci stály mimo jeho zájem. V tomto období se dospívající prostřednictvím svých vrstevníků může dostávat do přímého kontaktu s alkoholem, případně omamnými látkami. Dospívající chce být zajímavý pro své okolí, chce upoutat pozornost a být oblíbený ve vrstevnickém kolektivu. U dospívajícího se formují rovněž názory a postoje na problematiku kriminality. Vzhledem k potřebě odlišit se od ostatních a v souladu se změnou svých hodnot, může dospívající jedinec experimentovat v jednáních hraničících s kriminalitou a dopouštět se např. různých forem vandalismu, mezi něž řadíme graffiti, poškozování městského mobiliáře, veřejného či soukromého majetku.

Lze konstatovat, že na dospívajícího jedince působí řada vlivů, které u něho mohou iniciovat vznik delikventního jednání, avšak řádnou výchovou a dobrými rodinnými

²⁹ Adolescence, <http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/adolescence.htm>, [cit. 15.3.2014]

a vrstevnickými vztahy vznikajícími v období pubescence a adolescence, lze tyto nebezpečné faktory potlačit či jejich vznik eliminovat.

3 ASPEKTY OVLIVŇUJÍCÍ PŘÍČINY VANDALISMU

Běda, z jak malých příčin se hroutí veliké věci.

(Claudius Claudianus)

Vandalismus se u mládeže, stejně jako i niko jiného, neobjevuje bezdůvodně. Existuje mnoho aspektů, které mohou tento negativní společenský jev u mladistvých či nezletilých iniciovat. Jedná se o souhrn okolností a předpokladů, které, když vzájemně nastanou, mohou u osoby vyvolat potřebu něco poškodit, zničit či něco posprejovat.

Hlavní příčinu vzniku vandalství musíme hledat nejprve v osobě pachatele, neboť osobnostní vlastnosti jedince v kontextu s jeho hierarchií potřeb významnou měrou ovlivňují jeho projev navenek. Člověk je tvor společenský a zejména mladý člověk chce poznávat nové lidi a být členem různých sociálních skupin, kdy poznání lidí a členství v různých skupinách lze také řadit do aspektů ovlivňujících vznik vandalismu. Neméně důležitým faktorem mající mnohdy vliv na páchání vandalismu mládeže je trávení volného času. Pakliže u mladých lidí není volný čas tráven smysluplně a ve svém volném čase se nudí, lze tuto skutečnost objektivně označit za jednu z příčin páchání vandalismu.

3.1 OSOBNOST

Cílem života je rozvíjení naší vlastní osobnosti,

dokonalá realizace naší přirozenosti: právě proto existujeme.

(Oscar Wilde)

„Osobnost je konkrétní člověk se všemi svými tělesnými a duševními vlastnostmi formujícími se v přírodních, kulturních, historických a společenských podmínkách a procházející svou individuální životní vývojovou cestou. Vznik osobnosti jedince se váže k věku kolem tří let, kdy se děti začínají označovat první osobou čísla jednotného, tedy já. Osobnost je jak produktem společensko - historického vývoje, tak současně i jeho spolutvůrcem. Lidská životaschopnost je ovšem závislá i na dědičnosti a biologické kvalitě organismu. Z praktického hlediska je důležité zjištění, do jaké míry lze přičíst konkrétní projevy chování (adaptace, akomodace a asimilace) na vrub individuálních

vlastností osobnosti a do jaké míry jsou závislé na působení aktuální konstelace prostředí přírodního, ale hlavně společenského.“³⁰

„Osobnost je souhrn intelektu, který v sobě zahrnuje:

- ❖ vrozené dispozice (temperament...),
- ❖ získané dispozice (morálka, postoje...)
- ❖ specifické projevy (např. jednání).

Na osobnost můžeme nahlížet z pohledu psychické individuality jedince (zde mluvíme spíše o osobitosti). V této perspektivě lze lapidárně shrnout, že osobnost je prostě to, co způsobuje individuální rozdíly mezi jedinci. Osobnost však můžeme zkoumat také z pohledu architektury celé psychiky, struktury a uspořádání jednotlivých částí.“³¹

Každý je ke svému jednání, byť se může jednat o jednání negativní, protisociální a vyznačující se protiprávností, motivován vnitřními či vnějšími faktory.

„Motivace je psychologický proces, který aktivuje naše chování a dává mu účel a směr. Je to interní hnací síla ženoucí nás k uspokojení našich nenaplněných potřeb. Je to hnací síla, která nás vede k dosažení osobních cílů. Je to vůle něčeho dosáhnout.“³²

- ❖ Vnitřní motivace - faktory, které si lidé sami vytvářejí a které je ovlivňují, aby se určitým způsobem chovali nebo aby se vydali určitým směrem. Tyto faktory tvoří odpovědnost (pocit, že práce je důležitá a že máme kontrolu nad svými vlastními možnostmi), autonomie (volnost konat), příležitost využívat a rozvíjet dovednosti, schopnosti, zajímavá a podmětná práce.

³⁰ Osobnost a její socializace, <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1008/osobnost-a-jeji-socializace>, [cit. 15.3.2014]

³¹ Psychologie osobnosti,

<http://www.studium-psychologie.cz/psychologie-osobnosti/1-predmet-psychologie-osobnosti.html>, [cit. 15.3.2014]

³² Teorie motivace, <http://www.vedeme.cz/pro-vedeni/kapitoly-vedeni/65-teorie-motivace/268-pojmy-motivace.html>, [cit. 12.3.2014]

Vnitřní motivátory se týkají „kvality osobního života“, budou mít asi hlubší a dlouhodobější účinek, protože jsou součástí jedince, a nikoli vnucené mu zvnějšku.“³³

- ❖ „Vnější motivace – to, co se dělá pro lidi, abychom je motivovali. Tvoří ji odměny jako např. zvýšení platu, pochvala nebo povýšení, ale také tresty, např. jako disciplinární řízení, odepření platu nebo kritika.

Vnější motivátory mohou mít bezprostřední a výrazný účinek, ale nemusejí nutně působit dlouhodobě.“³⁴

Osobnost mladého člověka je důležitým faktorem, který může znamenat a vyvolat u jedince sklony k patologickému chování. Lze konstatovat, že nevyzrálou osobnost lze považovat za důležitý faktor mající vliv na vznik vandalismu.

3.2 PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ SKUPINY

*At' chceš nebo nechceš, někam patříš.
Jak hodně však patříš, to už záleží na tobě.
(Anton Semjonovič Makarenko)*

Společenská skupina je celek dvou nebo více osob, které jsou ve vzájemných, více či méně vymezených a soudržných, formálních nebo neformálních vztazích a interakcích, má vlastní systém pojmů, hodnot, cílů a norem, regulujících chování jednotlivých členů. Příkladem skupiny je rodina, školní třída, zájmový kroužek, pracovní skupina, politická strana, národ. Vyšší úroveň skupiny tvoří tým. Charakterizuje ho: otevřená a kvalitní komunikace, akceptace rolí a pozic, týmové cíle a hodnoty, spokojenost s týmem, konformita, stabilita, skupinová koheze.

Každá skupina má své charakteristické sociálně psychologické klima a psychosociální atmosféru.³⁵

³³ ARMSTRONG, Michael. *Řízení lidských zdrojů – 10. vydání, Nejnovější trendy a postupy*. [Přel. KOUBEK, Josef.] 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007, s. 221

³⁴ ARMSTRONG, Michael. *Řízení lidských zdrojů – 10. vydání, Nejnovější trendy a postupy*. [Přel. KOUBEK, Josef.] 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007, s. 221

„Základní znaky sociální skupiny

- ❖ Interakce - osoby ve skupině jsou ve vzájemné interakci tak, že každá osoba ovlivňuje druhé a zároveň je sama ovlivňována druhými
- ❖ komunikace - sociální skupinu tvoří lidé, kteří jsou navzájem v meziosobních vztazích, komunikují spolu a jejich vztahy jsou strukturované
- ❖ organizace - vztahy členů skupiny tvoří strukturu navzájem „propojených“ a hierarchicky uspořádaných pozic a rolí; skupinu tvoří jedinci, kteří jsou navzájem určitým způsobem závislí, tzn. Že jejich vzájemné vztahy tvoří organizovaný integrovaný systém.“³⁶

Nejčastěji se skupiny rozdělují podle vzniku na prvotní (primární) a druhotné (sekundární). Typickým příkladem primární skupiny je rodina, sekundární skupiny jsou např. školní třídy, dílny apod.

V primární skupině se člověk ocitá bez svého vlastního rozhodnutí, členem sekundární skupiny se člověk zpravidla stává později, a to z vlastního rozhodnutí nebo rozhodnutím oprávněné osoby (anebo instituce). V obou typech skupin člověk někdy prožívá deindividuaci své osoby. Je to částečná nebo úplná ztráta pocitu vlastní individuality, sebeuvědomění. Bývá v souvislosti s pocitem anonymity ve skupině.

Jednotlivé skupiny se mohou lišit tzv. "hedonickým rysem", tedy mírou citového uspokojení, které členství ve skupině členům přináší. Některé skupiny jsou současně sociálními institucemi (např. rodina, škola).³⁷

- ❖ **Primární (prvotní) skupiny** – jsou charakterizovány intimním spojením tváří v tvář, prvky spolupráce, citovou fixací (vazbou mezi členy), dlouhodobým působením s vlivem na celou psychiku členů skupiny -> např. rodina

³⁵ Člověk a sociální skupiny, <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/cloveka-a-socialni-skupiny>, [cit. 18.3.2014]

³⁶ Sociální skupina, <http://www.gabrielangel.estranky.cz/clanky/psychologie/socialni-skupina-.html>, [cit. 18.3.2014]

³⁷ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 41

Rodina je tradičně považována za hlavní činitele, jenž svým selháváním dětem umožňuje kriminální chování.

- **„Společenské postavení rodiny** - Od počátku 20 století tradovaný vztah mezi příslušností rodiny k určitým společenským vrstvám a delikventním chování dětí z těchto rodin se v moderní době dá potvrdit výzkumnými daty jen pro skupiny ležící na okraji okrajích sociálního spektra. Ještě ve čtyřicátých a padesátých letech platilo, že zdrcující většina deviantně jednajících mladých lidí pochází z nejhudších a nejméně vzdělaných rodin. Novinkou poválečného vývoje je markantní zvyšování kriminality dětí ze středních vrstev, a zvláště překvapivé je navýšení počtu kriminálně jednající mládeže z nejlépe situovaných vrstev. Nicméně ve všech šetřeních tohoto faktoru se stále ukazují jako nejpříznivější živná půda kriminálního chování mládeže nejnížší vrstvy společnosti, vrstvy lidí bez kvalifikace nebo s nejnižší kvalifikací, vrstvy, v nichž je největší chudoba a nejvyšší nezaměstnanost.“³⁸
- **„Rodinné vazby** – Kvalita vazby mezi dítětem a matkou, později i mezi dítětem a otcem a dítětem a dalšími členy rodiny, je klíčovým činitelem osobnostního vývoje. Vrozeným základem pevné vazby mezi osobami v rodině je tzv. vazbové chování. Studie delikventně jednajících mladistvých založené na jejich popisu rodinného prostředí ukazují rodinné prostředí přestupníků zákona jako chladné, s minimem rodičovského zájmu o děti. Rodiče jsou dětmi charakterizováni jako pasivní či odmítaví nezainteresovaní na potřebách dítěte. V takových rodinách je pravděpodobnější, že se u dítěte vyvine nejistá vazba k rodiči a tím pádem i ke světu dospělých.“³⁹
- **„Uplatňování disciplíny v rodině** – Dospívající, který nedokáže dodržovat společenské normy, byl rodiči pravděpodobně špatně trénován ve smyslu vnitřní disciplíny. V rodinách delikventně se chovajících adolescentů se rodiče méně starají o vytvoření zábrán v asociálním chování dětí nebo je jejich výchovný styl nekonzistentní – jednou dítě za přestupek trestají vehementně, jindy ho za totéž

³⁸ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 41

³⁹ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 43

netrestají. Také příliš tvrdá disciplína zahrnující agresivní chování rodiče k dítěti je častější v rodinách, v nichž se děti chovají delikventně. Dítě se v takové rodině učí agresivitě jako dovolenému způsobu chování. Nedostatky v uplatňování rodičovské disciplíny prokazatelně předcházejí delikventnímu chování dětí a probíhají také souběžně s ním.⁴⁰

- **„Kvalita rodičovského dohledu** – Dohled (monitoring) je další parametr rodičovského chování, který má prokazatelnou souvislost se souběžným nebo pozdějším delikventním chováním dítěte. Míří se jím míra rodičovské informovatelnosti o tom, co dělá ve volném čase, s jakými kamarády se stýká, kde se zdržuje, když není doma, kdy se vrací domů, v jakém stavu atd. Ukazatele kvantifikující rodičovský dohled mají ve většině longitudinálních studiích vztah k nedelikventnímu nebo delikventnímu chování. Čím hůře rodiče monitorují své děti, tím větší pravděpodobnost, že se dítě dopustí trestného činu, že se trestného činu dopustí v časném věku, že jej bude opakovat a že půjde o závažný trestný čin.⁴¹

- ❖ **Sekundární (druhotné) skupiny** – ovlivňují pouze část psychiky, mají krátkodobější působení, vztahy jsou často náhodné -> např. školní třída, pracovní kolektiv. Lze tedy konstatovat, že za sekundární skupiny můžeme považovat všechny ostatní skupiny, které neřadíme do kategorie primární. Tyto skupiny jsou založeny k dosažení určitého cíle, mají svou strukturu a vyznačují se organizovaností.

➤ **Škola**

„Nejdůležitějším kolektivem, k němuž středoškolák náleží a pod jehož vlivem se formuje jeho osobnost, je školní třída a její jádro. Aktivita středoškoláka se ovšem neomezuje jen na trámeč školy. Středoškolák si uvědomuje, že patří ne j jednomu, ale k několika různým kolektivům, přičemž nejdůležitější bude ten, který mu poskytuje

⁴⁰ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 44

⁴¹ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 44 – s. 45

největší možnosti pro vlastní rozvoj a seberealizaci. Skupinová status školáka a jeho vztah ke kolektivu je determinován jednak individuálně osobnostními vlastnostmi jedince, jednak zvláštnostmi daného kolektivu a jeho kolektivu

➤ **Pracovní kolektiv**

Mladý člověk když nastoupí do svého zaměstnání, tak zpravidla nastupuje již do zaběhnutého a nějakým způsobem sehraného kolektivu. Musí se přizpůsobit normám a hodnotám této pracovní skupiny a najít z řad zaměstnanců osoby, se kterými by mohl navázat bližší kontakt a najít v nich oporu. Je ovlivňován atmosférou pracoviště a osobnostními vlastnostmi spolupracovníků. Po nějakém čase stráveném na pracovišti se nový pracovník začíná stávat součástí pracovní skupiny a jedná dle stanovených a zaběhnutých norem.

➤ **Vrstevnické party**

„Pro rizikovou mládež z dysfunkčních rodin je vrstevnická skupina důležitější než pro mladé lidi vyrůstající v rodinách, jež dětem poskytují přiměřenou míru podpory a vedle toho jim přiměřeně vytyčují meze dovoleného chování.

Vrstevnická skupina však není pro nikoho jen neproblémových zázemím, tím spíše jím není pro mladé lidi vyrůstajícího bez rodičovského zájmu, bez jasných pravidel. I pro dítě vychované funkční rodinou představuje každá vrstevnická skupina více nebo méně stresující nárok; obstát v očích vrstevníků jako někdo, kdo je „v pořádku“, kdo plně sdílí jejich hodnoty.“⁴²

U dětí frustrovaných nízkou podporou rodiny je pravděpodobné, že potřeba kladné přijetí vrstevnickou skupinou bude ještě silnější než u dětí s dobrým rodinným zázemím. Na tyto děti má vůdce party velký vliv a také ho využívá. Vstupním rituálem do již ustanovené delikventní skupiny je v některých západních zemích dokonce spáchání nějakého závažného trestného činu; tím adept překročí hranici běžných tabu a může být v případě potřeby vůdcem skupiny či ostatními členy vydírán hrozbou, že jeho čin bude

⁴² Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 83

anonymně oznámen policii. Hrozba ztráty postavení ve vrstevnické skupině je tak posilována hrozbou prozrazení a případných sankcí.⁴³

„Delikventní party u nás skoro vždy vznikají z podskupin mladých lidí, kteří se dobře znají z jedné instituce, méně často se rekrutují z mládeže bydlící na jednom sídlišti.“⁴⁴

3.3 KRIMINOGENNÍ SKUPINY A SUBKULTURY MLÁDEŽE

Proces socializace dospívajících nelze chápat jen jako vrůstání do společnosti dospělých. V důsledku vydělení adolescence jako relativně samostatného a specifického období života vznikl i fenomén subkultura mládeže.⁴⁵

„Časté uvolňování rodinných vazeb v nefunkčních rodinách a celkové oslabování sociálních vazeb „nezdárných“ mladých lidí v postindustriální společnosti vede k tomu, že si některé vrstevnické skupiny mládeže vytvářejí svoje vlastní, na první pohled nezávislé ideologie, jež mohou být živnou půdou delikventního chování. Jiné skupiny je pak jenom kopírují. Vznikají tak postupně celé sítě podobně zaměřených skupin, jež přesahují i hranice států. Ze skupiny se může stát hnutí, které se může proměňovat, sílit, slábnout a může zaniknout.“⁴⁶

„Jedním z nejtypičtějších skupinových sociálních rysů mládeže je speciální subkultura, nebo-li integrovaný souhrn hodnot a vzorců chování, kterými se mládež odlišuje od většinové společnosti, od „světa dospělých“ Subkulturu, jako velmi širokou škálu společenského uplatnění mladých lidí můžeme pro potřeby vědeckého zkoumání charakterizovat z různých aspektů:

- ❖ Aspekt sociologický – vnímáme subkulturu mládeže v kontextu komplexní sociální reality

⁴³ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 83

⁴⁴ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 83

⁴⁵ Macek, P. *Adolescence*. 2. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2003, s. 38

⁴⁶ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 85

- ❖ Aspekt psychologický – Psychologické studium subkultury mládeže by se mělo zaměřit na to, co motivuje mladého člověka k subkulturnímu chování a jaká odraz v jeho psychice členství v subkultuře zanechává
- ❖ Aspekt pedagogiky – Týká se otázkou významu subkultury mládeže při formování osobnosti mládeže v procese jejich sociálního zrání.⁴⁷

Rizikový rysem při vytváření mládežnických subkultur je potenciaální vznik patologické adaptace v důsledku požadavků mladých lidí, kdy tímto způsobem může vzniknout několik typů subkultur.

- ❖ „Konfliktní subkultura – vyskytuje se především v oblasti s vysokou migrací obyvatelstva, kdy průvodním jevem je neorganizovanost, anonymita a nízká sociální kontrola. Mladí lidé v takových to oblastech vytváří subkulturu zaměřenou na pouliční bitky či soupeření uličních gangů. V sociálním prostředí subkultury násilí jsou rvačky, krádeže či vraždy chápány jako nevyhnutelný výsledek souhry sil každodenního života, který je za hranicemi možností každého jedince. Násilí se na jedné straně jeví jako řešení každodenních problémů, na druhé straně však představuje problém sám o sobě. Stupňování násilí mládeže je takto považováno za negativní stránku procesu individualizace mládeže.
- ❖ Rezignující subkultura – tento typ se vyskytuje zejména u mladých lidí, kteří propadli alkoholu či drogám. Drogová subkultura se nejčastěji skládá z mladých lidí, kteří neuspěli ani podle požadavků většinové společnosti, ani podle požadavků stabilizovaných vrstevnických skupin. Tento dvojí neúspěch z nich dělá outsidersy, ale tím, že společně vytvoří drogovou subkulturu se navzájem posilují. Typické pro jedince této subkultury je nadměrné požívání alkoholu a jiných drog, sexuální promiskuita a nestandardní získávání finančních prostředků na alkohol a drogy. Rezignace je výsledkem zavržení tak společensky uznávaných životních cílů jako také prostředek k jeho dosažení.⁴⁸

⁴⁷ Jusko, P. *Sociálna práca s mládežou a sociálnopatologické javy*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická Fakulta Univerzity Mateja Bela Občianske združenie Pedagog, 2009, s. 57

⁴⁸ Jusko, P. *Sociálna práca s mládežou a sociálnopatologické javy*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická Fakulta Univerzity Mateja Bela Občianske združenie Pedagog, 2009, s. 60 – s. 61

❖ Kriminální subkultura – tato subkultura nejčastěji vzniká v nejorganizovanějších částech městských čtvrtí a tuto subkulturu můžeme rozlišit na 6 delikventních subkultur:

1. Nejčastěji se vyskytující tzv. bázová subkultura mládeže mužského pohlaví,
2. Konfliktně orientovaná subkultura, jako subkultura velkých organizovaných part,
3. Subkultura drogově závislých
4. Subkultura „profesionálních zlodějů“ většinou 16-17 letých, u kterých převládá utilitárně⁴⁹ motivovaný zločin
5. Delikventní subkultura střední společenské vrstvy, která se opírá zejména o selhání ve škole
6. Ženská delikventní subkultura, opírající se zejména o sexuální chování.⁵⁰

3.4 VOLNÝ ČAS

„Volný čas je definován velkým množstvím odborníků, jejichž názory se určitým způsobem prolínají a překrývají, ale do jisté míry se i odlišují. První vymezení volného času pochází z období starověkého Řecka a to filosofem Aristotelem, který chápe volný čas jako čas na rozumování, čtení veršů, setkávání se s přáteli a poslouchání hudby, nemá nic společného s lenošením a nicneděláním.“⁵¹

O volném čase se hovoří jako o rizikovém faktoru, či jako o časované bombě. Jeho množství relativně vzrůstá, kvantita však neznamená automaticky jeho kvalitní využívání. „Neovlivňování využívání volného času dětí a výchovy k němu ze strany rodičů a ponechání této oblasti zcela na myšlenku, ať si dítě dělá co chce a co ho baví by nejspíš mělo nedozírné následky. Pokud není institucionální nabídka v místě dostatečná a odpovídající, mohou si děti a mladiství nacházet jiné aktivity, které jsou často

⁴⁹ Pozn. utilitární = hledící na prospěch, upřednostňující prospěšnost, užitek, prospěch

⁵⁰ Jusko, P. *Sociálna práca s mládežou a sociálnopatologické javy*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická Fakulta Univerzity Mateja Bela Občianske združenie Pedagog, 2009, s. 60 – s. 61

⁵¹ Co je to volný čas dětí a mládeže?

<http://www.www-detiaivolnycas.mypage.cz/menu/unnamed/co-je-to-volny-cas-deti-mladeze>, [cit. 20.3.2014]

společensky nežádoucí. Je známo, že výchova je levnější a úspěšnější než převýchova. Proto prostředky vynaložené do ovlivňování volného času celé mladé generace jsou investicí do budoucnosti.⁵²

Za volný čas je považován čas, v němž jedinec svobodně na základě svých zájmů, nálad a pocitů, volí svou činnost. V žádném dalším životním období není jedinec schopen zajímat se o tak široké spektrum zájmových aktivit jako v dětství a dospívání.

„Dospělí jdou spíše cestou zúžení okruhu zájmů a prohlubování určitého druhu zájmu a činnosti. Současný vývoj volnočasových aktivit dětí a mládeže není příliš pozitivní. Prohlubuje se spíše pasivita, konzumnost a nenáročnost aktivit. Snižuje se frekvence aktivit. Pouze jedna aktivita má každodenní frekvenci. Jedná se o sledování televize. Mezi týdenní aktivity patří poslech hudby, četba časopisů, schůzky s přáteli a nicnedělání. Měsíční frekvenci většinou mají návštěvy restaurací a kaváren, aktivní sportování, návštěva diskoték, kina, večírky, turistika, studium a mimoškolní vzdělávání.“⁵³

„Aktivní využívání volného času a odpočinku

Kvalitní náplň pro volný čas se samozřejmě nevyřeší všechno, ale když má dítě nabídku pestrou a má šanci, že v něčem z toho bude úspěšné, zmenšuje se pravděpodobnost, že něco zničí, že někoho zmlátí, že se opije nebo že sáhne po drogách. A nebo je alespoň pravděpodobnost o hodně menší.

Aktivní trávení volného času a aktivní odpočinek musí splňovat následující funkce

- aktivní přístup dětí a mládeže k provádění této činnosti
- kompenzace jednotvárné zátěže (při vyučování, dlouhém sezení, nerovnoměrném zatěžování jednotlivých oblastí mozku a nervové soustavy apod.)
- posilování zdravého způsobu života a zdraví

⁵² Co je to volný čas dětí a mládeže?

<http://www.www-detiavolnycas.mypage.cz/menu/unnamed/co-je-to-volny-cas-deti-mladeze>, [cit. 20.3.2014]

⁵³ Volný čas a prevence u dětí a mládeže, vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odbor pro mládež, Praha: Čihák, 2002, s. 6

U dětí a mládeže rozlišujeme následující formy aktivit:

- fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovou a sportem
- zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědeckých, technických, hudebních kroužcích apod.
- pohyb na čerstvém vzduch spojený s fyzickou aktivitou (s turistikou, prací na zahradě apod.)
- společenská činnost prováděná v co nejvyšší míře venku a při pohybové aktivitě
- zábava kompenzující duševní napětí a přispívající k rozvoji osobnosti

Aktivní odpočinek je základním prvkem zdravého životního stylu a tedy i prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Osvojení si stereotypu a potřeby aktivního trávení volného času je dáno tím, jak je k aktivní formě odpočinku přistupováno v rodině, ve škole i v dalších subjektech realizujících volnočasové aktivity dětí.⁵⁴

„Pasivní trávení volného času a odpočinku

Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže jsou multifaktorově podmíněny. Vedle vlivu rodiny, osobnostních vlivů, vlivů subkultury a společenských vlivů se část mládeže na „šikmou plochu“ dostává díky akčnímu vakuu ve volném čase. Tento vliv je ještě markantnější v té části populace, která má výrazněji vyjádřenou potřebu mimořádných zážitků bez schopnosti získat uspokojující prožitky vlastní aktivní činností a vlastním přičiněním.

Do této skupiny dětí a mládeže se zvýšeným rizikem výskytu společensky nežádoucích jevů patří

- chroničtí sledovači televize, filmů a počítačových her
- mládež bloudící po ulicích a restauračních zařízeních a ubíjející nudu

⁵⁴ Volný čas a prevence u dětí a mládeže, vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odbor pro mládež, Praha: Čihák, 2002, s. 6-7

- mládež vyhledávající dramatické a dobrodružné aktivity zástupným způsobem; pomocí násilí, kriminality, drog, alkoholu apod.“⁵⁵

„Party, návštěvy restaurací, nicnedělání.

Především mládež ve věku 13 - 15 let tráví volný čas venku, v partě a to víc jak 4 hodiny denně. Je zde velký prostor ke vzniku závadových part ubíjejících čas, páchajících trestnou činností nezletilých. Pro děti a mladistvé je charakteristická skupinová trestná činnost, např. projevy určité násilné činnosti (vlajkonoši páchající divácké násilí na fotbalových stadionech, sprejeři, vandalové, výtržníci). Party mladistvých jsou i častým místem prvního kontaktu s drogou. Čičači ředidel, lepidel, čisticích prostředků, uživatelé marihuany, ale i heroinu apod. často začínají svoji narkomanskou kariéru právě v partách.

Z výzkumů zabývajících se sociální deviací mládeže vyplývá, že životní styl založený na trávení volného času v partách, v návštěvách hospod, restaurací, heren, diskoték a v nicnedělání podporuje vznik sociálně patologických jevů a asociální chování. Kvalita takového trávení volného času je velmi nízká, uvedené aktivity lze charakterizovat spíše jako ubíjení času než jeho naplňování. Asociální chování lze charakterizovat jako nespolečenské, nerespektující mravní normy, porušující práva ostatních. Typickým znakem jsou krádeže, záškoláctví, agresivní chování. Pro tyto jedince je charakteristické, že si splňují pouze okamžitou potřebu. Dlouhodobější cíle a plány jsou jimi ignorovány. Jejich zájmy se v podstatě koncentrují na to, jak může jejich bezprostřední okolí napomáhat k uspokojení jejich potřeb. Antisociální zaměřenost těchto jedinců souvisí zejména s tím, že selhávají zejména v sociálním učení prostřednictvím jejich interakce s rodiči a dalšími dospělými. Tato fakta jsou významná zejména v souvislosti s volbou a realizací výchovně vzdělávacích přístupů k těmto jedincům a ve strategii uplatňované v rámci prevence antisociálního chování a kriminality mládeže. Je třeba v rámci pedagogiky volného času odstranit absenci společenských programů zaměřených

⁵⁵ Volný čas a prevence u dětí a mládeže, vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odbor pro mládež, Praha: Čihák, 2002, s. 13-14

na rizikovou mladou populaci. Programů, které by tuto mládež naučily kvalitně trávit volný čas a také jim tuto možnost poskytny.⁵⁶

Volnočasové aktivity nespportovního charakteru, Využívání volného času.

Cílem volnočasových aktivit je u lidí mít možnost aktivně trávit volný čas dle svého zájmu a zvýšit fyzickou zdatnost, duševní kondici a zdraví prospěšné návyky.⁵⁷

„Děti a mládež nejsou z hlediska volnočasových aktivit homogenní. Frekvence aktivit a objem času, který je jim věnován, je v sociálních a věkových skupinách diferencován. V životě dětí a mládeže již mají pevné a významné místo aktivity, spojené s informačními technologiemi. Činnosti spojené s počítačem, co do časového objemu, převyšují klasické aktivity jako je četba knih, časopisů a deníků. Ve volném čase mladí lidé nejvíce sledují televizi, scházejí se s přáteli, poslouchají hudbu a čtou. Mezi další aktivity ve volném čase patří návštěvy kina, divadla a koncertů, tanec, hraní na hudební nástroj, kutilství. U mládeže se zvyšuje podíl času věnovaný nákupům a vydělávání peněz. Ve vztahu ke členství a činnosti v různých organizacích je možno konstatovat, že děti a mládež jsou členy zájmových kroužků, klubů, mládežnických organizací a sdružení. Počty těchto dětí tvoří 10 - 18 % dětské populace.“⁵⁸

Velká většina dětí a mládeže nepatří k žádné organizaci. Klesá zájem dětí a mládeže o klasicky organizované nabídky pro volný čas mládeže. Problematické se jeví, že volnočasové aktivity dětí a mládeže, které jsou zcela nestrukturované a nejsou pro ně vytvářeny vhodné podmínky, často neposkytují možnost pozitivní realizace, relaxace a socializace dětí a mládeže. Vedou naopak k pasivnímu trávení volného času a mnohdy i ke vzniku sociálně patologických jevů. Je tedy nutné vytvářet nabídku volnočasových aktivit, které jsou jakýmsi kompromisem mezi organizovanou a neorganizovanou formou trávení volného času a která zaujme velkou část tzv. neorganizované mládeže. Formy činnosti preferované většinou dnešní dětské a především mladé generace, které jim

⁵⁶ Volný čas a prevence u dětí a mládeže, vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odbor pro mládež, Praha: Čihák, 2002, s. 13-14

⁵⁷ Volnočasové pohybové aktivity, <http://www.osbaobab.cz/volnocasove-aktivity.aspx> [cit. 30.3.2014]

⁵⁸ Volný čas a prevence u dětí a mládeže, vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odbor pro mládež, Praha: Čihák, 2002, s. 29

vyhovují svou neformálností a volností. Nabídka musí být variabilní, v návaznosti na zájem účastníků a nabídku dalších organizací a institucí.⁵⁹

„Některé party jsou ke své kriminální činnosti přivedeny tím, že tráví čas v hernách a na diskotékách a záhy se jim na tento způsob života přestane dostávat prostředků. Začnou si je opatřovat drobnými krádežemi, jenž pak přerůstají v organizované, plánované akce s napojením na překupníky. U nás je tento typ delikventních part patrně nejčastějším typem delikventní skupiny.

Neuvědomovaným motivem tohoto chování je pravděpodobně snaha předvést se před kamarády jako „správně tvrdáček“, což předpokládá skupinovou atmosféru, kvůli níž před násilným aktem nikdo nemůže couvnout, protože by se ve skupině blamoval svou slabostí.⁶⁰

Volný čas mládeže představuje hraje významnou roli v jejich socializačním procesu. Smysluplné trávení volného času je determinováno mnohými faktory. Důležitým sociálním aspektem je vytvoření správných postojů k volnému času u dětí a mládeže a také vytváření možností k účelnému a pozitivnímu trávení volného času. Této problematice se věnuje i sociální práce, která v součinnosti se sociální pedagogikou disponuje kompetencemi v oblasti sociálních intervencí do volného času dětí a mládeže.⁶¹

Volný čas v mnohých lidech vyvolává velmi příjemné představy. Můžeme se věnovat činnostem, které máme rádi, baví nás, uspokojují, přináší radost a uvolnění.

Děti a mládež mají relativně velmi mnoho volného času. Společnost by měla mít zájem na tom, aby děti svůj část trávili efektivně a smysluplně. Na prvním místě je to záležitost rodiny. Pro tuto funkci má nejen nedostatek času, ale chybí jim především materiální vybavení a odborná kvalifikace. Prevence ve výchově je účinnější a také podstatně lacinější než náprava chyb a převýchova. A právě kvalitní výchova dětí ve volném čase má výrazný preventivní význam.

⁵⁹ Volný čas a prevence u dětí a mládeže, vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odbor pro mládež, Praha: Čihák, 2002, s. 29

⁶⁰ Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 83 – s. 84

⁶¹ Jusko, P. *Sociální práce s mládeží a sociálněpatologické javy*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela Občianske združenie Pedagog, 2009, s. 63

Je důležité si uvědomit, že volný čas patří mezi klíčové prvky života mladých lidí a proto je potřeba mu věnovat pozornost. Pro efektivní řešení problematiky sociálně-patologických jevů dětí mládeže nestačí poznat stav, strukturu a dynamiku tohoto jevu. Příčiny a podmínky je možno pozorovat i ve změně společenského života v naší společnosti. Charakteristickým znakem v současnosti je nižší organizovanost mládeže, vyšší míra zaneprázdněnosti rodičů a tím související i nízká míra kontroly mládeže.

Děti a mládež často nevědí co ve svém volném čase mají dělat. Mnoho dětí se nudí a začíná vyhledávat aktivity, které je pobaví a zaplní to nicnedělání. V těchto případech se předpokládá aby se dítě nedostalo do nesprávné skupiny ve které je lehce ovlivnitelné zejména chováním této skupiny.

3.5 DÍLČÍ ZÁVĚR

Příčin, proč se mládež dopouští jednání mající znaky vandalismu je mnoho. V životě dospívajícího jedince se vyskytuje řada situací a okolností, které v mladém člověku mohou vyvolávat či utlumovat sklony a tendence k páchání vandalství. Je nepochybné, že prvotní impuls k formování postoje získává mladý člověk v okruhu svých nejbližších, tj. v rodině. Pakliže nemá štěstí vyrůstat po boku svých biologických rodičů, tak své první postoje k této problematice získává v rodině náhradní. V případě, že mladý člověk vidí a je svědkem toho, jak rodiče či rodinní příslušníci mají razantní a odmítavý postoj k páchání vandalství, jejich názory a postoje přebírá a na základě postojů svých nejbližších formuje postoje své vlastní. Své postoje získané v primární skupině, tj. v rodině, dále rozvíjí a formuje v následných sekundárních skupinách, ve škole či vrstevnických partách. Z důvodu své individualizace a hledání místa ve společnosti se stává členem různých sociálních skupin různého zaměření, vytváří subkultury mládeže. Mezi významné příčiny vandalismu mládeže bezesporu řadíme trávení volného času. Neumí-li mládež trávit volný čas smysluplně a nudí se, mívá větší a intenzivnější sklony k páchání vandalismu než mládež, která zdravým a aktivním způsobem volný čas tráví.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM NÁZORŮ MLÁDEŽE NA PROBLEMATIKU VANDALISMU

„Výzkum je často popisován jako aktivní, vytrvalý a systematický proces bádání s cílem objevit, interpretovat nebo přepracovat fakta. Tento intelektuální proces produkuje velké množství teorií, zákonů, popisů chování a umožňuje jejich praktické využití.“⁶²

Výzkum praktické části diplomové práce je zaměřen na zjištění názorů mládeže na problematiku příčin vandalismu mládeže, zejména se zaměřením na skutečnosti, které podstatnou měrou ovlivňují vznik tohoto negativního protispolečenského jevu.

4.1 PROJEKT DOTAZNÍKOVÉHO VÝZKUMU

Vandalismus mládeže je v současné společnosti často zmiňovaným tématem, přesto, že dle závazných a oficiální statistik Policie České republiky vyplývá, že trestná činnost mládeže týkající se dané problematiky má z dlouhodobého hlediska klesající tendenci. Tento pozitivní trend lze vysvětlovat jako důsledek efektivní prevence směřované na mládež, kdy preventivní činnost institucí je zaměřena na eliminaci příčin, které u mládeže tento protispolečenský jev, vyznačující se protiprávností, vyvolávají.

Prevence vandalismu mládeže může být efektivní a účinná jen za předpokladu, že jsou známy důvody a příčiny, které vedou mládež k páchání nezákonných činů vykazujících znaky vandalismu. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby byly objasněny názory mládeže na problematiku vandalismu zejména z hlediska identifikace příčin jeho páchání.

Cílem výzkumu je zjistit názory mládeže na problematiku příčin vandalismu zejména se zaměřením na skutečnosti, které podstatnou měrou ovlivňují vznik tohoto negativního protispolečenského jevu.

Ke zjištění názorů mládeže bude použit kvantitativní výzkum spočívající v dotazníkovém šetření. Dotazníková metoda poskytne validní data a bude disponovat patřičnou mírou reliability. Dotazník bude obsahovat uzavřené otázky nabízející respondentovi dvě nebo více alternativních odpovědí včetně možnosti odpovědi neví,

⁶² Výzkum, <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDzkum>, [cit. 20.4.2012]

kdy volba odpovědi bude korespondovat s respondentovým názorem a postojem na danou problematiku. Dotazník bude sestaven srozumitelně s logickou posloupností kladených, nesugestivních otázek.

- Dotazník, tak jak byl respondentům předkládán, je uveden v příloze č. 1.

Výzkumným vzorkem budou žáci základních a studenti středních škol kraje Olomouc, které lze řadit do kategorie mládež. Náhodným výběrem reprezentativního souboru bude dotazník rozdán s žádostí o jeho anonymní vyplnění a dodání zpět k mým rukám. Takto vybraných respondentů bude cca 330 s předpokládanou mírou návratnosti nejméně 80%. Při rozdávání dotazníků bude úzce spolupracováno s řediteli dotčených škol.

Analytickou jednotkou jsou tedy studenti základních a středních škol kraje Olomouc, od nichž získám validní data potřebná pro vyhodnocení praktické části diplomové práce. Získaná data budou analyzována, kvantifikována a technicky zpracována. Takto zpracovaná data budou v diplomové práci vyjádřena graficky, ale i slovně komentována. Analýza zjištěných dat bude doplněna o interpretaci, tedy o úvahy, které jsou důsledkem srovnání údajů mezi sebou.

„Metoda dotazníku musí splňovat následující požadavky:

- objektivnost,
- standartnost,
- spolehlivost,
- platnost (validita),
- kvantitativní i kvalitativní interpretovatelnost,
- úspornost,
- přiměřená míra návratnosti.⁶³

⁶³ <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>, Dotazník jako průzkumná metoda, 13.3.2012

Dotazníkové šetření, které je součástí praktické části diplomové části, je provedeno v kontextu s uvedenými požadavky týkající se metody dotazníku.

Dotazník byl zaměřen na potvrzení či vyvrácení tří hypotéz:

H1 - Respondent vidící, že jeho dobrý kamarád ničí odpadkový koš, o této skutečnosti méně často vyrozumí policii či dospělou osobu, než když odpadkový koš poškozuje jemu neznámá osoba..

H2 - Mládež vyrůstající v úplných rodinách odsuzuje graffiti (sprejerství) více než mládež vyrůstající v rodinách neúplných.

H3 - Adolescenti se domnívají, že nutnost vybití agresivity je významnější příčinou vandalismu než příčina nudící se mládež.

Dotazník, který byl pro potřeby provedení výzkumu vyhotoven, je o rozsahu 4 stran formátu A4, obsahuje celkem 21 uzavřených otázek, které se týkají identifikace respondenta a problematiky příčin vandalismu mládeže. Uzavřené dotazníkové otázky nabízejí respondentovi volbu mezi dvěma či více možnými odpověďmi. Pro potřeby řádného a jednoznačného vyhodnocení odpovědí dotazníku je kladen na respondenta požadavek, aby na každou položenou otázku označil svým výběrem pouze jednu z nabízených odpovědí, se kterou se ztotožňuje nebo která je jeho názoru či postoji nejbližší.

Dotazník obsahuje kombinaci parametrických i neparametrických otázek, kdy jejich odpověďmi budou zjištěny názory mládeže na problematiku vandalismu.

- „Parametrické otázky jsou charakteristické tím, že varianty odpovědí tvoří určité kontinuum od jednoho pólu odpovědí k pólu opačnému.
- Neparametrické otázky postrádají toto kontinuum a varianty odpovědí jsou koncipovány tak, že jde spíše o třídění jistých kategorií výpovědí stejné úrovně.“⁶⁴

Dotazník obsahuje celkem 21 otázek rozdělených do 5 pomyslných a tematicky zaměřených částí.

- ❖ Část první - dotazníkové otázky č. 1, 2, 3, 4. V této části jsou respondentovy kladeny otázky k obecné identifikaci jeho osoby. Odpověďmi na tyto otázky zjistíme pohlaví a věk respondenta, dále zda v současné době je žákem základní školy nebo studentem školy střední či zda již nestuduje. Cílenou otázkou č. 4 chceme zjistit, zda respondent v současné době vyrůstá v rodině úplně (tj. rodina, ve které s respondentem žijí oba biologičtí rodiče), nebo v rodině neúplné (tj. rodina, ve které výchova respondenta probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho rodičů) či v rodině doplněné (tj. rodina, ve které byl jeden z biologických rodičů respondenta nahrazen rodičem náhradním)

Mezi první a druhou částí dotazníkových otázek je vložena kontrolní otázka č. 5, kterou zjišťujeme respondentovu znalost pojmu vandalismu. Následuje otázka č. 6 ke zjištění, zda má respondent s vandalismem osobní zkušenost, resp. zda byl někdy přítomen páchání vandalství.

- ❖ Část druhá - dotazníkové otázky č. 7, 8, 9, 10, 11. V této části jsou u respondenta navozeny různé situace mající reálný charakter ke zjištění, jak respondent bude na navozené situace reagovat. V ot. č. 7 je navozená situace, kdy kamarád či kamarádka respondenta před ním poškodí odpadkový koš např. ukopnutím a odpovědí na položenou otázkou chceme zjistit, zda respondent se bude snažit

⁶⁴ Základy empirického výzkumu, str. 108

se vandalovy vysvětlit, že se takové věci nedělají. Z odpovědi na ot. č. 8 zjistíme, zda při stejné navozené situaci dá respondent vandalovi najevo, že ho pro jeho čin obdivuje. Otázky č. 9 a č. 10 navozují stejnou situaci jako otázky předešlé, avšak mezi sebou se odlišují pouze subjektem, tj. osobou pachatele. V ot. č. 9 se poškození odpadkového koše dopustí respondentův kamarád a v ot. č. 10 je pachatelem stejného skutku jemu neznámá osoba. Z odpovědí na ot. č. 9 a č. 10 zjistíme respondentovu reakci a to zda zavolá policii či dospělou osobu. Ot. č. 11 zjistíme respondentovu obavu z případného fyzického napadení ze strany vandala v případě, že respondent vidí, jak vandal právě ničí cizí věc.

- ❖ Část třetí - dotazníkové otázky č. 12, 13. V této části je zjišťován respondentův názor na graffiti jako druh vandalismu, kdy pod označením graffiti je v povědomí společnosti vžit termín sprejerství. Ot. č. 12 zjišťujeme, zda respondent považuje graffiti (sprejerství) na projev vandalství a v ot. č. 13 zda tento projev vandalství odsuzuje.
- ❖ Čtvrtá část - dotazníkové otázky č. 14, 15, 16, 17, 18, 19. V této části je zjišťován respondentův subjektivní názor týkající se možných příčin páčání vandalství. V ot. č. 14 respondent vyjádří svůj názor, zda příčinami vandalství mohou být špatné vztahy v rodině. V ot. č. 15 uvede domněnku, zda příčinnou vandalství je nutnost vybití agresivity či nuda (ot. č. 16) V ot. č. 17 zjistíme stanovisko respondenta k tvrzení, zda osoby páchají vandalismus i z toho důvodu, aby se zalíbily svým kamarádům a v ot. č. 18 zjistíme, zda pomsta může být důvodem k poškození majetku. Respondent odpoví na ot. č. 19 uvede své stanovisko, zda se domnívá, že osoba pod vlivem alkoholu či jiných omamných látek má větší sklony k páčání vandalismu.
- ❖ Pátá část - dotazníkové otázky č. 20, 21. V této závěrečné části zjišťujeme respondentův názor na osobu vandala. V ot. č. 20 zjišťujeme, zda by respondentovi vadilo, když by jeho přítel/přítelkyně měl/a sklony k páčání vandalismu. V ot. č. 21 uvede respondent svůj postoj k lidem, kteří páchají vandalismus s uvedením, zda těmito lidmi pohrdá či nikoliv.

4.2 ANALÝZA A HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

Pro provedení výzkumu bylo vyhotoveno a distribuováno celkem 330 dotazníků. Z tohoto počtu se vrátilo zpět 93,64% řádně vyplněných dotazníků, což představuje počet 309 řádně vyplněných a odevzdaných dotazníků. Podle prof. Jiřího Mareše z UK Hradec Králové splňuje procento vrácených dotazníků více než doporučenou akceptovatelnou míru návratnosti (response rate). Vzhledem k dostatečné míře návratnosti lze konstatovat, že nashromážděná data získaná z dotazníkových odpovědí jsou v dostatečném počtu a jsou vhodná k jejich vyhodnocení včetně verifikace či falzifikace předem stanovených hypotéz.

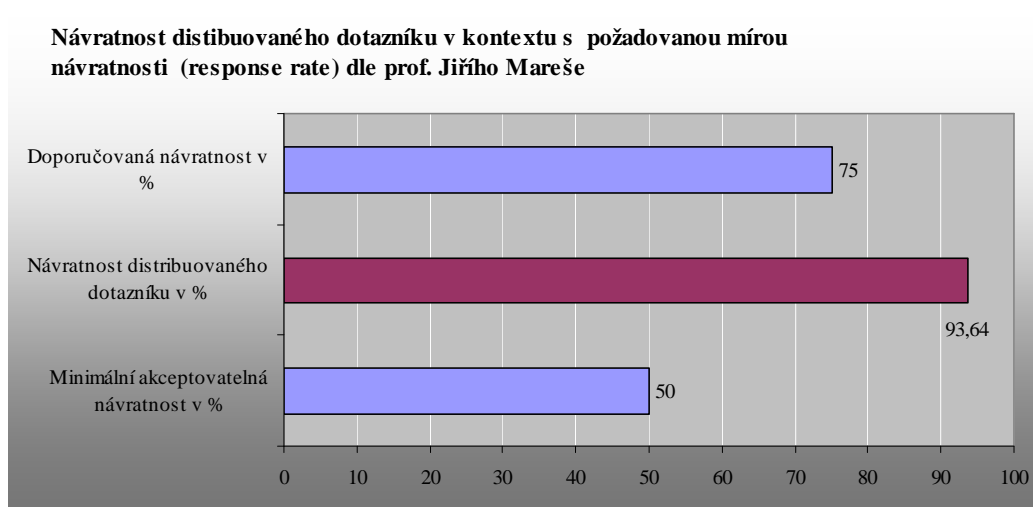
Dotazník byl distribuován koncem začátkem měsíce března 2014 mezi analytickou jednotku, tj. mezi žáky základních a studenty středních škol olomouckého kraje.

Cestou ředitelů školských institucí byl dotazník předán žákům, resp. studentům náhodně vybraným tříd daných škol se žádostí o jeho vyplnění a vrácení k mým rukám. Dotazníky v písemné formě byly rozdány mezi 330 respondentů. Z uvedeného počtu 330 dotazníků se mi vrátilo 309 řádně vyplněných, zbylých 21 dotazníků nebylo ze stran respondentů řádně vyplněno, což znamená, že disponuji 93,64% dotazníků vhodných k vyhodnocení výzkumu.

Dle prof. Jiřího Mareše z UK Hradec Králové je pro validní vyhodnocení dotazníku třeba, aby návratnost dotazníků, při počtu 100 a více respondentů, překročila alespoň 50%, doporučuje však míru návratnosti 75%. Míra návratnosti mých dotazníků je 93,64%, což významně doporučenou míru návratnosti překračuje.⁶⁵

⁶⁵ Dotazník jako průzkumná metoda, <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>, [cit. 13.3.2012]

Graf 3. Míra návratnosti distribuovaného dotazníku.

4.2.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÝCH OTÁZEK

Vyplněné dotazníky mi byly vráceny v polovině měsíce března 2014. Při vyhodnocení bylo pracováno s 93,64% vrácených a řádně vyplněných dotazníků, což představuje 309 dotazníků z celkového počtu 330 rozeslaných. 16 dotazníků se zpět nevrátilo vůbec a 5 muselo být z důvodu nesprávnosti jejich vyplnění z výzkumu vyřazeno. **Počet 309 (93,64%) vrácených dotazníků v následné analýze a komentářích považuji jako výchozí stav 100%.**

Pro vyhodnocení dotazníku bylo nutno nejdříve analyzovat ot. č. 3, která byla zaměřena ke zjištění, zda respondent v současné době navštěvuje základní či střední školu, případně zda v současné době již nestuduje. Vyhodnocením všech odpovědí na tuto otázku bylo zjištěno, že všech 309 (100%) respondentů v současné době navštěvuje základní či střední školu, tudíž lze jednoznačně potvrdit a konstatovat, že zjištěné informace z dotazníkového šetření se týkají pouze žáků základních, resp. studentů středních škol, tedy námi v projektu výzkumu stanovené analytické výzkumné jednotky.

Následuje grafické vyhodnocení všech 21 dotazníkových otázek z hlediska všech zaznamenaných odpovědí respondentů, které je i slovně okomentováno. 21 dotazníkových otázek je vyhodnoceno i z hlediska kategorizace respondentů, tj. z hlediska pubescentů a adolescentů, kdy z důvodu tohoto vyhodnocení byla respondentům položena otázka

č. 2 (Můj věk je:). Respondenti na tuto otázku měli možnost výběru ze 3 nabídnutých odpovědí (méně než 13 let; 13-15 let; 16-20 let). Dle odpovědí na ot. č. 2 se respondenti rozčlenili na dvě skupiny, tj. na skupinu pubescentů (věk 13-15 let) a skupinu adolescentů (16-20 let) a všech 21 dotazníkových otázek bylo i dle těchto skupin vyhodnocováno.

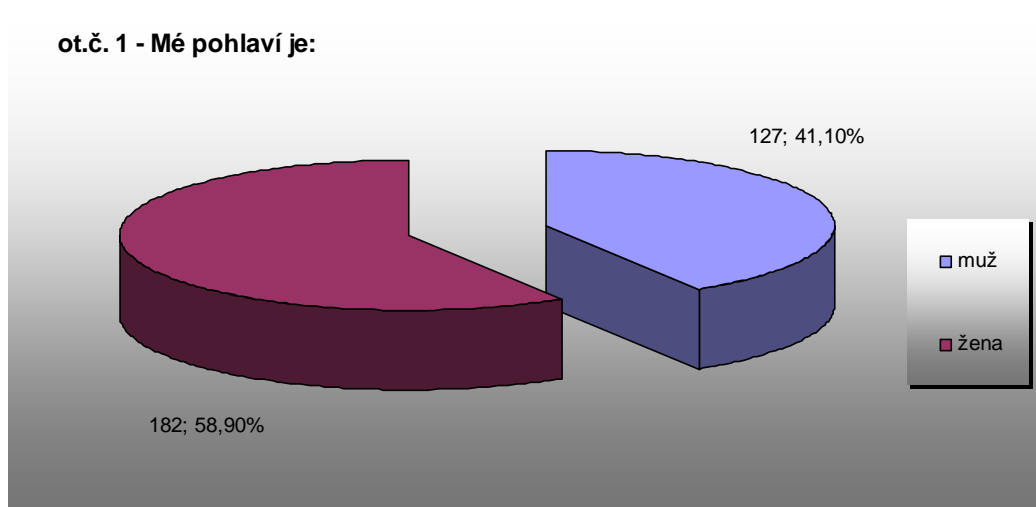
- Vyhodnocení dotazníku, které znázorňuje odpovědi všech 309 respondentů, je vloženo do této diplomové práce jako příloha č. 2.
- Vyhodnocení dotazníku, které znázorňuje odpovědi 180 pubescentů, je vloženo do této diplomové práce jako příloha č. 3.
- Vyhodnocení dotazníku, které znázorňuje odpovědi 129 adolescentů, je vloženo do této diplomové práce jako příloha č. 4.

➤ **Dotazníková otázka č. 1 („Mé pohlaví je:“) - vyhodnocení**

Jedná se o identifikační otázku zaměřenou ke zjištění pohlaví respondenta. Respondentovi je v dotazníku nabídnuta volba odpovědi „muž“ nebo „žena“.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 1)**

Graf 4. Pohlaví respondentů.

Zdroj: vlastní

Jak vyplývá z grafického znázornění, tak z celkového počtu všech 309 (100%) respondentů, kteří dotazník řádně a správně vyplnili, je 127 (41,10%) mužů a 182 (58,90%) žen. Z uvedeného vyplývá, že školské instituce, které byly podrobeny dotazníkovému šetření, navštěvuje více žáků ženského pohlaví než pohlaví mužského. Zjištěný poměr mezi mužským a ženským pohlavím plně koresponduje s rozložením obyvatelstva České republiky dle pohlaví, kdy v České republice žije rovněž více žen než mužů.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 1)

Tabulka 2. Pohlaví pubescentů a adolescentů účastnících se výzkumu.

Ot. č. 1 Mé pohlaví je:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Muž	76	42,22	51	39,53
Žena	104	57,78	78	60,47

Zdroj: vlastní

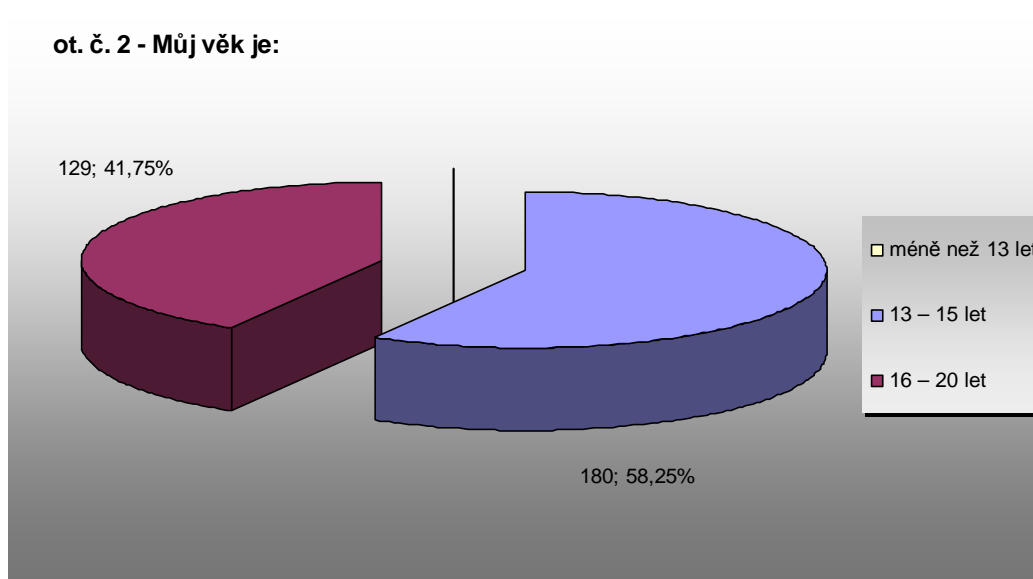
Pro vyhodnocení dotazníkové otázky č. 1 je nezbytné konstatovat, že z celkového počtu 309 respondentů je 180 pubescentů, tj. osob ve věku 13 – 15 let a 129 adolescentů, tj. osob ve věku 16 – 20 let. Podrobnou analýzou dotazníkových odpovědí na ot. č. 1 bylo zjištěno, že dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 76 (42,22%) pubescentů a 51 (39,53%) adolescentů mužského pohlaví a 104 (57,78%) pubescentů a 78 (60,47%) adolescentů ženského pohlaví.

➤ Dotazníková otázka č. 2 („Můj věk je:“) - vyhodnocení

Otázku č. 2 řadíme mezi otázky identifikační zaměřenou na zjištění biologického věku respondenta. Vzhledem ke skutečnosti, že analytickou jednotkou dotazníkového výzkumu jsou žáci základních škol a studenti škol středních, je dána respondentovi možnost odpovědět z nabízených variant: „méně než 13let“, „13 – 15 let“ nebo možnost

„16 – 20 let“. Nabízené věkové rozmezí koresponduje s věkovým rozmezím vývojových stadií mládeže a to stadia pubescence (13-15let) a adolescence (16-20 let).

Graf 5. Biologický věk respondentů.

Zdroj: vlastní

Z celkového počtu všech 309 (100%) respondentů, kteří dotazník řádně a správně vyplnili, je 180 (58,26%) respondentů ve věku 13 až 15 let, tj. tyto respondenty řadíme do kategorie pubescentů a 129 (41,75%) respondentů ve věku 16 až 20 let, tedy tyto respondenty řadíme do kategorie adolescentů.

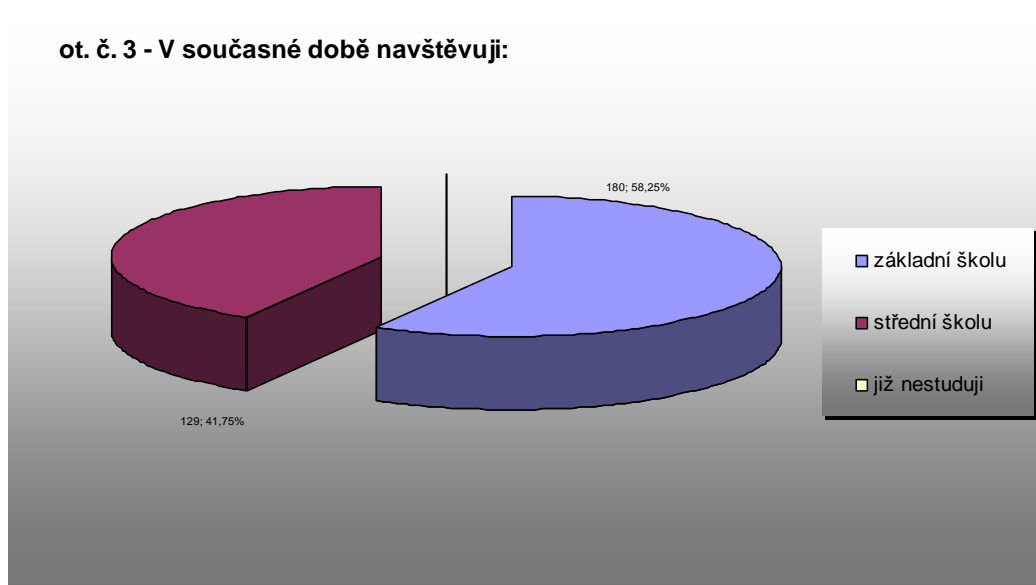
➤ **Dotazníková otázka č. 3 („V současné době navštěvují:“) - vyhodnocení**

Dotazníkovou otázku č. 3 bychom mohli posuzovat jako neparametrickou identifikační otázku zaměřenou ke zjištění, zda respondent v současné době navštěvuje, jako žák či student, nějaký školský institut. Respondent měl v dotazníku na výběr ze třech nabízených odpovědí, kdy označit mohl odpověď „základní školu“, „střední školu“ nebo „již nestudují“. Odpovědi na tuto otázku byly v kontextu s otázkou č. 2 týkající se respondentova biologického věku předvídatelné, neboť školský systém předpokládá, že děti ve věku 13 – 15 let by měly navštěvovat základní školu a osoby

ve věku 16 – 20 let by již základní školu navštěvovat neměly, ale v případě dalších studií by měly navštěvovat již školu střední.

a) vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 3)

Graf 6. Typ školy navštěvující respondent.

Zdroj: vlastní

Z grafického znázornění je zřejmé, že 180 (58,25%) respondentů navštěvuje základní školu a 129 (41,75%) dotazovaných navštěvuje v současné době školu střední. Odpověďmi na tuto otázku bylo potvrzena predikce dotazníkového výzkumu, spočívající v předpokladu, že ve 100% budou analytickou jednotkou dotazníkového výzkumu žáci základních a středních škol.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 3)

Tabulka 3. Typ školy navštěvující pubescenti a adolescenti.

Ot. č. 3 V současné době navštěvují:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Základní školu	180	100	0	--
Střední školu	0	--	129	100
Již nestudují	0	--	0	--

Zdroj: vlastní

Z výsledků dotazníkového šetření je zřejmé, že 180 (100%) pubescentů jsou žáky základních škol a 129 (100%) adolescentů navštěvuje střední školy. Lze konstatovat, že dotazníkového výzkumu se neúčastnil adolescent, tj. osoba ve věku 16 až 20 let, který by navštěvoval základní školu (např. z důvodu opakování nějakého ročníku, pozdější nástup aj.). Rovněž lze obdobně potvrdit i u pubescenta, tj. že osoba ve věku 13 až 15 let účastníci se dotazníkového výzkumu v současné době nenavštěvuje z různých důvodů školu střední.

➤ Dotazníková otázka č. 4 („V současné době vyrůstám v rodině, která je:“)
- vyhodnocení

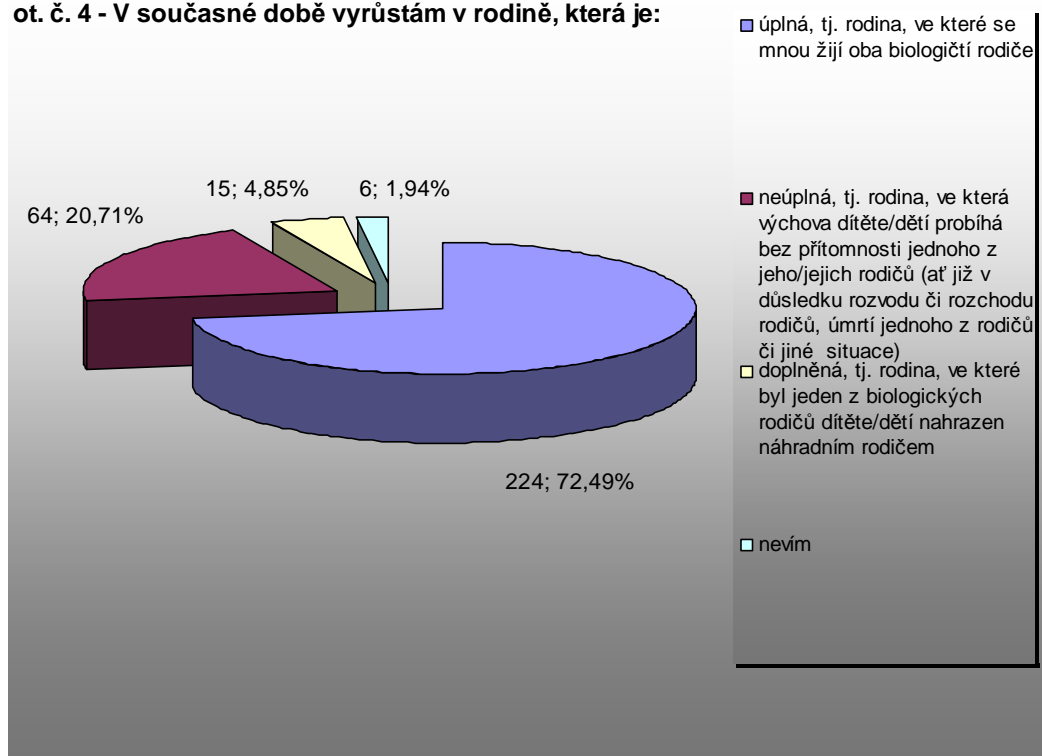
Neprametrickou otázkou zjišťujeme rodinou situaci respondenta z hlediska úplnosti rodiny. Odpovědí respondenta na otázku zjistíme, zda respondent v současné době žije v úplné rodině (tj. v rodině, ve které s respondentem žijí oba biologičtí rodiče), nebo neúplné rodině (tj. rodině, ve které výchova respondenta probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho rodičů) nebo zda vyrůstá v doplněné rodině (tj. v rodině, ve které byl jeden z biologických rodičů respondenta nahrazen náhradním rodičem). Pakliže respondentovi není známo, v jaké z výše uvedených typů rodin vyrůstá, je mu dána možnost označit v dotazníku variantu odpovědi „nevím“.

Zjištění odpovědí na tuto otázku je důležité pro vyhodnocení hypotézy č. 2 (Mládež vyrůstající v úplných rodinách odsuzuje graffiti /sprejerství/ více, než mládež vyrůstající v rodinách neúplných.).

a) vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 4)

Graf 7. Rodinné prostředí z hlediska úplnosti jejich biologických členů.

ot. č. 4 - V současné době vyrůstám v rodině, která je:

Zdroj: vlastní

Z grafického znárodnění vyplývá, že 224 (72,49%) respondentů vyrůstá v úplné rodině, tj. v rodině, ve které s respondentem žijí oba biologičtí rodiče. 64 (20,71%) respondentů v současné době vyrůstá v neúplné rodině, tj. v rodině, ve které výchova respondenta probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho rodičů (ať již v důsledku rozvodu či rozchodu rodičů, úmrtí jednoho z rodičů či jiné situace). 15 (4,85%) respondentů v současné době žije v tzv. doplněné rodině, tj. v rodině, ve které byl jeden z biologických rodičů dotazovaného nahrazen rodičem náhradním.

Celkem 6 (1,94%) respondentů na tuto otázku nedokázalo odpovědět a označili nabízenou odpověď „nevím“.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 4)

Tabulka 4. Typy rodin, ve kterých vyrůstají pubescenti a adolescenti.

Ot. č. 4 V současné době vyrůstám v rodině, která je:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Úplná, tj. rodina, ve které se mnou žijí oba biologičtí rodiče.	122	67,78	102	79,07
Neúplná, tj. rodina, ve které výchova dítěte/děti probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho/jejich rodičů (ať již v důsledku rozvodu či rozchodu rodičů, úmrtí jednoho z rodičů či jiné situace).	46	25,56	18	13,95
Doplňná, tj. rodina, ve které byl jeden z biologických rodičů dítěte/děti nahrazen náhradním rodičem.	6	3,33	9	6,98
Nevím	6	3,33	0	--

Zdroj: vlastní

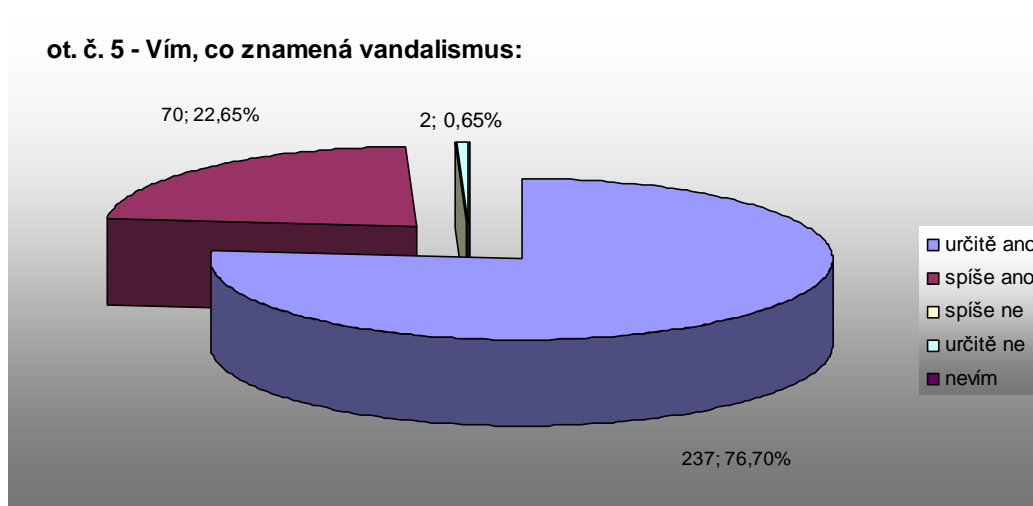
Z tabulky č. 4 je zřejmé, že 122 (67,78%) dotazovaných pubescentů a 102 (79,07%) dotazovaných adolescentů vyrůstá v úplné rodině. Z výzkumu dále vyplynulo, že 46 (25,56%) pubescentů vyrůstá v neúplné rodině a 6 (3,33%) pubescentů v rodině doplněné. 6 (3,33%) pubescentů na tuto otázku neumělo či neznalo odpovědět a tito dotazovaní označili nabízenou odpověď „nevím“. Z tabulky je dále patrné, že 18 (13,95%) adolescentů vyrůstá v neúplné rodině a 9 (6,98%) v rodině doplněné. Na rozdíl od pubescentů je všem adolescentům známo, v jakém typu rodiny vyrůstají, neboť nabízenou odpověď „nevím“ neoznačil ani jeden adolescent.

➤ **Dotazníková otázka č. 5 („Vím co znamená pojem vandalismus:“)**
- vyhodnocení

Tuto otázku bychom mohli charakterizovat jako otázku ověřovací, neboť analýzou odpovědí zjistíme, zda je respondentům znám význam pojmu vandalismus. V případě, že by respondenti nevěděli, co je to vandalismus, byl by výsledek výzkumu nejednoznačným, neboť respondent by v další části dotazníku vyjadřovat své stanoviska a postoje k vandalismu přesto, že neví co tento pojem znamená.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 5)**

Graf 8. Znalost pojmu vandalismus.

Zdroj: vlastní

Z uvedeného grafického znázornění vyplývá, že 237 (76,70%) respondentů je přesvědčeno, že s určitostí ví, co znamená pojem vandalismus. 70 (22,65%) respondentů označilo na položenou otázku odpověď „spíše ano“ a jen 2 (0,65%) respondenti uvedli, že s určitostí neví, co tento pojem znamená. Lze tedy konstatovat, že 307 (99,35%) respondentů se přiklání k názoru, že ví, co pojem vandalismus znamená.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 5)

Tabulka 5. Znalost pubescentů a adolescentů pojmu vandalismus.

Ot. č. 5 Vím, co znamená pojem vandalismus:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	117	65,00	120	93,02
Spíše ano	61	33,89	9	6,98
Spíše ne	0	--	0	--
Určitě ne	2	1,11	0	--
Nevím	0	--	0	--

Zdroj: vlastní

Z tabulky č. 5 je zřejmé, že pouze 2 osoby ve věku 13 až 15 let, tj. pubescenti, neví, co znamená pojem vandalismus. Z porovnání odpovědí pubescentů a adolescentů vyplývá, že 93,02% adolescentů s určitostí ví, co znamená pojem vandalismus, naproti tomu pouze 65,00% pubescentů je téhož názoru. Lze konstatovat, že dnešní mládež, ať se jedná o pubescenty či adolescenty, ví, co znamená pojem vandalismus.

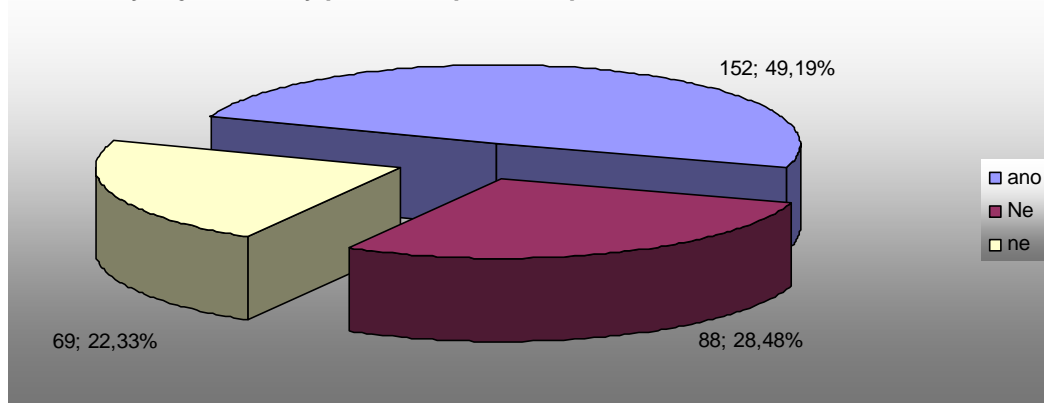
➤ Dotazníková otázka č. 6 („Byl/a jsem někdy přítomen/přítomna páchaní vandalství:“) - vyhodnocení

Otázka je zaměřena ke zjištění, zda má respondent osobní zkušenost spočívající v jeho přítomnosti při páchaní vandalství. Tato otázka nerozlišuje a nezjišťuje, zda respondent, který byl přítomen páchaní vandalství, byl pouze osobou přihlížející, či zda byl přímo jeho vykonavatelem.

a) vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 6)

Graf 9. Osobní zkušenost s vandalstvím.

ot. č. 6 - **Byl/a jsem někdy přítomen / přítomna páchání vandalství:**

Zdroj: vlastní

Jak vyplývá z grafu č. 9, bylo celkem 152 (49,19%) respondentů přítomno páchání vandalství. 88 (28,48%) respondentů se vyjádřilo na tuto jednoznačně položenou otázku negativně, tj. že z nabízených odpovědí označili odpověď „ne“ a 69 (22,33%) respondentů uvedlo, že neví. Ze zjištěných odpovědí je překvapivé, že 69 (22,33%) respondentů neví, zda bylo či nebylo někdy přítomno vandalství, přesto, že v kontextu a komparací s předcházející otázkou č. 5 (Vím, co znamená pojem vandalismus:) jich 307 (99,35%) uvedlo, že ví, co znamená pojem vandalismus.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 6)

Tabulka 6. Osobní zkušenost pubescenta, adolescenta s vandalstvím.

Ot. č. 6 Byl/a jsem někdy přítomen/přítomna páchání vandalství:	Pubescent		Adolescent	
	počet	(%)	Počet	(%)
Ano	65	36,11	87	67,44
Ne	63	35,00	25	19,38
Nevím	52	28,89	17	13,18

Zdroj: vlastní

Z tabulky č. 6 vyplývá, že celkem 65 (36,11%) pubescentů a 87 (67,44%) adolescentů bylo již někdy přítomno páchání vandalství. Naproti tomu 63 (35,00%) pubescentů a 25 (19,38%) adolescentů osobní zkušenost s tímto negativním jevem nemá. Ve srovnání s odpověďmi na ot. č. 5 (Vím, co znamená pojem vandalismus:) je k zamyšlení, proč 52 (28,89%) pubescentů na otázku č. 6 odpovědělo nevím, když v otázce č. 5 ani jeden pubescent neuvedl, že nezná význam slova vandalismus. Z uvedeného lze dovodit, že respondenti, kteří odpověděli že neví, jestli byli někdy přítomni páchání vandalství, přestože že znají význam pojmu vandalismu, neumějí teoretické informace implementovat do praxe a dle teoretických znalostí posoudit, zda osobní zkušenost mají či nemají.

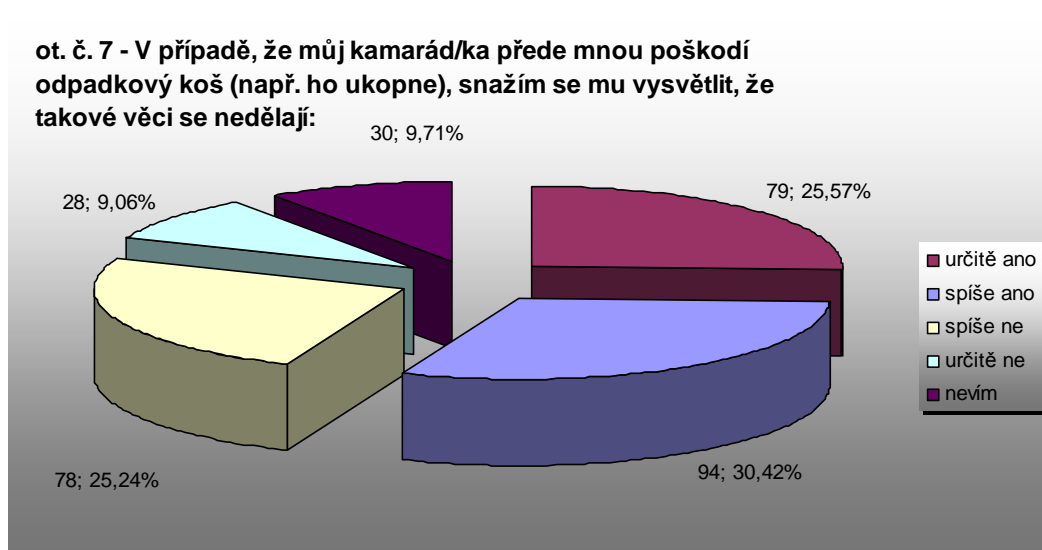
- **Dotazníková otázka č. 7 („V případě, že můj kamarád/ka přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne), snažím se mu vysvětlit, že takové věci se nedělají:“)**

Jedná se o parametrickou otázku zaměřenou ke zjištění respondentovy reakce na navozenou situaci, kdy v přítomnosti respondenta poškodí jeho kamarád či kamarádka odpadkový koš. Respondent měl označením odpovědi uvést,

zda by se snažil svému kamarádovi – vandalovi vysvětlit, že se takové věci, tj. poškozování věci, nedělají.

a) vyhodnocení z hlediska odpovědi všech respondentů (ot. č. 7)

Graf 10. Reakce respondentů na poškození odpadkového koše, spočívající ve vysvětlení vandalovi jeho nevhodné jednání.

Zdroj: vlastní

Z grafického znázornění vyplývá, že celkem 79 (25,57%) respondentů by se svému kamarádovi - vandalovi určitě snažilo vysvětlit, že se takové věci nedělají. 94 (30,42%) respondentů označilo odpověď „spíše ano“, 78 (25,24%) respondentů uvedlo, že by se pravděpodobně nesnažili kamarádovi - vandalovi vysvětlit, že se takové věci nedělají a 28 (9,06%) respondentů uvedlo odpověď „určitě ne“. 30 (9,71%) respondentů nevědělo, jak by na navozenou situaci reagovali a v dotazníku odznačili variantu nabídnuté odpovědi „nevím“. Ze zjištěných hodnot lze dovodit, že nadpoloviční většina respondentů, tj. 173 (55,99%) by s větší mírou pravděpodobností reagovala tak, že by se snažili svému kamarádovi - vandalovi vysvětlit, že poškozování odpadkových košů se nedělá.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 7)

Tabulka 7. Reakce pubescentů a adolescentů na navozenou situaci spočívající ve vysvětlení kamarádovi - vandalovi, že se takové věci nedělají.

Ot. č. 7 V případě, že můj kamarád/ka přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) snažím se mu vysvětlit, že takové věci se nedělají:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	31	17,22	48	37,21
Spíše ano	55	30,56	39	30,23
Spíše ne	48	26,67	30	23,26
Určitě ne	22	12,22	6	4,65
Nevím	24	13,33	6	4,65

Zdroj: vlastní

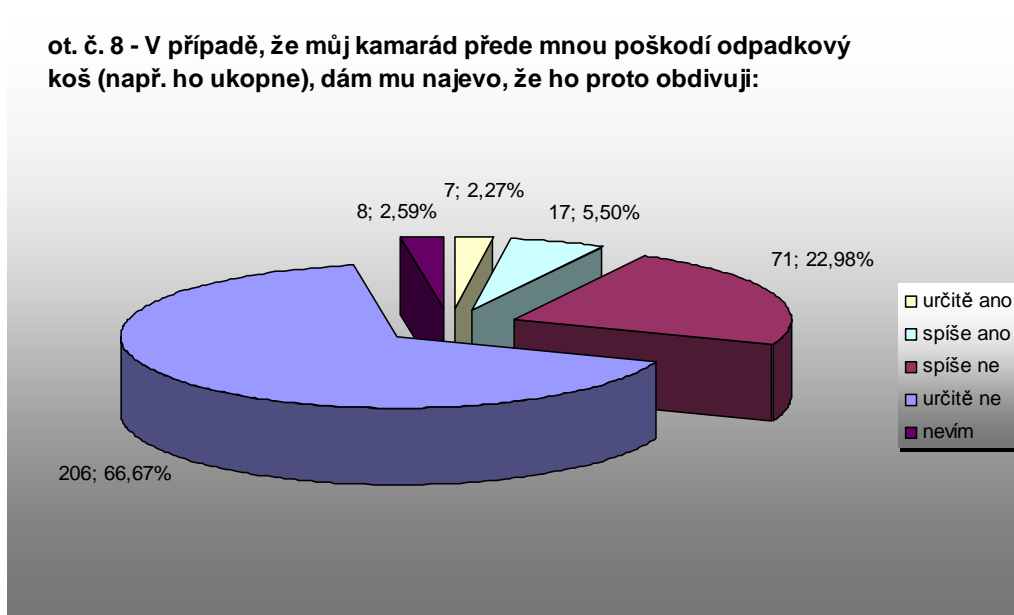
Jak vyplývá z hodnot uvedených v tabulce č. 7, tak 31 (17,22%) pubescentů a 48 (37,21%) adolescentů by určitě svému kamarádovi-vandalovi vysvětlilo, že odpadkové koše se nepoškozují. U procentuálních vyjádření je zřejmé, že adolescenti by ve srovnání s pubescenty takto reagovali více než dvojnásobně. Na položenou otázku č. 7 celkem 22 (12,22%) pubescentů a 6 (4,65%) adolescentů odpovědělo označením varianty odpovědi „určitě ne“. Z reakcí respondentů lze konstatovat, že pubescenti jsou k projevům vandalství páchaných ze stran jejich kamarádů či kamarádek tolerantnější než adolescenti, neboť v procentuálně menším poměru odpovídali na položenou otázku variantami odpovědí „určitě ano“ a „určitě ne“.

- **Dotazníková otázka č. 8 („V případě, že můj kamarád přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne), dám mu najevo, že ho proto obdivuji:“)**
- vyhodnocení

Dotazníkovou otázkou je navozena situace, kdy respondentův kamarád před ním poškodí odpadkový koš. Analýzou odpovědí respondentů zjistíme, zda respondenti svým jednáním dají vandalovi najevo, že ho pro jeho jednání ve formě vandalství obdivují.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 8)**

Graf 11. Reakce respondentů na poškození odpadkového koše spočívající v projevení obdivu kamarádovi - vandalovi.

Zdroj: vlastní

Z hodnot uvedených v grafickém znázornění je zřejmé, že 206 (66,67%) respondentů nedá kamarádovi-vandalovi najevo, že ho pro jeho vandalství obdivuje a 71 (22,98%) respondentů v dotazníku označilo odpověď „spíše ne“. 17 (5,50%) respondentů označilo odpověď „spíše ano“ a 7 (2,27%) respondentů by reagovalo na navozenou situaci tak, že by určitě dali vandalovi najevo, že ho pro jeho

jednání, spočívající v poškození odpadkového koše, obdivuje. 8 (2,59%) respondentů neví, zda by svému kamarádovi vandalovi dalo, resp. nedalo najevo svůj obdiv.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 8)

Tabulka 8. Reakce pubescenta a adolescenta na poškození odpadkového koše spočívající v projevení obdivu kamarádovi – vandalovi.

Ot. č. 8 V případě, že můj kamarád přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne), dám mu najevo, že ho proto obdivuji:	Pubescent		Adolescent	
	počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	4	2,22	3	2,33
Spíše ano	14	7,78	3	2,33
Spíše ne	53	29,44	18	13,95
Určitě ne	107	59,45	99	76,74
Nevím	2	1,11	6	4,65

Zdroj: vlastní

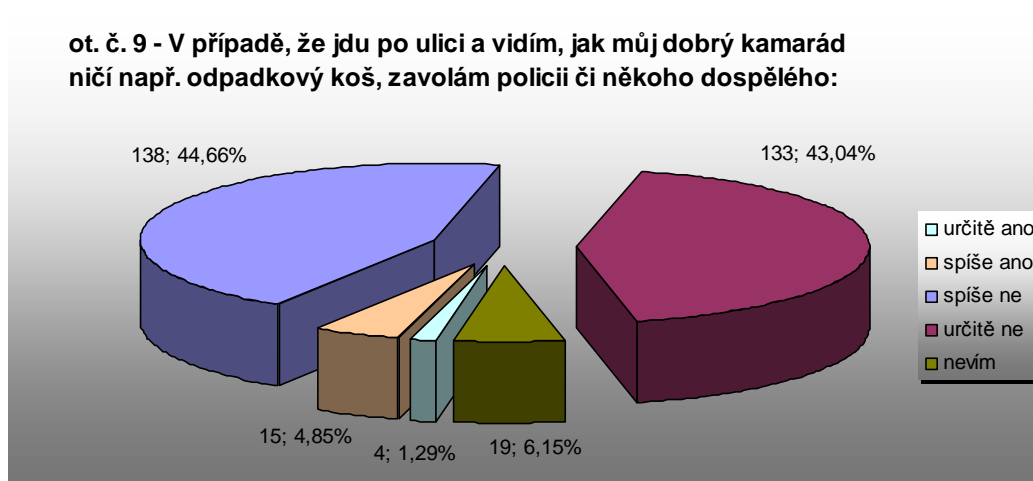
Jak vyplývá z tabulky č. 8, tak nadpoloviční většina všech pubescentů (59,45%) a nadpoloviční většina všech adolescentů (76,74%) by určitě nedala najevo kamarádovi - vandalovi svůj obdiv, protože poškodil odpadkový koš. Z hodnot v tabulce je zřejmé, že 2 (1,11%) pubescenti a 6 (4,65%) adolescentů neví, jak by, z hlediska projevení obdivu vandalovi, reagovali.

- **Dotazníková otázka č. 9 („V případě, že jdu po ulici a vidím, jak můj dobrý kamarád ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:“)**
- vyhodnocení

Dotazníkovou otázkou je navozena situace, kdy respondent jde po ulici a vidí, jak jeho dobrý kamarád ničí odpadkový koš. Z odpovědí na navozenou situaci zjišťujeme reakci respondenta spočívající v případném zavolání policie či někoho dospělého.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 9)**

Graf 12. Reakce respondenta na poškozování odpadkového koše dobrým kamarádem spočívající v přivolání policie či někoho dospělého.

Zdroj: vlastní

Z hodnot uvedených v grafu je zřejmé, že 138 (44,66%) respondentů by na svého dobrého kamaráda-vandala policii ani nikoho dospělého určitě nevolalo. 133 (43,03%) respondentů se domnívá, že by také policii ani nikoho dospělého nevolalo, naproti tomu 4 (1,29%) respondenti uvedli, že by určitě na svého dobrého kamaráda zavolali policii či někoho dospělého a 15 (4,85%) respondentů na položenou otázku odpovědělo nabízenou možností „spíše ano“. Z celkového počtu 309 (100%) respondentů

19 (6,15%) jich uvedlo, že neví, zda by na svého kamaráda vandala policii či někoho dospělého zavolali či nikoliv.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 9)

Tabulka 9. Reakce pubescentů a adolescentů na poškozování odpadkového koše s uvedením, zda by na svého kamaráda - vandala zavolali policii či někoho dospělého.

Ot. č. 9 V případě, že jdu po ulici a vidím, jak můj dobrý kamarád ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	4	2,22	0	--
Spíše ano	8	4,44	7	5,43
Spíše ne	82	45,56	56	43,40
Určitě ne	70	38,89	63	48,84
Nevím	16	9,89	3	2,33

Zdroj: vlastní

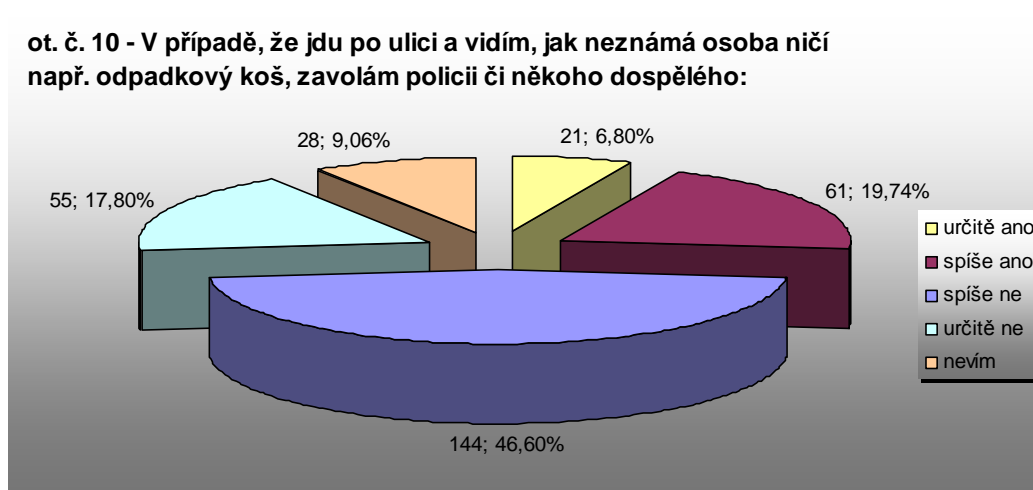
A analýzy odpovědí pubescentů a adolescentů na ot. č. 9 je zřejmé, že žádný ze 129 adolescentů nezastává názor, že by na svého dobrého kamaráda zavolal policii či nějakou dospělou osobu i v případě, že by dobrý kamarád právě ničil např. odpadkový koš. Jak pubescenti tak i adolescenti disponují postojem být tolerantní k páčání vandalství ze strany svého dobrého kamaráda. 16 (9,89%) pubescentů a 3 (2,33%) adolescenti neví, jak by v případě, že vidí svého dobrého kamaráda, jak ničí např. odpadkový koš, reagovali, zda by zavolali policii nebo někoho dospělé či nikoliv.

- **Dotazníková otázka č. 10 („V případě, že jdu po ulici a vidím, jak neznámá osoba ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:“)**
- vyhodnocení

Dotazníková otázka č. 10 navozuje stejnou situaci i se stejnými variantami odpovědí ke zjištění respondentovi reakce na zjištění, že je ničen odpadkový koš. Tato otázka se od předcházející odlišuje pouze v subjektu, který poškození odpadkového koše provádí. V otázce č. 9 je zjišťována reakce respondenta na pachatele, které je respondentovým kamarádem a v této otázce č. 10 je pachatelem respondentovi neznámá osoba.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 10)**

Graf 13. Reakce respondenta když vidí, jak neznámá osoba poškozuje odpadkový koš.

Zdroj: vlastní

Jak vyplývá z grafu č. 13, tak 21 (6,80%) respondentů by reagovalo zavoláním policie či dospělé osoby. 61 (19,74%) respondentů označilo odpověď „spíše ano“ a 144 (46,60%) respondentů se přiklání k nabízené odpovědi „spíše ne“. Z celkového počtu 309 (100%) respondentů jich 55 (17,80%) svou odpovědí uvedlo, že rozhodně by policii

či dospělou osobu nevolali a 28 (9,06%) respondentů označilo nabízenou odpověď „nevím“.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 10)

Tabulka 10. Reakce pubescentů a adolescentů na poškozování odpadkového koše s uvedením, zda by na neznámou osobu ničící odpadkový koš zavolali policii či někoho dospělého.

Ot. č. 10 V případě, že jdu po ulici a vidím, jak neznámá osoba ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Pubescent		Adolescent	
	počet	(%)	počet	(%)
Určitě ano	18	10,00	3	2,33
Spíše ano	34	18,89	27	20,93
Spíše ne	87	48,33	57	44,18
Určitě ne	19	10,56	36	27,91
Nevím	22	12,22	6	4,65

Zdroj: vlastní

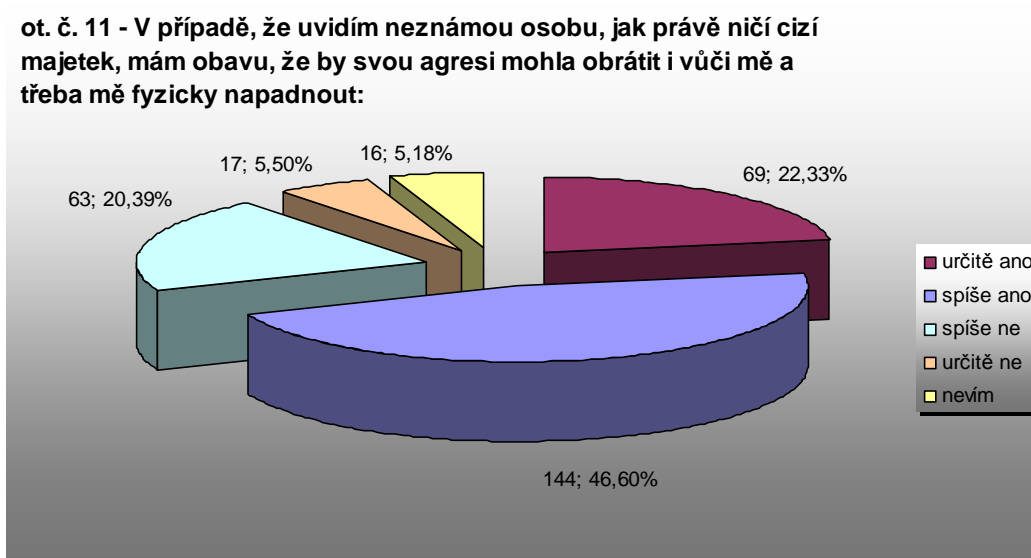
Z tabulky č. 10 vyplývá, že 18 (10,00%) pubescentů a 3 (2,33%) adolescentů by určitě zavolali policii či nějakou dospělou osobu, naproti tomu celkem 19 (10,56%) pubescentů a 36 (27,91%) adolescentů by policii či dospělou osobu rozhodně nezavolali. U hodnoty uvedených v tabulce vyplývá, že jak pubescenti tak i adolescenti by na navozenou situaci ve většině reagovali tím způsobem, že by policii nebo dospělou osobu nevolali.

- **Dotazníková otázka č. 11 („V případě, že uvidím neznámou osobu, jak právě ničí cizí majetek, mám obavu, že by svou agresi mohla obrátit i vůči mě a třeba mě fyzicky napadnout:“) - vyhodnocení**

Z odpovědí na otázku č. 11 zjišťujeme subjektivní názor respondenta spočívající v jeho obavě z vandala v případě, že by respondent byl svědkem ničení majetku.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 11)**

Graf 14. Obava z možné agrese vandala vůči svědkovi vandalství.

Zdroj: vlastní

Jak vyplývá z grafického znázornění, tak 69 (22,33%) respondentů by mělo obavu, že by vandal mohl svou agresi obrátit i vůči svědkovi vandalství. Celkem 144 (46,60%) respondentů na položenou otázku označilo variantu nabízené odpovědi „spíše ano“. 17 (5,50%) respondentů by z vandala nemělo obavu a 63 (20,39%) respondentů označilo odpověď „spíše ne“. 16 (5,18%) dotazovaných uvedlo, že neví, jestli by z vandala měli obavu či nikoliv. Z uvedeného lze vyvodit závěr, že nadpoloviční většina, tj. 213 (68,93%) respondentů zastává stanovisko, že by z neznámého vandala měli obavu.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 11)

Tabulka 11. Obava adolescentů a pubescentů (svědků) z vandala.

Ot. č. 11 V případě, že uvidím neznámou osobu, jak právě ničí cizí majetek, mám obavu, že by svou agresí mohla obrátit i vůči mě a třeba mě fyzicky napadnout:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	27	15,00	42	32,56
Spíše ano	99	55,00	45	34,88
Spíše ne	32	17,78	31	24,03
Určitě ne	12	6,67	5	3,88
Nevím	10	5,56	6	4,65

Zdroj: vlastní

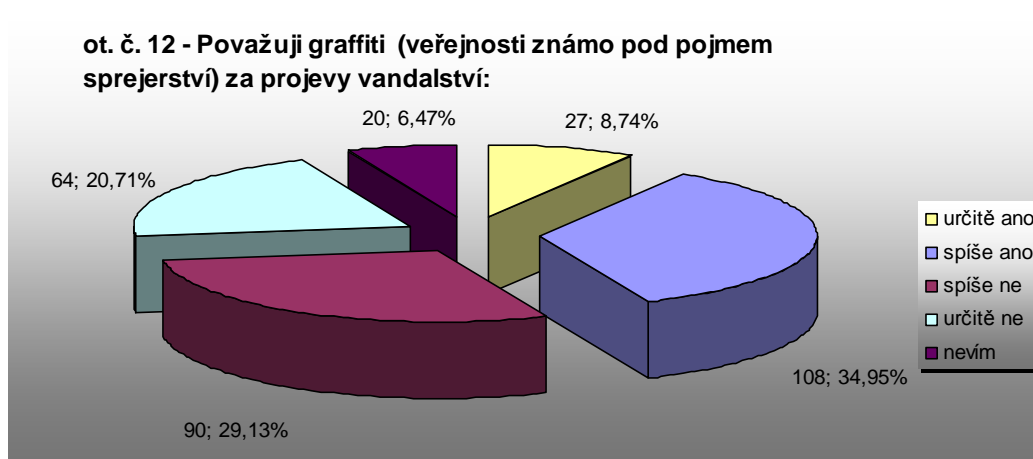
Jak vyplývá z tabulky č. 11, celkem 27 (15%) pubescentů by z neznámého vandala mělo obavu, 99 (55,00%) dotazovaných pubescentů označilo odpověď „spíše ano“. 32 respondentů se spíše nedomnívá, že by je vandal mohl nějak ohrozit, tudíž označili z nabízených odpovědí možnost „spíše ne“ a 12 (6,67%) pubescentů vyjádřilo své rozhodné stanovisko označením odpovědi „určitě ne“. Jak vyplývá z tabulkového zobrazení odpovědí adolescentů, tj. osob ve věku 16-20 let, tak tito by z neznámého vandala měli dvojnásobně větší obavu než pubescenti, kdy na tuto navozenou situaci odpovědělo celkem 42 (32,56%) adolescentů určitě ano a 45 (34,88%) adolescentů označilo nabízenou odpověď „spíše ano“. 31 (24,03%) adolescentů označilo odpověď „spíše ne“ a 5 (3,88%) respondentů ve věku 16-20 let určitě nemá obavu, že by je vandal svou agresí mohl ohrozit, tj. nemají z vandala obavu.

➤ **Dotazníková otázka č. 12 („Považují graffiti (veřejnosti známo pod pojmem sprejerství) za projevy vandalství:“) - vyhodnocení**

Touto parametrickou otázkou zjišťujeme, zda respondent považuje graffiti (sprejerství) za projev vandalství.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 12)**

Graf 15. Graffiti jako projev vandalství.

Zdroj: vlastní

Jak vyplývá z grafu č. 15, je pouze 27 (8,74%) respondentů určitého názoru, že graffiti (sprejerství) je projevem vandalství a 108 (34,95%) dotazovaných označilo nabízenou variantu odpovědi „spíše ano“. 90 (29,13%) respondentů se spíše nedomnívá, že by sprejerství bylo projevem vandalství a 64 (20,71%) dotazovaných označilo v dotazníkovém šetření odpověď „určitě ne“. 20 (6,47%) respondentů neví, zda graffiti (sprejerství) je či není projevem vandalství.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 12)

Tabulka 12. Stanovisko pubescentů a adolescentů na graffiti jako projevy vandalství.

Ot. č. 12 Považuji graffiti (veřejnosti známo pod pojmem sprejerství) za projevy vandalství:	Pubescent		Adolescent	
	počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	9	5,00	18	13,95
Spíše ano	45	25,00	63	48,85
Spíše ne	66	36,67	24	18,60
Určitě ne	46	25,56	18	13,95
Nevím	14	7,78	6	4,65

Zdroj: vlastní

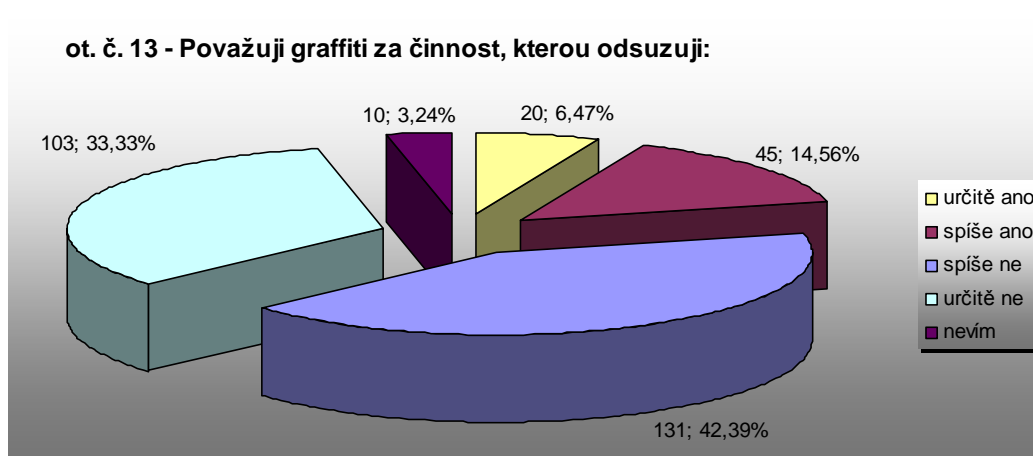
Z tabulkových hodnot vyplývá, že adolescenti se ve větším procentuálním poměru domnívají, že graffiti jsou projevem vandalství, neboť 18 (13,95%) adolescentů označilo odpověď „určitě ano“ a 63 (48,85%) adolescentů označilo odpověď „spíše ano“, naproti tomu 9 (5,00%) pubescentů označilo odpověď „určitě ano“ a 45 (25%) jich označilo odpověď „spíše ano“. Celkem 112 (62,23%) pubescentů se nedomnívá, že by graffiti byly projevem vandalství a celkem 42 (32,55%) adolescentů je stejného názoru.

➤ **Dotazníková otázka č. 13 („Považuji graffiti za činnost, kterou odsuzují:“)**
- vyhodnocení

Položenou otázkou zjišťuje respondentův vnitřní vztah k problematice graffiti se změřením, zda respondent odsuzuje činnost spojenou s graffiti.

a) vyhodnocení z hlediska odpovědi všech respondentů (ot. č. 13)

Graf 16. Odsuzování činnosti spojenou s graffiti.

Zdroj: vlastní

Jak vyplývá z grafického znázornění, tak 103 (33,33%) respondentů určitě sprejství neodsuzuje a 131 (42,39%) označilo odpověď „spíše ne“. Z uvedeného vyplývá, že celkem 234 (75,72%) respondentů graffiti neodsuzuje. Pouze 20 (6,47%) dotazovaných uvedlo odpověď „určitě ano“ a 45 (14,56%) respondentů označilo nabízenou odpověď „spíše ano“. 10 (3,24%) respondentů neví, zda činnost spojenou s graffiti odsuzuje či nikoliv.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědi pubescentů a adolescentů (ot. č. 13)

Tabulka 13. Náзор pubescentů a adolescentů na graffiti.

Ot. č. 13 Považují graffiti za činnost, kterou odsuzují:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	4	2,22	16	12,40
Spíše ano	16	8,89	29	22,48
Spíše ne	77	42,77	54	41,86
Určitě ne	73	40,56	30	23,26
Nevím	10	5,56	0	--

Zdroj: vlastní

Z hlediska názorů pubescentů a adolescentů na ot. č. 13 je zřejmé, že výrazná většina sprejství neodsuzuje. Z hodnot uvedených v tabulce je zřejmé, že 77 (42,77%) pubescentů na položenou otázku týkající se odsuzování činnosti spojenou s graffiti uvedlo, že spíše takovou činnost neodsuzují a 73 (40,56%) pubescentů na tuto otázku označilo odpověď „určitě ne“. Jen 4 (2,22%) pubescenti uvedli, že graffiti určitě odsuzují a 16 (8,89%) jich označilo odpověď „spíše ano“.

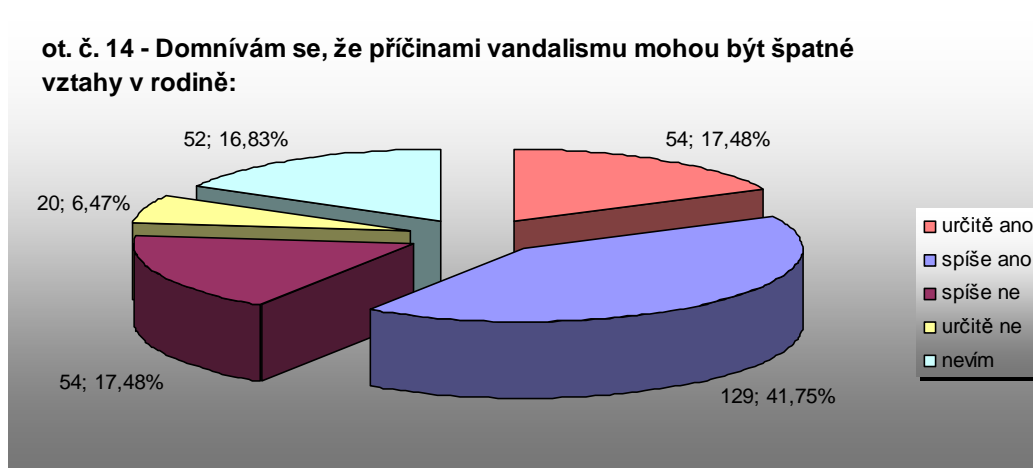
Adolescenti, tedy respondenti ve věku 16-20 let zastávají na graffiti více odsuzující názor než pubescenti, tj. osoby ve věku 13-15 let. Celkem 16 (12,40%) adolescentů označilo v dotazníkovém šetření odpověď „určitě ano“ a 29 (22,48%) jich označilo nabízenou odpověď „spíše ano“. 84 (65,12%) adolescentů uvedlo, že činnost spojenou s graffiti neodsuzují a to označením odpovědi „spíše ne“ (54 osob; 41,86%) a „určitě ne“ (30 osob; 23,26%).

➤ **Dotazníková otázka č. 14 („Domnívám se, že příčinami vandalismu mohou být špatné vztahy v rodině: “) - vyhodnocení**

Jedná se o parametrickou otázku zaměřenou na subjektivní názor respondenta ke zjištění, zda se respondent domnívá, že příčinami vandalismu mohou být špatné vztahy v rodině. Touto otázkou zjišťujeme, zda tento faktor, spočívající ve špatných rodinných vztazích, může vyvolávat protiprávní jednání mající znaky vandalismu.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 14)**

Graf 17. Špatné vztahy v rodině jako příčina vandalismu.

Zdroj: vlastní

Z grafického znázornění je patrné, že 54 (17,48%) respondentů považuje špatné rodinné vztahy jisto jistě za příčiny vandalismu a 129 (41,75%) respondentů má rovněž zato, že tento faktor spočívající ve špatných rodinných vztazích může být příčinou vandalismu. Naproti tomu 20 (6,47%) respondentů je toho názoru, že tento faktor určitě není příčinou vandalismu a 54 (17,48%) respondentů na tuto otázku odpovědělo nabízenou odpovědí „spíše ne“. Celkem 52 (16,83%) dotazovaných neví, zda špatné rodinné vztahy mohou či nemohou být příčinou vandalismu.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 14)

Tabulka 14: Špatné vztahy v rodině jako příčiny vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 14 Domnívám se, že příčinami vandalismu mohou být špatné vztahy v rodině:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	27	15,00	27	20,93
Spíše ano	81	45,00	48	37,21
Spíše ne	24	13,33	30	23,26
Určitě ne	14	7,78	6	4,65
Nevím	34	18,89	18	13,95

Zdroj: vlastní

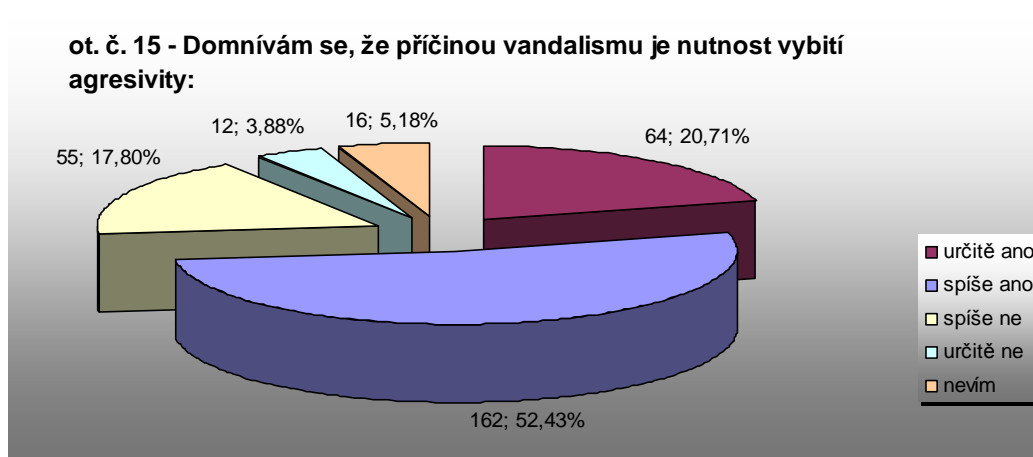
Z uvedené tabulky č. 14 je zřejmé, že názory pubescentů a adolescentů na příčiny vandalismu, v podobě špatných rodinných vztahů, jsou si podobné. Celkem 108 (60%) pubescentů a 75 (58,14%) adolescentů zastává názor, že příčinami vandalismu mohou být špatné rodinné vztahy, kdy v dotazníkovém šetření tito respondenti na položenou otázku č. 14 označili odpověď „určitě ano“ nebo odpověď „spíše ano“. Celkem 38 (21,11%) pubescentů a 36 (27,91) adolescentů na položenou otázku odpověděli variantami odpovědí „určitě ne“ nebo „spíše ne“. Z uvedené tabulky dále vyplývá, že 34 (18,89%) pubescentů a 18 (13,95%) adolescentů nemá na příčiny vandalismu, z hlediska špatných rodinných vztahů, vyhraněný názor a v dotazníkovém šetření označili nabízenou odpověď „nevím“.

➤ **Dotazníková otázka č. 15 („Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:“) - vyhodnocení**

Jedná se o parametrickou otázku zaměřenou na subjektivní názor respondenta ke zjištění, zda se respondent domnívá, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 15)**

Graf 18. Nutnost vybití agresivity jako příčina vandalismu.

Zdroj: vlastní

Z grafického znázornění je zřejmé, že celkem 64 (20,71%) respondentů se domnívá, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity a 162 (52,43%) respondentů na tuto otázku odpovědělo označením „spíše ano“. Jen 12 (3,88%) respondentů je názoru, že nutnost vybití agresivity jedince určitě nezakládá vznik vandalismu a 55 (17,80%) respondentů označilo v dotazníkovém šetření u otázky č. 15 odpověď „spíše ne“. 16 (5,18%) dotazovaných neví, zda nutnost vybití agresivity je či není příčinou vandalismu.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 15)

Tabulka 15. Nutnost vybití agresivity jako příčina vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 15 Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	33	18,33	31	24,03
Spíše ano	91	50,55	71	55,04
Spíše ne	37	20,56	18	13,95
Určitě ne	9	5,00	3	2,33
Nevím	10	5,56	6	4,65

Zdroj: vlastní

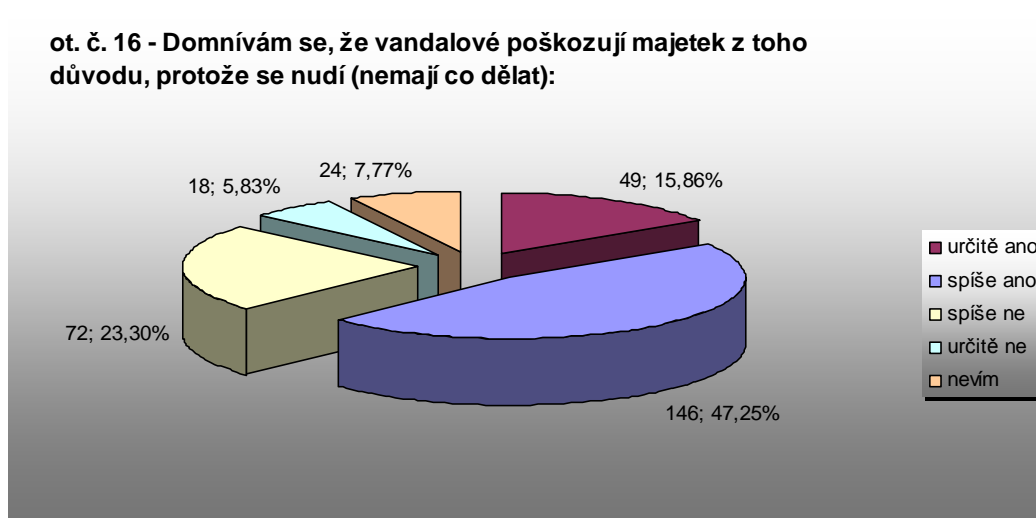
Z hlediska analýzy odpovědí pubescentů a adolescentů na tuto otázku lze konstatovat, že obě tyto věkové skupiny mají na danou problematiku obdobný názor. 33 (18,33%) pubescentů a 31 (24,03%) adolescentů je přesvědčeno, že nutnost vybití agresivity zakládá vznik vandalismu. 91 (50,55%) pubescentů a 71 (55,04%) adolescentů označuje na položenou otázku variantu odpovědi „spíše ano“, naproti tomu 9 (5,00%) pubescentů a 3 (2,33%) adolescentů se nedomnívá, že by nutnost vybití agresivity jedince vyvolávalo příčiny vandalismu. Celkem 37 (20,56) pubescentů a 18 (13,95%) adolescentů označuje na položenou otázku možnost odpovědi „spíše ne“. Z uvedeného vyplývá, že nadpoloviční většina pubescentů (124 osob; 68,88%) se domnívá, že nutnost vybití agresivity je příčinou vandalismu a nadpoloviční většina adolescentů (102 osob; 79,07%) je téhož názoru.

➤ **Dotazníková otázka č. 16 („Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí /nemají co dělat/“) - vyhodnocení**

Jedná se o parametrickou otázku zaměřenou na subjektivní názor respondenta ke zjištění, zda se respondent domnívá, že vandalové poškozují majetek z důvodu nudy. Tato otázka má vztah k efektivnímu a „zdravému“ trávení volného času, kdy nudící se mládež nemající jak efektivně trávit volný čas, se z nudy dopouští jednání mající znaky trestnosti.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot.č 16)**

Graf 19. Nuda jako příčina vandalismu.

Zdroj: vlastní

Vyhodnocením odpovědí na ot. č. 16 lze konstatovat, že 49 (15,86%) respondentů se domnívá, že vandalové poškozují majetek, neboť nemají co na práci a nudí se. Celkem 146 (47,25%) respondentů má obdobný názor, avšak ne tak rozhodný a v dotazníku odpověděli možností „spíše ano“. Naproti tomu 72 (23,30%) respondentů označilo odpověď „spíše ne“ a 18 (5,83%) respondentů je přesvědčeno, že nuda nemá vliv na projevy vandalismu. 24 (7,77%) respondentů neví, zda nuda může či nemůže být

příčinou vandalismu. Ze zjištěných odpovědí lze vyvodit, že nadpoloviční většina 195 (63,11%) všech respondentů se přiklání k názoru, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, že se nudí.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 16)

Tabulka 16. Nuda jako příčina vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 16 Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí (nemají co dělat):	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	16	8,89	33	25,59
Spíše ano	80	44,45	66	51,15
Spíše ne	51	28,33	21	16,28
Určitě ne	15	8,33	3	2,33
Nevím	18	10,00	6	4,65

Zdroj: vlastní

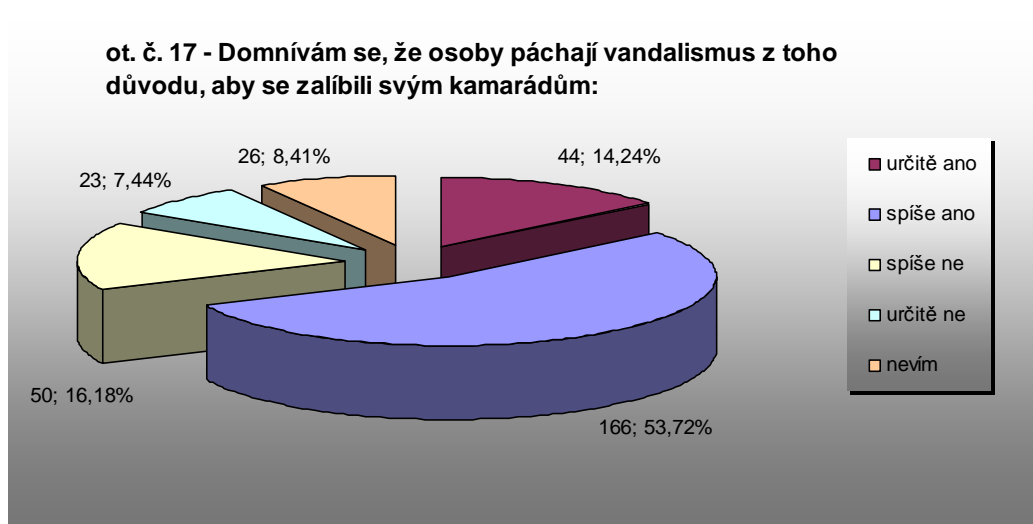
Porovnáním odpovědí uvedených v tabulce č. 16 je zřejmé, že adolescenti (33 osob; 25,59%) se ve srovnání s pubescenty (16 osob; 8,89%) ve větším měřítku s určitostí domnívají, že nesprávné trávení volné času v podobě výskytu nudy je důvodem, proč vandalové poškozují majetek. 15 (8,33%) pubescentů a 3 (2,33%) adolescentů jsou toho názoru, nuda nemá vliv na páčání vandalismu. Z vyhodnocení odpovědí dále vyplývá, že nadpoloviční většina (96 osob; 53,34%) pubescentů a nadpoloviční většina (99 osob; 76,74%) adolescentů se domnívá, že nuda je faktorem vyvolávající vznik vandalství, kdy tito respondenti v dotazníku označili odpovědi „určitě ano“ či „spíše ano“.

➤ **Dotazníková otázka č. 17 („Domnívám se, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům:“) - vyhodnocení**

Odpověďmi na otázku č. 17 zjišťujeme subjektivní názor respondenta týkající se domněnky, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 17)**

Graf 20. Zvýšení oblíbenosti u kamarádů jako příčina vandalismu.

Zdroj: vlastní

Celkem 44 (14,24%) respondentů je toho názoru, že vandalové poškozují věci proto, že se chtějí zalíbit svým kamarádům. 166 (53,72%) respondentů se rovněž přiklání k tomuto názoru, kdy v dotazníku označili odpověď „spíše ano“. 23 (7,44%) respondentů se nedomnívá, že by vandalové ničili věci z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům a 50 (16,18%) respondentů označuje v dotazníku možnou odpověď „spíše ne“. 26 (8,41%) respondentů na tuto problematiku nemá vyhraněný názor a označuje odpověď „nevím“. Z uvedeného vyplývá, že nadpoloviční většina všech respondentů,

tj. 210 (67,96%) dotazovaných. je toho názoru, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 17)

Tabulka 17. Zvýšení obliba u kamarádů jako příčiny vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 17 Domnívám se, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	26	14,44	18	13,95
Spíše ano	76	42,23	90	69,77
Spíše ne	35	19,44	15	11,63
Určitě ne	19	10,56	4	3,10
Nevím	24	13,33	2	1,55

Zdroj: vlastní

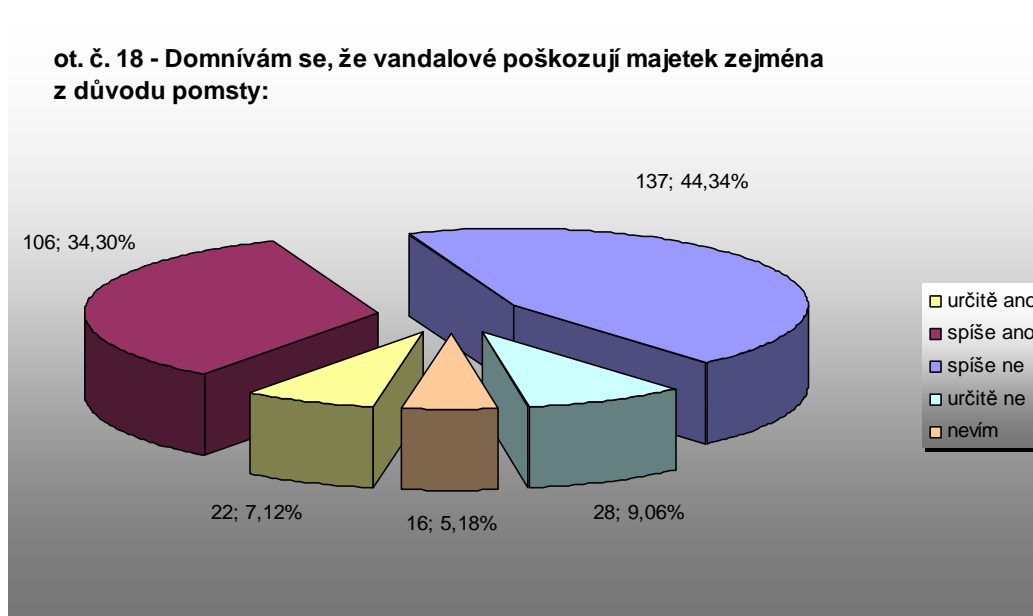
Z uvedené tabulky č. 17 vyplývá, že 26 (14,44%) pubescentů a 18 (13,95%) adolescentů se domnívá, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, že se chtějí zalíbit svým kamarádům. 76 (42,23%) pubescentů a 90 (69,77%) adolescentů označuje na položenou otázku odpověď „spíše ano“. 19 (10,56%) pubescentů a 4 (3,10%) adolescenti jsou toho názoru, že vandalové nepoškozují věci z důvodu vyvolání sympatií u svých kamarádů a 35 (19,44%) pubescentů a 15 (11,63%) adolescentů svůj názor prezentují označením odpovědi „spíše ne“. Z uvedeného rozboru lze shrnout, že pubescenti i adolescenti mají na tuto problematiku obdobný názor.

➤ **Dotazníková otázka č. 18 („Domnívám se, že vandalové poškozují majetek zejména z důvodu pomsty:“) - vyhodnocení**

Touto otázkou od respondenta zjistíme jeho subjektivní názor na příčinu páčání vandalství z hlediska pomsty.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 18)**

Graf 21. Pomsta jako příčina vandalismu.

Zdroj: vlastní

Jak znázorňuje graf. č. 21, tak 28 (9,06%) respondentů se s určitostí nedomnívá, že by příčinou páčání vandalství byla pomsta vandala vůči poškozené osobě. 137 (44,34%) respondentů na tuto otázku odpovědělo možností výběru odpovědi „spíše ne“. 22 (7,12%) respondentů je přesvědčeno, že pomsta je příčinou, proč vandalové poškozují cizí majetek a 106 (34,30%) respondentů na tuto otázku odpovídá možností „spíše ano“. Celkem 16 (5,18%) respondentů neví, zda pomsta je či není příčinou páčání vandalství.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 18)

Tabulka 18. Pomsta jako příčina vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 18 Domnívám se, že vandalové poškozují majetek zejména z důvodu pomsty:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	16	8,89	6	4,65
Spíše ano	70	38,89	36	27,91
Spíše ne	74	41,11	63	48,84
Určitě ne	12	6,67	16	12,40
Nevím	8	4,44	8	6,20

Zdroj: vlastní

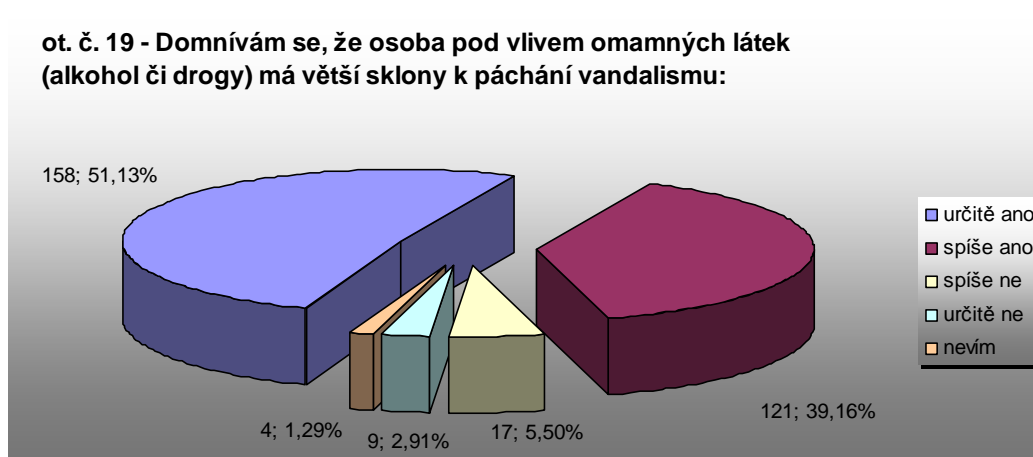
Z vyhodnocení dotazníkové otázky z hlediska postoje pubescentů a adolescentů je zřejmé, že 12 (6,67%) pubescentů zastává názor, že vandalství rozhodně nepodněcuje příčina pomsty a 74 (44,11%) pubescentů označilo možnou odpověď „spíše ne“. Naproti tomu 16 (8,89%) pubescentů zastává názor, že pomsta je důvodem poškozování věcí ze stran vandalů a 70 (38,89%) pubescentů má na pomstu jako příčinu vandalství stejný, avšak ne tak rozhodný názor a u otázky č. 18 označují odpověď typu „spíše ano.“ 16 (12,40%) adolescentů uvádí své rozhodné stanovisko označením odpovědi „určitě ne“ a 63 (48,84%) jich označuje odpověď „spíše ne“. Pouze 6 (4,65%) adolescentů se domnívá, že pomsta je důvod, proč vandalové ničí věci a 36 (27,91%) adolescentů v dotazníkovém šetření označuje na ot. č. 18 odpověď „spíše ano“. Shodně 8 pubescentů (4,44%) a adolescentů (6,20%) neví, zda vandalové poškozují majetek z pomsty či nikoliv. Z uvedeného rozboru odpovědí je zřejmé, že nadpoloviční většina adolescentů (79 osob; 61,24%) se domnívá, že důvod pomsty nezakládá projevy vandalismu.

➤ **Dotazníková otázka č. 19 („Domnívám se, že osoba pod vlivem omamných látek (alkohol či drogy) má větší sklony k páčání vandalismu:“) - vyhodnocení**

Odověďmi na tuto otázku zjistíme subjektivní názor respondentů, zda se domnívají, že osoba pod vlivem omamných látek má či nemá větší sklony k páčání vandalismu.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 19)**

Graf 22. Omamné látky jako faktor ovlivňující páčání vandalismu.

Zdroj: vlastní

Z hodnot uvedených v grafickém znázornění je zřejmé, že 158 (51,13%) respondentů se domnívá, že osoba pod vlivem omamných látek má větší sklony k páčání vandalismu a 121 (39,16%) respondentů jsou téhož názoru a v dotazníku označují nabízenou odpověď „spíše ano“. Pouze 9 (2,91%) respondentů se domnívá, že osoba pod vlivem omamných látek rozhodně nemá větší sklony k páčání vandalismu a 17 (5,50%) dotazovaných na položenou otázku označuje odpověď „spíše ne“. 4 respondenti (1,29%) odpovídají „nevím“, tj. že respondent neví, zda osoba pod vlivem omamných látek má či nemá větší sklony k páčání vandalismu. Z analýzy odpovědí

Ize konstatovat, že celkem 279 (90,29%) respondentů zastává názor, že osoba pod vlivem omamných látek má větší sklony k páčání vandalismu než osoba omamnými látkami neovlivněná.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 19)

Tabulka 19. Omamné látky jako faktor ovlivňující páčání vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 19 Domnívám se, že osoba pod vlivem omamných látek (alkohol či drogy) má větší sklony k páčání vandalismu:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	77	42,77	81	62,78
Spíše ano	85	47,23	36	27,91
Spíše ne	10	5,56	7	5,43
Určitě ne	4	2,22	5	3,88
Nevím	4	2,22	0	--

Zdroj: vlastní

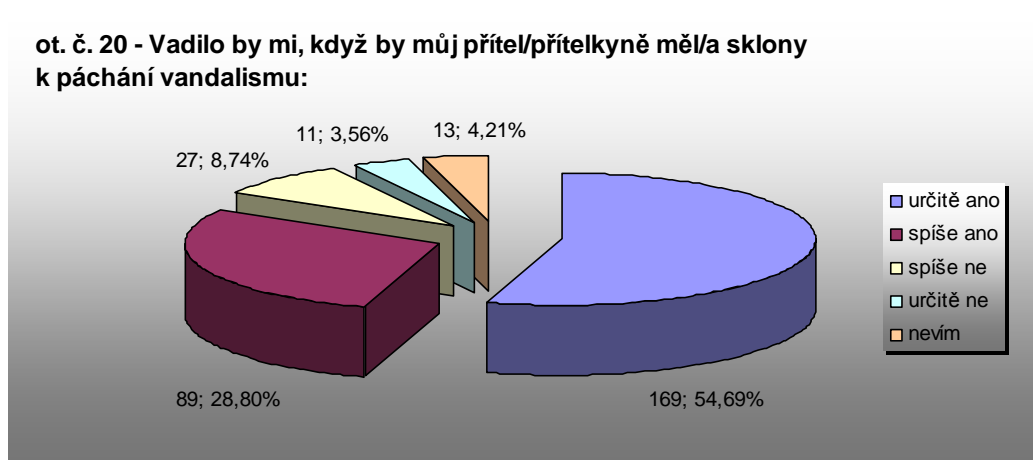
Z hodnot uvedených v tabulce č. 19 lze konstatovat, že celkem 162 (85,50%) pubescentů a 117 (90,69%) adolescentů zastává názor, že osoba ovlivněná omamnými látkami má větší sklony k páčání vandalismu. Tito respondenti označili v dotazníku odpověď „určitě ano“ nebo „spíše ano“.

➤ **Dotazníková otázka č. 20 („Vadilo by mi, když by můj přítel/přítečkyně měl/a sklony k páčání vandalismu:“) - vyhodnocení**

Parametrickou otázkou zjišťujeme, zda by respondentovi vadilo, když by jeho přítel/přítečkyně měl/a sklony k páčání vandalismu.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 20)**

Graf 23. Postoj k partnerovi mající sklony k páčání vandalismu.

Zdroj: vlastní

Analýzou odpovědí bylo zjištěno, že celkem 169 (54,69%) respondentů zastává názor, že by jim určitě vadilo, když by jejich přítel či přítečkyně měl, resp. měla sklony k vandalismu. 89 (28,80%) dotazovaných označuje odpověď „spíše ano“. 11 (3,56%) respondentů uvádí, že by jim navozená situace určitě nevadila a 27 (8,74%) označuje možnost odpovědi „spíše ne“. 13 (4,21%) respondentů neví, zda by jim vadilo či nevadilo mít za partnera vandala. Lze konstatovat, že 258 (83,49%) respondentům by vadilo mít za přítele, resp. přítečkyni osobu, která by měl sklony k páčání vandalismu.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 20)

Tabulka 20. Postoj k partnerovi mající sklony k páčání vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 20 Vadilo by mi, když by můj přítel/přítelkyně měl/a sklony k páčání vandalismu:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	80	44,44	89	69,99
Spíše ano	58	32,22	31	24,03
Spíše ne	25	13,89	2	1,55
Určitě ne	7	3,89	4	3,10
Nevím	10	5,56	3	2,33

Zdroj: vlastní

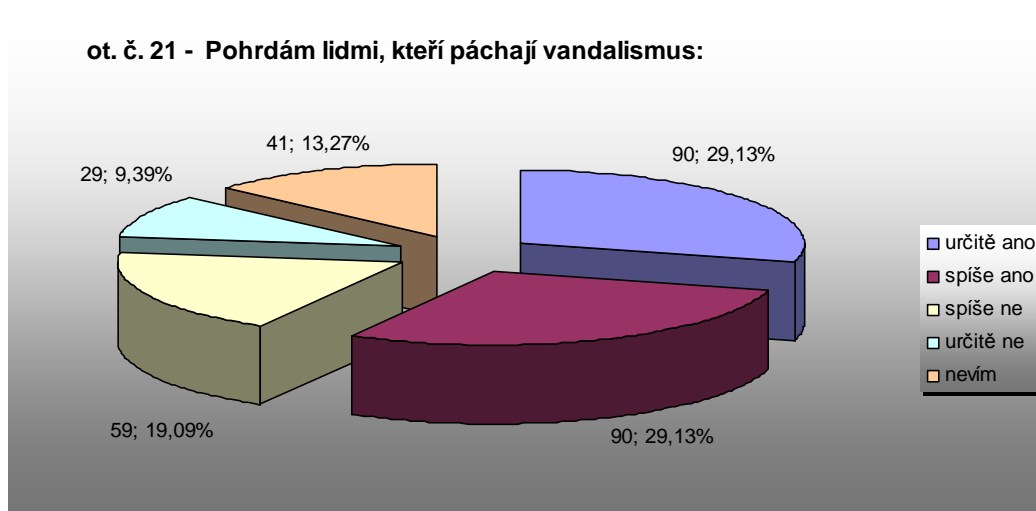
Z hodnot uvedených v tabulce vyplývá, že 80 (44,44%) pubescentů a 89 (69,99%) adolescentů disponuje stanoviskem, že by jim vadilo, když by jejich partner měl sklony k páčání vandalismu. Z analýzy odpovědí pubescentů a adolescentů lze konstatovat, že pubescenti jsou ke svému partnerovi shovívavější, když 32 (17,78%) pubescentů a pouze 6 (4,65%) označilo na položenou otázku nabízené odpovědi „určitě ne“ nebo „spíše ne“.

➤ **Dotazníková otázka č. 21 („Pohrdám lidmi, kteří páchají vandalismus:“)**
- vyhodnocení

Touto parametrickou otázkou zjišťujeme osobní názor respondenta na osobu pachatele s uvedením, zda respondent pohrdá lidmi páchajícími vandalismus.

a) **vyhodnocení z hlediska odpovědí všech respondentů (ot. č. 21)**

Graf 24. Pohrdání vandaly.

Zdroj: vlastní

Z grafického znázornění je zřejmé, že 90 (29,13%) respondentů těmito lidmi určitě pohrdá a 90 (29,13%) respondentů odpovídá na otázku označením odpovědi „spíše ano“. 29 (9,39%) dotazovaných těmito lidmi určitě nepohrdá a 59 (19,09%) respondentů na položenou otázku odpovídá „spíše ne“. Celkem 41 (13,27%) dotazovaných neumí na položenou otázku jasně odpovědět a proto označuje nabízenou možností odpovědi „nevím“. Z uvedeného lze vyvodit, že nadpoloviční většina respondentů (180 osob; 58,26%) vandaly pohrdá.

b) vyhodnocení z hlediska odpovědí pubescentů a adolescentů (ot. č. 21)

Tabulka 21. Pohrdání vandaly ze stran pubescentů a adolescentů.

Ot. č. 21 Pohrdám lidmi, kteří páchají vandalismus:	Pubescent		Adolescent	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	39	21,67	51	39,53
Spíše ano	57	31,66	33	25,58
Spíše ne	29	16,11	30	23,26
Určitě ne	23	12,78	6	4,65
Nevím	32	17,78	9	6,98

Zdroj: vlastní

Z hodnot uvedených v tabulce č. 21 vyplývá, že celkem 39 (21,67%) pubescentů a 51 (39,53%) adolescentů lidmi páchající vandalismus s určitostí pohrdá a 57 (31,66%) pubescentů a 33 (25,58%) adolescentů označuje odpověď „spíše ano“. 23 (12,78%) pubescentů a 6 (4,65%) adolescentů v dotazníkové výzkumu uvedlo, že určitě nepohrdá lidmi, kteří se dopouštějí vandalství a 29 (16,11%) pubescentů a 30 (23,26%) uvádí, že těmito lidmi spíše nepohrdá. Z analýzy odpovědí lze konstatovat, že mezi pubescenty (96 osob; 53,33%) a adolescenty (84 osob; 65,11%) převládá pohrdavý postoj k lidem, kteří páchají vandalismus. Z odpovědí dále vyplývá, že 32 (17,78%) pubescentů a 9 (6,98%) adolescentů odpovídá nabízenou možností „nevím“, tudíž na osobu vandala nemají vyhraněný názor.

4.2.2 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

Při vyhodnocení hypotéz bylo pracováno s 93,67% vrácených a řádně vyplněných dotazníků, což představuje 309 dotazníků z celkového počtu 330 rozeslaných. 16 dotazníků se zpět nevrátilo vůbec a 5 muselo být z důvodu nesprávnosti jejich vyplnění z výzkumu vyřazeno. Počet 309 (93,67%) vrácených dotazníků v následném vyhodnocení hypotéz, analýzách a komentářích považují jako výchozí stav 100%.

- ❖ H1 – Respondent vidící, že jeho dobrý kamarád ničí odpadkový koš, o této skutečnosti méně často vyrozumí policii či dospělou osobu, než když odpadkový koš poškozují jemu neznámá osoba.

Pro vyhodnocení této hypotézy bylo potřeba vzájemné komparace odpovědí na dotazníkové otázky č. 9 (ot.: V případě, že jdu po ulici a vidím, jak můj dobrý kamarád ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:) a otázky č. 10 (ot.: V případě, že jdu po ulici a vidím, jak neznámá osoba ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:).

U nabízených odpovědí na ot. č. 9 i ot. č. 10 měl respondent možnosti výběru stejných odpovědí a to: „určitě ano“, „spíše ano“, „spíše ne“, „určitě ne“ a byla mu dána možnost odpovědět i variantou „nevím“.

Hypotéza je vyhodnocena z hlediska kladných stanovisek respondentů, tj. že respondenti na výše uvedené otázky č. 9 a č. 10 odpovídali označením možností variant odpovědí „určitě ano“ nebo „spíše ano“.

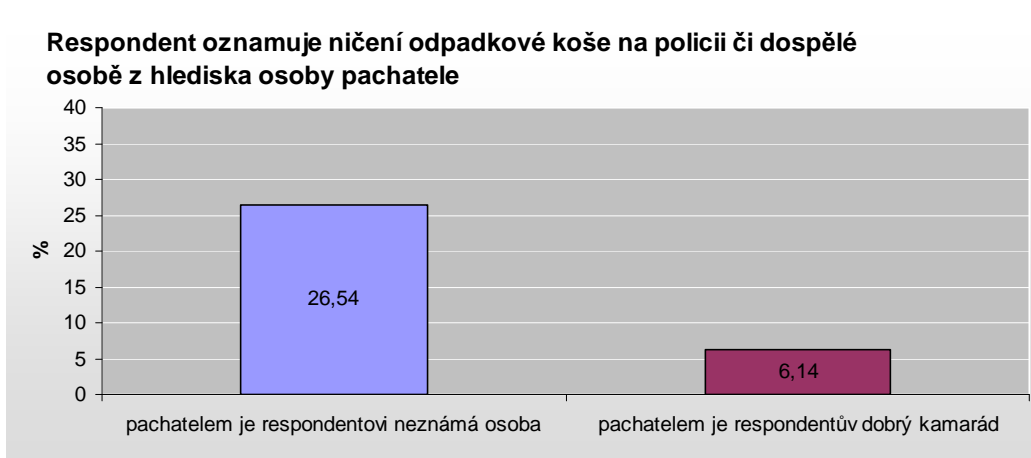
Tabulka 22. Reakce respondenta na navozenou situaci v H1 v případě, že pachatelem je dobrý kamarád nebo neznámá osoba.

Navozená situace:	Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne	Nevím
V případě, že jde respondent po ulici a vidí, jak je ničen např. odpadkový koš, zavolá policii či někoho dospělého.	Počet	počet	Počet	počet	počet
	/	/	/	/	/
	%	%	%	%	%
Pachatelem je: Respondentův dobrý kamarád	4 / 1,29	15 / 4,85	138 / 44,66	133 / 43,04	19 / 6,15
Pachatelem je: Neznámá osoba	21 / 6,80	61 / 19,74	144 / 46,60	55 / 17,80	28 / 9,06

Zdroj: vlastní

Jak vyplývá z tabulky č. 22, tak celkem 19 (6,14%) respondentů se přiklání k názoru, že by na svého dobrého kamaráda pravděpodobně zavolalo policii či dospělou osobu v případě, že by ničil odpadkový koš. Avšak v případě, že by pachatelem nebyl respondentův dobrý kamarád, ale jemu neznámá osoba, tak celkem 82 (26,54%) respondentů by zavolalo policii či dospělou osobu. Uvedené hodnoty byly zjištěny součtem kladných odpovědí typu „určitě ano“ a „spíše ano“.

Graf 25. Reakce respondentů spočívající v oznámení ničení odpadkového koše policii či dospělé osobě.

Zdroj: vlastní

Z uvedeného rozboru a grafu vyplývá, že H1 (Respondent vidící, že jeho dobrý kamarád ničí odpadkový koš, o této skutečnosti méně často vyrozumí policii či dospělou osobu, než když odpadkový koš poškozuje jemu neznámá osoba.) byla potvrzena.

❖ **H2 - Mládež vyrůstající v úplných rodinách odsuzuje graffiti (sprejerství) více než mládež vyrůstající v rodinách neúplných.**

Pro vyhodnocení této hypotézy bylo potřeba vzájemné komparace odpovědí na dotazníkové otázky č. 4 (ot.: V současné době vyrůstám v rodině, která:) a otázky č. 13 (ot.: Považuji graffiti za činnost, kterou odsuzuji:). Hypotéza je vyhodnocena z hlediska kladného stanoviska respondentů vyrůstajících v úplných či neplných rodinách, tj. že na položenou otázku č. 13 odpovídají, že činnost spojenou s graffiti určitě odsuzují (odpověď „určitě ano“) anebo odpovídají možností „spíše ano“.

U nabízených odpovědí na ot. č. 4 si respondent mohl vybrat a označit odpověď, že v současné době vyrůstá v úplné rodině (tj. v rodině, ve které s respondentem žijí oba biologičtí rodiče) nebo v rodině neúplné (tj. v rodině, ve které výchova respondenta probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho rodičů, ať již v důsledku rozvodu či rozchodu rodičů, úmrtí jednoho z rodičů či jiné situace). Respondent na ot. č. 4 mohl zvolit i nabízenou variantu, že v současné době vyrůstá v doplněné rodině (tj. v rodině, ve které byl jeden z biologických rodičů respondenta nahrazen náhradním rodičem) nebo v případě, že mu tyto informace nejsou známy, tak mohl respondent označit odpověď „nevím“.

Na základě vyhodnocení všech 309 (100%) dotazníkových odpovědí na ot. č. 4 bylo zjištěno, že 224 (72,49%) respondentů vyrůstá v úplné rodině, 64 (20,71%) respondentů vyrůstá v rodině neúplné, 15 (4,85%) respondentů vyrůstá v doplněné rodině a 6 (1,94%) respondentů odpovědělo variantou „nevím“.

Pro vyhodnocení hypotézy je nutno dále analyzovat, jak odpovídali respondenti vyrůstající v úplných rodinách a jak odpovídali respondenti vyrůstající v neúplných rodinách na otázku č. 13, která se týká respondentova stanoviska, zda graffiti odsuzuje či nikoliv.

Tabulka 23. Odsuzování graffiti ze strany respondentů vyrůstajících v úplných i neúplných rodinách.

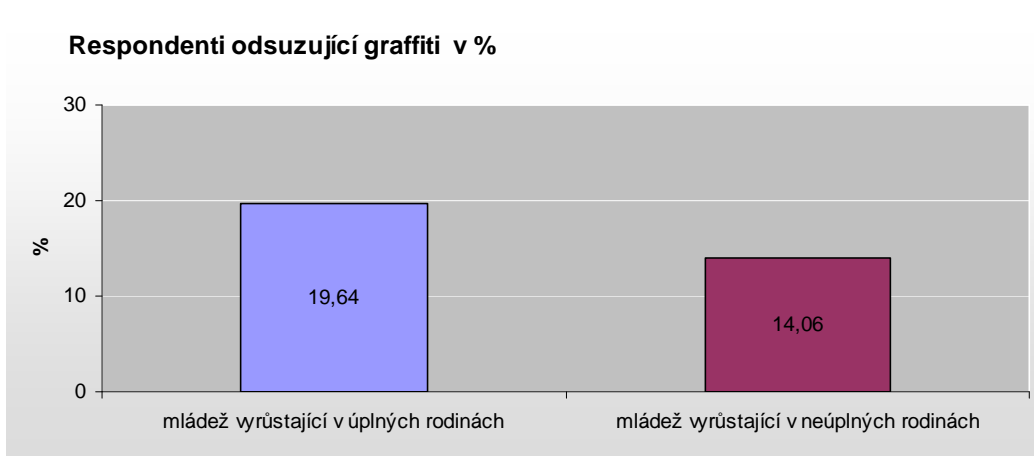
Považuji graffiti za činnost, kterou odsuzuji:	Respondent vyrůstající v úplné rodině		Respondent vyrůstající v neúplné rodině	
	Počet	(%)	Počet	(%)
Určitě ano	11	4,91	2	3,13
Spíše ano	33	14,73	7	10,93
Spíše ne	91	40,61	33	51,56
Určitě ne	81	36,16	22	34,38
Nevím	8	3,57	0	--

Tabulka č. 23 znázorňuje procentuální podíl 224 (100%) respondentů vyrůstajících v úplné rodině a 64 (100%) respondentů vyrůstajících v rodině neúplné. Z hodnot uvedených v tabulce je zřejmé, že 11 (4,91%) respondentů vyrůstajících v úplné rodině určitě odsuzuje činnost spojenou s graffiti a 33 (14,73%) jich označuje odpověď „spíše ano“.

Celkem 2 (3,13%) respondenti vyrůstající v neúplné rodině uvádí, že činnost spojenou s graffiti určitě odsuzují a 7 (10,93%) jich označuje odpověď „spíše ano“.

V porovnání 19,64% respondentů vyrůstajících v úplných rodinách odsuzujících činnost graffiti s 14,06% respondentů vyrůstajících v neúplných rodinách vyplývá, že respondenti vyrůstající v úplných rodinách odsuzují činnost graffiti více, než respondenti vyrůstající v neúplných rodinách.

Graf 26. Odsuzování graffiti mládeží vyrůstající v úplných či neúplných rodinách.

Zdroj: vlastní

Z uvedeného rozboru a grafu vyplývá, že H2 (Mládež vyrůstající v úplných rodinách odsuzuje graffiti (sprejerství) více než mládež vyrůstající v rodinách neúplných) byla potvrzena.

❖ *H3 – Adolescenti se domnívají, že nutnost vybití agresivity je významnější příčinou vandalismu než příčina nudící se mládež.*

Pro vyhodnocení této hypotézy bylo potřeba vzájemné komparace odpovědí na dotazníkové otázky č. 2 (ot.: Můj věk je:), otázky č. 15 (ot.: Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:) a otázky č. 16 (ot.: Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí - nemají co dělat:). Hypotéza je vyhodnocena z hlediska kladného stanoviska respondentů, tj. že respondenti na výše uvedené otázky č. 15 a 16 odpovídali označením možnosti variant „určitě ano“ nebo „spíše ano“.

U odpovědí na otázku č. 2 si respondent mohl vybrat z nabízených odpovědí a zařadit se do tří věkových kategorií - do věkové kategorie méně než 13 let, do věkové kategorie 13 až 15 let nebo do věkové kategorie 16 až 20 let. Nabízené věkové rozmezí koresponduje s etapami vývojových období mládeže, kdy věkové rozmezí 13 až 15 let spadá do vývojového období pubescence a věkové rozmezí 16 až 20 let spadá pod vývojové období adolescence. Nabízená odpověď méně než 13 let byla do dotazníku vložena pro případ, že by dotazník na základní škole byl předložen k jeho vyplnění osobě mladší 13 let.

U nabízených odpovědí na ot. č. 15 i č. 16 měl respondent možnosti výběru stejných škálových odpovědí „určitě ano“, „spíše ano“, „spíše ne“, „určitě ne“ a byla mu daná možnost odpovědět i variantou „nevím“.

Z vyhodnocení otázky č. 2 (ot: Můj věk je:) vyplývá, že z 309 (100%) respondentů je 180 (58,25%) pubescentů a 129 (41,75%) adolescentů. Pro vyhodnocení této H3 budeme považovat 129 adolescentů jako výchozí stav 100%.

Tabulka 24. Stanovisko adolescentů na příčiny vandalismu (H3).

Stanovisko adolescentů.	Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne	Nevím
	počet	Počet	počet	počet	počet
	/ %	/ %	/ %	/ %	/ %
Ot. č. 15 Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:	31 / 24,03	71 / 55,04	18 / 13,95	3 / 2,33	6 / 4,65
Ot. č. 16 Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí (nemají co dělat):	33 / 25,59	66 / 51,15	21 / 16,28	3 / 2,33	6 / 4,65

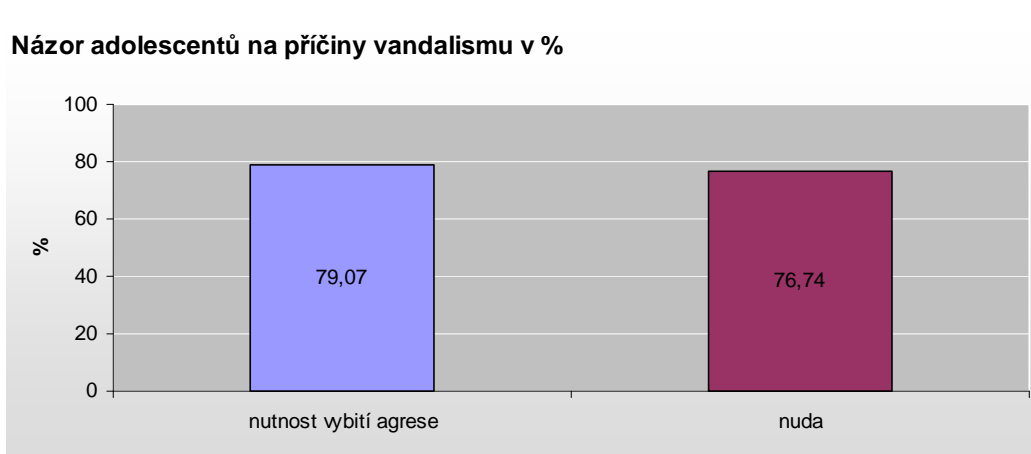
Zdroj: vlastní

Z analýzy odpovědí adolescentů na dotazníkovou otázku č. 15 (ot.: Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:) vyplývá, že celkem 102 (79,07%) adolescentů se domnívá, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agrese, kdy na položenou otázku označilo 31 (24,03%) adolescentů odpověď „určitě ano“ a 71 (55,04%) adolescentů odpověď „spíše ano“.

Z analýzy odpovědí adolescentů na dotazníkovou otázku č. 16 (ot.: Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí - nemají co dělat:) vyplývá, že celkem 99 (76,74%) adolescentů se domnívá, že příčinou vandalismu je ta skutečnost, že se vandalové nudí, kdy na položenou otázku označilo 33 (25,59%) adolescentů odpověď „určitě ano“ a 66 (51,15%) adolescentů odpověď „spíše ano“.

Na základě analýz odpovědí na dotazníkové otázky č. 15 a č. 16 je zřejmé, že 79,07% adolescentů se domnívá, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agrese a 76,74% adolescentů je názoru, že nuda je příčinou vandalismu.

Graf 27. Stanovisko adolescentů na příčiny vandalismu (H3).

Zdroj: vlastní

Z uvedeného rozboru a grafu vyplývá, že H3 (Adolescenti se domnívají, že nutnost vybití agresivity je významnější příčinou vandalismu než příčina nudící se mládež) byla potvrzena.

4.3 SHRNU TÍ

V empirická částí diplomové práce jsem se zaměřil na zjištění názorů mládeže na problematiku vandalismu zejména z hlediska identifikace příčin, které u osob vandalismus vyvolávají. Pro zjištění názorů jsem použil kvantitativní dotazníkovou metodu, kdy pro tento účel byl počátkem března vyhotoven dotazník.

Dotazník obsahuje 21 uzavřených otázek nabízející respondentovi dvě nebo více alternativních odpovědí včetně možnosti odpovědi nevím, kdy volba odpovědi koresponduje s respondentovým názorem a postojem na danou problematiku. Dotazník je sestaven srozumitelně s logickou posloupností kladených, nesuggestivních otázek.

Cestou ředitelů školských institucí byl dotazník v polovině měsíce března 2014 předán žákům, resp. studentům náhodně vybraným tříd daných škol se žádostí o jeho vyplnění a vrácení zpět k mým rukám. Dotazníky v písemné formě byly rozdány mezi 330 respondentů. Z uvedeného počtu 330 dotazníků se mi vrátilo 309 řádně

vyplněných, zbylých 21 dotazníků nebylo ze stran respondentů odevzdáno či řádně vyplněno, což znamená, že jsem disponoval 93,64% dotazníků vhodných k vyhodnocení výzkumu. Počet 309 (93,64%) vrácených dotazníků jsem v následné analýze a komentářích považoval jako výchozí stav 100%.

Dotazníkovým šetřením jsem zjistil informace týkající se počtů respondentů vyrůstajících v současné době v úplných, neúplných či doplněných rodinách, dále zda respondenti ví, co znamená pojem vandalismus a zda byli někdy přítomni páchání vandalství. Analýzou odpovědí na dotazníkové otázky byly zjištěny reakce respondentů na navozenou situaci, kdy respondentův kamarád před ním ničí odpadkový koš. Rovněž dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, zda současná mládež považuje graffiti (sprejerství) za projevy vandalismu a zda osoby provádějící tuto činnost spojenou s graffiti odsuzují. Šetřením byly identifikovány faktory, které současná mládež považuje za možné příčiny vedoucí ke vzniku vandalství a je zjištěn subjektivní názor respondentů na osobu vandala.

Jak z uvedeného vyplývá, bylo dotazníkovým šetřením zjištěno mnoho informací, názorů a subjektivních stanovisek respondentů na danou problematiku.

Velmi cenné jsou zejména postoje respondentů, nastíněné jejich reakce v navozených situacích a jejich identifikace faktorů vyvolávajících páchání vandalismu.

Cílem mého výzkumu byla verifikace či falzifikace hypotéz, kdy:

- **hypotéza č. 1** (Respondent vidící, že jeho dobrý kamarád ničí odpadkový koš, o této skutečnosti méně často vyrozumí policii či dospělou osobu, než když odpadkový koš poškozuje jemu neznámá osoba) **byla verifikována.**
- **hypotéza č. 2** (Mládež vyrůstající v úplných rodinách odsuzuje graffiti (sprejerství) více než mládež vyrůstající v rodinách neúplných) **byla verifikována.**
- **hypotéza č. 3** (Adolescenti se domnívají, že nutnost vybití agresivity je významnější příčinou vandalismu než příčina nudící se mládež) **byla verifikována.**

Verifikací všech tří hypotéz jsem potvrdil svůj předpoklad na názor mládeže týkající se problematiky vandalismu. Odpověďmi na položené otázky jsem získal data

potřebná pro verifikaci, resp. falzifikaci všech tří hypotéz. Lze s potěšením konstatovat, že mládež se v problematice vandalismu orientuje, disponuje názory na identifikaci příčin vandalismu a rovněž prezentuje své postoje týkající se osoby vandala. Analýzou dotazníkového výzkumu byl zcela naplněn jeho cíl. Zjištěné informace lze využít k doplnění úvah vyplývajících z teoretických statí.

Empirická část této diplomové práce plně koresponduje s částí teoretickou zabývající se příčinami vandalismu mládeže.

ZÁVĚR

Diplomová práce se věnuje problematice příčin vandalismu mládeže a je rozdělena na teoretickou část a část praktickou.

V teoretické části je definován pojem vandalismus a jsou zde charakterizovány jeho typy, mezi něž řadíme graffiti, poškozování veřejných objektů, městského mobiliáře a soukromého majetku. V této části jsou rozebrány statistické ukazatele a tendence vývoje páchaní vandalismu mládeže v České republice za roky 2003 – 2013, kdy jednání vandalů je právně kvalifikováno jako trestný čin poškozování cizí věci. Dále je v teoretické části charakterizováno období dospívání jedince z hlediska etap pubescence a adolescence. Jsou definovány a popisovány aspekty ovlivňující příčiny vandalismu, mezi něž řadíme osobnost, členství jedince v primárních a sekundárních skupinách, subkultury mládeže včetně kriminogenních skupin a trávení volného času.

V praktické části byly kvantitativní dotazníkovou metodou zjištěny názory a postoje žáků a studentů základních a středních škol na problematiku vandalismu zejména z hlediska identifikace příčin, které u osob vandalismus vyvolávají. Před dotazníkovým výzkumem byly stanoveny tři hypotézy (H1 - Respondent vidící, že jeho dobrý kamarád ničí odpadkový koš, o této skutečnosti méně často vyrozumí policii či dospělou osobu, než když odpadkový koš poškozují jemu neznámá osoba; H2 - Mládež vyrůstající v úplných rodinách odsuzuje graffiti (sprejerství) více než mládež vyrůstající v rodinách neúplných; H3 - Adolescenti se domnívají, že nutnost vybití agresivity je významnější příčinou vandalismu než příčina nudící se mládež). Analýzou dotazníkových odpovědí byly všechny tři hypotézy verifikovány.

Diplomová práce byla vyhotovená na základě komparace informací odborné literatury, vlastních zkušeností a osobních názorů týkajících se dané problematiky. V práci jsou rovněž využity informace z právních předpisů, monografií či z internetu. Práce je koncipována tak, aby široké veřejnosti přiblížila problematiku vandalismu, objasnila příčiny, které u osob vandalismus vyvolávají a přiblížila názory a postoje současné mládeže na problematiku příčin vandalismu.

K eliminaci vandalismu mládeže je nutno posílit prevenci. Ve školách by mohly probíhat přednášky, na kterých by byla detailně přiblížena problematika vandalismu, byly

by zde prezentovány škody, které vandalové svým jednáním způsobují, aniž by sami sebe nějak obohatili či z poškozování cizích věcí měli nějaký prospěch. Rovněž důležité je informovat mládež o sankcích, resp. trestech, které mohou být ukládány pachatelům vandalství. Při přednáškách je rovněž důležité přiblížit postup, který musí vandal při řešení svého vandalství absolvovat s orgány školy, orgány činnými v trestním řízení, sociálními odbory úřadů měst či obcí, případně s orgány soudu aj. Je důležité, aby přednášky neprováděli jen učitelé, ale aby se přednášek aktivně účastnili a své příspěvky odprezentovali zástupci orgánů, se kterými by se vandal, při projednávání svého delikventního jednání, střetával. Při takto provedené osvětě odbornými osobami, by se mládež zajisté zamyslela, zda vandalismus stojí za všechny ty obtíže a problémy nastíněné na přednáškách a zda svou nevybitou energii nevyužít např. při činnostech v rámci zdravého a účelného trávení volného času či při jiných činnostech konaných ve prospěch společnosti.

Na téma této diplomové práce by mohlo být navázáno zejména v oblasti praktické části. Výzkum by mohl být rozšířen na pracovníky škol ke zjištění jejich názorů a postojů na problematiku příčin vandalismu mládeže. Následným porovnáním výsledků šetření by bylo možné nalézt a stanovit optimální řešení, které by eliminovalo vznik faktorů mající významný vliv na vznik vandalismu mládeže.

Závěrem lze uvést, že vypracováním této diplomové práce bylo dosaženo stanovených cílů a dotazníkovým výzkumem byly potvrzeny předem stanovené hypotézy. Práce může sloužit široké veřejnosti jako zdroj informací a názorů na problematiku příčin vandalismu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 140/1960 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (účinný do 31.12.2009)
3. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
6. Antier, E. *Agresivita dětí*. [Přel. Křížová, K.] 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 104 s., ISBN 80-7178-808-2
7. Bourcet, S., Gravillonová, I. *Šikana ve škole, na ulici, doma – Jak bránit své dítě*. [Přel. Janošková, M.] 1. vyd. Praha: Albatros nakladatelství, a. s., 2006, 71 s., ISBN 80-00-01552-8
8. Emmerová, I. *Prevenia sociálnopatologických javov v školskom prostredí*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB v Banské Bystrici, Občianske združenie PEDAGÓG, 2007, 129 s., ISBN 978-80-8083-440-1
9. Hardy, M., Mühlpachr, P., Dudášová, T. *Sociální patologie rodiny*. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011, 340 s., ISBN 978-808-71-82-176
10. Jusko, P. *Sociálna práca s mládežou a sociálnopatologické javy*. 1. vyd. Banská Bystrica: Pedagogická Fakulta Univerzity Mateja Bela Občianske združenie Pedagog, 2009, 217 s., ISBN 978-80-8083-705-1
11. Kast- Zahn, A. *Jak společně s dětmi zvládat výchovné krize*. [Přel. Burger, M.] 1. vyd. Brno: Computer Press, a. s., 2007, 160 s., ISBN 978-80-251-1557-2
12. Kon, I. S. *Kapitoly z psychologie dospívání*. [Přel. Polanský, M.] 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, 184 s., ISBN 14-233-86
13. Kraus, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, 215 s., ISBN 978-80-7367-383-3
14. Labáth, V., a kol. *Riziková mládež*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 157 s., ISBN 80-85850-66-4
15. Langmeier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, 368 s., ISBN 80-247-1284-9

16. Langmeier, J., Matějček, Z. *Psychická deprivace v dětství*. 4. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2011, 399 s., ISBN 978-80-246-1983-5
17. Macek, P. *Adolescence*. 2. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2003, 144 s., ISBN 80-7178-747-7
18. Martínek, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009, 152 s., ISBN 978-80-247-2310-5
19. Matějček, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 3. vyd. Praha: Portál, 2000, 143 s., ISBN 80-7178-494-X
20. Matoušek, O., a kol. *Práce s rizikovou mládeží*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996, 88 s., ISBN 80-7178-064-2
21. Matoušek, O., Matoušková, A. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011, 344 s., ISBN 978-80-7367-825-8
22. Millová, K. *Psychologie celoživotního vývoje*. 1. vyd. Brno: Host, 2012, 126 s., ISBN 978-80-7294-699-0
23. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odbor pro mládež, *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*, Praha: Čihák, 2002, s. 47
24. Nakonečný, M. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003, 507 s., ISBN 80-200-0993-0
25. Nešpor, K. *Vaše děti a návykové látky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 160 s., ISBN 80-7178-515-6
26. Novotný, P. *Epidemie delikvence*. 1. vyd. Liberec: Dialog, 2006, 62 s., ISBN 80-86761-45-2
27. Orvin, G. H. *Dospívání – kniha pro rodiče*. [Přel. Roubal, J.] 1. vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o., 2001, 180 s., ISBN 80-247-0124-3
28. Pelikán, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004, 270 s., ISBN 80-7184-569-8
29. Prekopová, J. *Malý tyran*. [Přel. Lomová, Z.] 4. vyd. Praha: Portál, 2000, 156 s., ISBN 80-7178-485-0
30. Serfontein, G. *Potíže dětí s učením a chováním*. [Přel. Koldinský, M.] 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 1999, 152 s., ISBN 80-7178-315-3
31. Scheerová, L. Vrstevnické vztahy. In: *Sborník studií, děti a jejich problémy III*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2010, 142 s., ISBN 978-80-254-6840-1

32. Train, A. *Nejčastější poruchy chování dětí*. [Přel. Tomková, D.] 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 200 s., ISBN 80-7178-503-2
33. Vágnerová, M. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010, 467 s., ISBN 978-80-246-1832-6
34. Teorie motivace,
<http://www.vedeme.cz/pro-vedeni/kapitoly-vedeni/65-teorie-motivace/268-pojmy-motivace.html>,
[cit. 12.3.2014]
35. Vandalismus, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vandalismus>, [cit. 14.3.2014]
36. Graffiti: umění nebo vandalismus?,
<http://www.novinky.cz/vase-zpravy/jihomoravsky-kraj/brno-mesto/755-6206-graffiti-umeni-nebo-vandalismus.html>,
[cit. 14.3.2014]
37. Kriminalita, delikvence, vandalismus,
<http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>,
[cit.14.3.2014]
38. Etapy psychického vývoje,
<http://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/6-pubescence-adolescence.html>,
[cit. 15.3.2014]
39. Období dospívání – pubescence,
<http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/obdobi-dospivani-pubescence.htm>,
[cit.15.3.2014]
40. Adolescence, <http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/adolescence.htm>,
[cit. 15.3.2014]
41. Osobnost a její socializace,
<http://rudolfkohoutek.blog.cz/1008/osobnost-a-jeji-socializace>, [cit. 15.3.2014]
42. Psychologie osobnosti,
<http://www.studium-psychologie.cz/psychologie-osobnosti/1-predmet-psychologie-osobnosti.html>,
[cit. 15.3.2014]
43. Člověk a sociální skupiny,
<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/cloveka-a-socialni-skupiny>, [cit. 18.3.2014]
44. Sociální skupina,
<http://www.gabrielangel.estranky.cz/clanky/psychologie/socialni-skupina-.html>,
[cit. 18.3.2014]

45. Co je to volný čas dětí a mládeže?

<http://www.www-detiavolnycas.mypage.cz/menu/unnamed/co-je-to-volny-cas-deti-mladeze>,

[cit. 20.3.2014]

46. Volnočasové pohybové aktivity, <http://www.osbaobab.cz/volnocasove-aktivity.aspx>,

[cit. 30.3.2014]

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Stíhané, vyšetřované osoby pro trestný čin poškození cizí věci z hlediska jejich věku (nezletilí, mladiství).....	21
Graf 2. Podíl osob na páčání trestného činu poškození cizí věci za roky 2004-2013.	22
Graf 3. Míra návratnosti distribuovaného dotazníku.....	58
Graf 4. Pohlaví respondentů.	59
Graf 5. Biologický věk respondentů.	61
Graf 6. Typ školy navštěvující respondent.	62
Graf 7. Rodinné prostředí z hlediska úplnosti jejich biologických členů.	64
Graf 8. Znalost pojmu vandalismus.....	66
Graf 9. Osobní zkušenost s vandalstvím.....	68
Graf 10. Reakce respondentů na poškození odpadkového koše, spočívající ve vysvětlení vandalovi jeho nevhodné jednání.....	70
Graf 11. Reakce respondentů na poškození odpadkového koše spočívající v projevení obdivu kamarádovi - vandalovi.....	72
Graf 12. Reakce respondenta na poškozování odpadkového koše dobrým kamarádem spočívající v přivolání policie či někoho dospělého.	74
Graf 13. Reakce respondenta když vidí, jak neznámá osoba poškozuje odpadkový koš.	76
Graf 14. Obava z možné agrese vandala vůči svědkovi vandalství.....	78
Graf 15. Graffiti jako projev vandalství.....	80
Graf 16. Odsuzování činnosti spojenou s graffiti.	82
Graf 17. Špatné vztahy v rodině jako příčina vandalismu.....	84
Graf 18. Nutnost vybití agresivity jako příčina vandalismu.	86
Graf 19. Nuda jako příčina vandalismu.	88
Graf 20. Zvýšení oblíbenosti u kamarádů jako příčina vandalismu.	90
Graf 21. Pomsta jako příčina vandalismu.	92
Graf 22. Omamné látky jako faktor ovlivňující páčání vandalismu.....	94
Graf 23. Postoj k partnerovi mající sklony k páčání vandalismu.	96
Graf 24. Pohrdání vandaly.	98
Graf 25. Reakce respondentů spočívající v oznámení ničení odpadkového koše policii či dospělé osobě.	101
Graf 26. Odsuzování graffiti mládeží vyrůstající v úplných či neúplných rodinách.....	103

Graf 27. Stanovisko adolescentů na příčiny vandalismu (H3). 106

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Celkový počet objasněných trestných činů Poškození cizí věci dle jejich pachatelů za roky 2004 až 2013.	20
Tabulka 2. Pohlaví pubescentů a adolescentů účastnících se výzkumu.	60
Tabulka 3. Typ školy navštěvující pubescenti a adolescenti.	63
Tabulka 4. Typy rodin, ve kterých vyrůstají pubescenti a adolescenti.	65
Tabulka 5. Znalost pubescentů a adolescentů pojmu vandalismus.	67
Tabulka 6. Osobní zkušenost pubescenta, adolescenta s vandalstvím.	69
Tabulka 7. Reakce pubescentů a adolescentů na navozenou situaci spočívající ve vysvětlení kamarádovi - vandalovi, že se takové věci nedělají.	71
Tabulka 8. Reakce pubescenta a adolescenta na poškození odpadkového koše spočívající v projevení obdivu kamarádovi – vandalovi.	73
Tabulka 9. Reakce pubescentů a adolescentů na poškozování odpadkového koše s uvedením, zda by na svého kamaráda - vandala zavolali policii či někoho dospělého.	75
Tabulka 10. Reakce pubescentů a adolescentů na poškozování odpadkového koše s uvedením, zda by na neznámou osobu ničící odpadkový koš zavolali policii či někoho dospělého.	77
Tabulka 11. Obava adolescentů a pubescentů (svědků) z vandala.	79
Tabulka 12. Stanovisko pubescentů a adolescentů na graffiti jako projevy vandalství.	81
Tabulka 13. Názor pubescentů a adolescentů na graffiti.	82
Tabulka 14: Špatné vztahy v rodině jako příčiny vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.	85
Tabulka 15. Nutnost vybití agresivity jako příčina vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.	87
Tabulka 16. Nuda jako příčina vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.	89
Tabulka 17. Zvýšení obliba u kamarádů jako příčiny vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.	91
Tabulka 18. Pomsta jako příčina vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.	93
Tabulka 19. Omamné látky jako faktor ovlivňující páchaní vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.	95
Tabulka 20. Postoj k partnerovi mající sklony k páchaní vandalismu z pohledů pubescentů a adolescentů.	97

Tabulka 21. Pohrdání vandaly ze stran pubescentů a adolescentů.	99
Tabulka 22. Reakce respondenta na navozenou situaci v H1 v případě, že pachatelem je dobrý kamarád nebo neznámá osoba.	100
Tabulka 23. Odsuzování graffiti ze strany respondentů vyrůstajících v úplných i neúplných rodinách.	102
Tabulka 24. Stanovisko adolescentů na příčiny vandalismu (H3).	105

SEZNAM PŘÍLOH

- PŘÍLOHA P. I – dotazník
- PŘÍLOHA P. II – vyhodnocení odpovědí všech 309 respondentů
- PŘÍLOHA P. III – vyhodnocení odpovědí všech 180 pubescentů
- PŘÍLOHA P. IV – vyhodnocení odpovědí všech 129 adolescentů

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Jmenuji se Libor Navrátil a jsem studentem 4. semestru magisterského studia Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (Fakulta humanitních studií v Brně). Z důvodů řádného ukončení studia v současné době zpracovávám diplomovou práci na téma „Příčiny vandalismu mládeže“ a tento dotazník bude součástí praktické části diplomové práce. Pomocí dotazníku bych rád zjistil názory mládeže na danou problematiku.

Veškeré Vámi uvedené informace jsou zcela anonymní a budou použity pouze pro potřeby mé diplomové práce.

Pozn: „Vandalismus představuje svévolné poškozování a ničení veřejného i soukromého majetku, které nepřináší pachateli žádné materiální obohacení a pro které pachatel zpravidla nemá žádný závažný motiv, pomineme-li pachatelovo vnitřní potěšení a odreagování.“

Pokyny k vyplnění: U každé otázky prosím označte křížkem vždy jen jednu odpověď, děkuji.

1) Mé pohlaví je:

muž

žena

2) Můj věk je:

méně než 13 let

13 – 15 let

16 – 20 let

3) V současné době navštěvuji:

základní školu

střední školu

již nestuduji

4) V současné době vyrůstám v rodině, která je:

úplná, tj. rodina, ve které se mnou žijí oba biologičtí rodiče

neúplná, tj. rodina, ve které výchova dítěte/děti probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho/jejich rodičů (ať již v důsledku rozvodu či rozchodu rodičů, úmrtí jednoho z rodičů či jiné situace)

doplněná, tj. rodina, ve které byl jeden z biologických rodičů dítěte/děti nahrazen náhradním rodičem

nevím

5) Vím co znamená pojem vandalismus:

určitě ano

spíše ano

spíše ne

určitě ne

nevím

6) **Byl/a jsem někdy přítomen/přítomna páchání vandalství:**

ano ne nevím

7) **V případě, že můj kamarád/ka přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) snažím se mu vysvětlit, že takové věci se nedělají:**

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

8) **V případě, že můj kamarád přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) dám mu najevo, že ho proto obdivuji:**

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

9) **V případě, že jdu po ulici a vidím, jak můj dobrý kamarád ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:**

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

10) **V případě, že jdu po ulici a vidím, jak neznámá osoba ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:**

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

11) **V případě, že uvidím neznámou osobu, jak právě ničí cizí majetek, mám obavu, že by svou agresí mohla obrátit i vůči mě a třeba mě fyzicky napadnout:**

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

12) **Považuji graffiti (veřejnosti známo pod pojmem sprejství) za projevy vandalství:**

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

13) Považuji graffiti za činnost, kterou odsuzuji:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

14) Domnívám se, že příčinami vandalismu mohou být špatné vztahy v rodině:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

15) Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

16) Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí (nemají co dělat):

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

17) Domnívám se, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

18) Domnívám se, že vandalové poškozují majetek zejména z důvodu pomsty:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

19) Domnívám se, že osoba pod vlivem omamných látek (alkohol či drogy) má větší sklony k páchání vandalismu:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

20) Vadilo by mi, když by můj přítel/přítelkyně měl/a sklony k páchání vandalismu:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

21) Pohrdám lidmi, kteří páchají vandalismus:

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne nevím

Děkuji za vyplnění a Váš čas strávený nad tímto dotazníkem.

Bc. et. Bc. Libor Navrátil, v.r.

PŘÍLOHA P II: VYHODNOCENÝ DOTAZNÍK VŠECH 309 RESPONDENTŮ

Č.	Otázka	Možnosti odpovědi	Odpovědi (počet)	(%)
1.	Mé pohlaví je:	Muž	127	41,10
		Žena	182	58,90
2.	Můj věk je:	Méně než 13 let	0	--
		13 – 15 let	180	58,25
		16 – 20 let	129	41,75
3.	V současné době navštěvuji:	Základní školu	180	58,25
		Střední školu	129	41,75
		Již nestuduji	0	--
4.	V současné době vyrůstám v rodině, která je:	Úplná, tj. rodina, ve které se mnou žijí oba biologičtí rodiče	224	72,49
		Neúplná, tj. rodina, ve které výchova dítěte/děti probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho/jejich rodičů (ať již v důsledku rozvodu či rozchodu rodičů, úmrtí jednoho z rodičů či jiné situace)	64	20,71
		Doplňená, tj. rodina, ve které byl jeden z biologických rodičů dítěte/děti nahrazen náhradním rodičem	15	4,85
		Nevím	6	1,95

5.	Vím co znamená pojem vandalismus:	Určitě ano	237	70,70
		Spíše ano	70	22,65
		Spíše ne	0	--
		Určitě ne	2	0,65
		Nevím	0	--
6.	Byl/a jsem někdy přítomen/přítomna páchání vandalství:	Ano	152	49,19
		Ne	88	28,48
		Nevím	69	22,33
7.	V případě, že můj kamarád/ka přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) snažím se mu vysvětlit, že takové věci se nedělají:	Určitě ano	79	25,57
		Spíše ano	94	30,42
		Spíše ne	78	25,24
		Určitě ne	28	9,06
		Nevím	30	9,71
8.	V případě, že můj kamarád přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) dám mu najevo, že ho proto obdivuji:	Určitě ano	7	2,27
		Spíše ano	17	5,50
		Spíše ne	71	22,98
		Určitě ne	206	66,66
		Nevím	8	2,59
9.	V případě, že jdu po ulici a vidím, jak můj dobrý kamarád ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Určitě ano	4	1,29
		Spíše ano	15	4,85
		Spíše ne	138	44,67
		Určitě ne	133	43,04
		Nevím	19	6,15
10.	V případě, že jdu po ulici a vidím, jak neznámá osoba ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Určitě ano	21	6,80
		Spíše ano	61	19,74
		Spíše ne	144	46,60
		Určitě ne	55	17,80
		Nevím	28	9,06
11.	V případě, že uvidím neznámou osobu, jak právě ničí cizí majetek, mám obavu, že by svou agresí mohla obrátit i vůči mě a třeba mě fyzicky napadnout:	Určitě ano	69	22,33
		Spíše ano	144	46,60
		Spíše ne	63	20,39
		Určitě ne	17	5,50
		Nevím	16	5,18

12.	Považuji graffiti (veřejnosti známo pod pojmem sprejství) za projevy vandalství:	Určitě ano	27	8,74
		Spíše ano	108	34,95
		Spíše ne	90	29,13
		Určitě ne	64	20,71
		Nevím	20	6,47
13.	Považuji graffiti za činnost, kterou odsuzují:	Určitě ano	20	6,47
		Spíše ano	45	14,56
		Spíše ne	131	42,39
		Určitě ne	103	33,34
		Nevím	10	3,24
14.	Domnívám se, že příčinami vandalismu mohou být špatné vztahy v rodině:	Určitě ano	54	17,48
		Spíše ano	129	41,74
		Spíše ne	54	17,48
		Určitě ne	20	6,47
		Nevím	52	16,83
15.	Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:	Určitě ano	64	20,71
		Spíše ano	162	52,43
		Spíše ne	55	17,80
		Určitě ne	12	3,88
		Nevím	16	5,18
16.	Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí (nemají co dělat):	Určitě ano	49	15,86
		Spíše ano	146	47,24
		Spíše ne	72	23,30
		Určitě ne	18	5,83
		Nevím	24	7,77
17.	Domnívám se, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům:	Určitě ano	44	14,24
		Spíše ano	166	53,73
		Spíše ne	50	16,18
		Určitě ne	23	7,44
		Nevím	26	8,41

18.	Domnívám se, že vandalové poškozují majetek zejména z důvodu pomsty:	Určitě ano	22	7,12
		Spíše ano	106	34,30
		Spíše ne	137	44,34
		Určitě ne	28	9,06
		Nevím	16	5,18
19.	Domnívám se, že osoba pod vlivem omamných látek (alkohol či drogy) má větší sklony k páčání vandalismu:	Určitě ano	158	51,13
		Spíše ano	121	39,17
		Spíše ne	17	5,50
		Určitě ne	9	2,91
		Nevím	4	1,29
20.	Vadilo by mi, když by můj přítel/přítelkyně měl/a sklony k páčání vandalismu:	Určitě ano	169	54,69
		Spíše ano	89	28,80
		Spíše ne	27	8,74
		Určitě ne	11	3,56
		Nevím	13	4,21
21.	Pohrdám lidmi, kteří páčají vandalismus:	Určitě ano	90	29,13
		Spíše ano	90	29,13
		Spíše ne	59	19,09
		Určitě ne	29	9,39
		Nevím	41	13,26

PŘÍLOHA P III: VYHODNOCENÝ DOTAZNÍK 180 PUBESCENTŮ

Č.	Otázka	Možnosti odpovědi	Odpovědi (počet)	(%)
1.	Mé pohlaví je:	Muž	76	42,22
		Žena	104	57,78
2.	Můj věk je:	Méně než 13 let	0	--
		13 – 15 let	180	100
		16 – 20 let	0	--
3.	V současné době navštěvuji:	Základní školu	180	100
		Střední školu	0	--
		Již nestuduji	0	--
4.	V současné době vyrůstám v rodině, která je:	Úplná, tj. rodina, ve které se mnou žijí oba biologičtí rodiče	122	67,78
		Neúplná, tj. rodina, ve které výchova dítěte/děti probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho/jejich rodičů (ať již v důsledku rozvodu či rozchodu rodičů, úmrtí jednoho z rodičů či jiné situace)	46	25,56
		Doplněná, tj. rodina, ve které byl jeden z biologických rodičů dítěte/děti nahrazen náhradním rodičem	6	3,33
		Nevím	6	3,33

5.	Vím co znamená pojem vandalismus:	Určitě ano	117	65,00
		Spíše ano	61	33,89
		Spíše ne	0	--
		Určitě ne	2	1,11
		Nevím	0	--
6.	Byl/a jsem někdy přítomen/přítomna páchání vandalství:	Ano	65	36,11
		Ne	63	35,00
		Nevím	52	28,89
7.	V případě, že můj kamarád/ka přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) snažím se mu vysvětlit, že takové věci se nedělají:	Určitě ano	31	17,22
		Spíše ano	55	30,56
		Spíše ne	48	26,67
		Určitě ne	22	12,22
		Nevím	24	13,33
8.	V případě, že můj kamarád přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) dám mu najevo, že ho proto obdivuji:	Určitě ano	4	2,22
		Spíše ano	14	7,78
		Spíše ne	53	29,44
		Určitě ne	107	59,45
		Nevím	2	1,11
9.	V případě, že jdu po ulici a vidím, jak můj dobrý kamarád ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Určitě ano	4	2,22
		Spíše ano	8	4,44
		Spíše ne	82	45,56
		Určitě ne	70	38,89
		Nevím	16	9,89
10.	V případě, že jdu po ulici a vidím, jak neznámá osoba ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Určitě ano	18	10,00
		Spíše ano	34	18,89
		Spíše ne	87	48,33
		Určitě ne	19	10,56
		Nevím	22	12,22
11.	V případě, že uvidím neznámou osobu, jak právě ničí cizí majetek, mám obavu, že by svou agresi mohla obrátit i vůči mě a třeba mě fyzicky napadnout:	Určitě ano	27	15,00
		Spíše ano	99	55,00
		Spíše ne	32	17,78
		Určitě ne	12	6,67
		Nevím	10	5,56

12.	Považuji graffiti (veřejnosti známo pod pojmem sprejerství) za projevy vandalství:	Určitě ano	9	5,00
		Spíše ano	45	25,00
		Spíše ne	66	36,67
		Určitě ne	46	25,56
		Nevím	14	7,78
13.	Považuji graffiti za činnost, kterou odsuzují:	Určitě ano	4	2,22
		Spíše ano	16	8,89
		Spíše ne	77	42,77
		Určitě ne	73	40,56
		Nevím	10	5,56
14.	Domnívám se, že příčinami vandalismu mohou být špatné vztahy v rodině:	Určitě ano	27	15,00
		Spíše ano	81	45,00
		Spíše ne	24	13,33
		Určitě ne	14	7,78
		Nevím	34	18,89
15.	Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:	Určitě ano	33	18,33
		Spíše ano	91	50,55
		Spíše ne	37	20,56
		Určitě ne	9	5,00
		Nevím	10	5,56
16.	Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí (nemají co dělat):	Určitě ano	16	8,89
		Spíše ano	80	44,45
		Spíše ne	51	28,33
		Určitě ne	15	8,33
		Nevím	18	10,00
17.	Domnívám se, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům:	Určitě ano	26	14,44
		Spíše ano	76	42,23
		Spíše ne	35	19,44
		Určitě ne	19	10,56
		Nevím	24	13,33

18.	Domnívám se, že vandalové poškozují majetek zejména z důvodu pomsty:	Určitě ano	16	8,89
		Spíše ano	70	38,89
		Spíše ne	74	41,11
		Určitě ne	12	6,67
		Nevím	8	4,44
19.	Domnívám se, že osoba pod vlivem omamných látek (alkohol či drogy) má větší sklony k páchání vandalismu:	Určitě ano	77	42,77
		Spíše ano	85	47,23
		Spíše ne	10	5,56
		Určitě ne	4	2,22
		Nevím	4	2,22
20.	Vadilo by mi, když by můj přítel/přítelkyně měl/a sklony k páchání vandalismu:	Určitě ano	80	44,44
		Spíše ano	58	32,22
		spíše ne	25	13,89
		Určitě ne	7	3,89
		Nevím	10	5,56
21.	Pohrdám lidmi, kteří páchají vandalismus:	Určitě ano	39	21,67
		Spíše ano	57	31,66
		Spíše ne	29	16,11
		Určitě ne	23	12,78
		Nevím	32	17,78

PŘÍLOHA P IV: VYHODNOCENÝ DOTAZNÍK 129 ADOLESCENTŮ

Č.	Otázka	Možnosti odpovědi	Odpovědi (počet)	(%)
1.	Mé pohlaví je:	Muž	51	39,53
		Žena	78	60,47
2.	Můj věk je:	Méně než 13 let	0	--
		13 – 15 let	0	--
		16 – 20 let	129	100
3.	V současné době navštěvuji:	Základní školu	0	--
		Střední školu	129	100
		Již nestuduji	0	--
4.	V současné době vyrůstám v rodině, která je:	Úplná, tj. rodina, ve které se mnou žijí oba biologičtí rodiče	102	79,07
		Neúplná, tj. rodina, ve které výchova dítěte/děti probíhá bez přítomnosti jednoho z jeho/jejich rodičů (ať již v důsledku rozvodu či rozchodu rodičů, úmrtí jednoho z rodičů či jiné situace)	18	13,95
		Doplňená, tj. rodina, ve které byl jeden z biologických rodičů dítěte/děti nahrazen náhradním rodičem	9	6,98
		Nevím	0	--

5.	Vím co znamená pojem vandalismus:	Určitě ano	120	93,02
		Spíše ano	9	6,98
		Spíše ne	0	--
		Určitě ne	0	--
		Nevím	0	--
6.	Byl/a jsem někdy přítomen/přítomna páchání vandalství:	Ano	87	67,44
		Ne	25	19,38
		Nevím	17	13,18
7.	V případě, že můj kamarád/ka přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) snažím se mu vysvětlit, že takové věci se nedělají:	Určitě ano	48	37,21
		Spíše ano	39	30,23
		Spíše ne	30	23,26
		Určitě ne	6	4,65
		Nevím	6	4,65
8.	V případě, že můj kamarád přede mnou poškodí odpadkový koš (např. ho ukopne) dám mu najevo, že ho proto obdivuji:	Určitě ano	3	2,33
		Spíše ano	3	2,33
		Spíše ne	18	13,95
		Určitě ne	99	76,74
		Nevím	6	4,65
9.	V případě, že jdu po ulici a vidím, jak můj dobrý kamarád ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Určitě ano	0	--
		Spíše ano	7	5,43
		Spíše ne	56	43,40
		Určitě ne	63	48,84
		Nevím	3	2,33
10.	V případě, že jdu po ulici a vidím, jak neznámá osoba ničí např. odpadkový koš, zavolám policii či někoho dospělého:	Určitě ano	3	2,33
		Spíše ano	27	20,93
		Spíše ne	57	44,18
		Určitě ne	36	27,91
		Nevím	6	4,65
11.	V případě, že uvidím neznámou osobu, jak právě ničí cizí majetek, mám obavu, že by svou agresi mohla obrátit i vůči mě a třeba mě fyzicky napadnout:	Určitě ano	42	32,56
		Spíše ano	45	34,88
		Spíše ne	31	24,03
		Určitě ne	5	3,88
		Nevím	6	4,65

12.	Považuji graffiti (veřejnosti známo pod pojmem sprejerství) za projevy vandalství:	Určitě ano	18	13,95
		Spíše ano	63	48,85
		Spíše ne	24	18,60
		Určitě ne	18	13,95
		Nevím	6	4,65
13.	Považuji graffiti za činnost, kterou odsuzuji:	Určitě ano	16	12,40
		Spíše ano	29	22,48
		Spíše ne	54	41,86
		Určitě ne	30	23,26
		Nevím	0	--
14.	Domnívám se, že příčinami vandalismu mohou být špatné vztahy v rodině:	Určitě ano	27	20,93
		Spíše ano	48	37,21
		Spíše ne	30	23,26
		Určitě ne	6	4,65
		Nevím	18	13,95
15.	Domnívám se, že příčinou vandalismu je nutnost vybití agresivity:	Určitě ano	31	24,03
		Spíše ano	71	55,04
		Spíše ne	18	13,95
		Určitě ne	3	2,33
		Nevím	6	4,65
16.	Domnívám se, že vandalové poškozují majetek z toho důvodu, protože se nudí (nemají co dělat):	Určitě ano	33	25,59
		Spíše ano	66	51,15
		Spíše ne	21	16,28
		Určitě ne	3	2,33
		Nevím	6	4,65
17.	Domnívám se, že osoby páchají vandalismus z toho důvodu, aby se zalíbili svým kamarádům:	Určitě ano	18	13,95
		Spíše ano	90	69,77
		Spíše ne	15	11,63
		Určitě ne	4	3,10
		Nevím	2	1,55

18.	Domnívám se, že vandalové poškozují majetek zejména z důvodu pomsty.	Určitě ano	6	4,65
		Spíše ano	36	27,91
		Spíše ne	63	48,84
		Určitě ne	16	12,40
		Nevím	8	6,20
19.	Domnívám se, že osoba pod vlivem omamných látek (alkohol či drogy) má větší sklony k páčání vandalismu	Určitě ano	81	62,78
		Spíše ano	36	27,91
		Spíše ne	7	5,43
		Určitě ne	5	3,88
		Nevím	0	--
20.	Vadilo by mi, když by můj přítel/přítelkyně měl/a sklony k páčání vandalismu:	Určitě ano	89	69,99
		Spíše ano	31	24,03
		Spíše ne	2	1,55
		Určitě ne	4	3,10
		Nevím	3	2,33
21.	Pohrdám lidmi, kteří páčají vandalismus:	Určitě ano	51	39,53
		Spíše ano	33	25,58
		Spíše ne	30	23,26
		Určitě ne	6	4,65
		Nevím	9	6,98